

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Centrum školského managementu

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Finanční prostředky Evropské unie v českém vzdělávacím systému

European Union funding in the Czech educational system

Hana Mikulínová

Vedoucí práce: RNDr. Zuzana Matušková

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Management vzdělávání

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Finanční prostředky Evropské unie v českém vzdělávacím systému vypracovala pod vedením vedoucí práce RNDr. Zuzany Matuškové samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 14. 07. 2016

.....

podpis

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucí práce paní RNDr. Zuzaně Matuškové za odbornou pomoc a trpělivost při vedení mé práce.

ABSTRAKT

Práce pojednává o problematice finančních prostředků Evropské unie v českém vzdělávacím systému v rámci historického vývoje čerpání až po současné možnosti získávání finančních prostředků, které vstupují do vzdělávací soustavy. Poskytuje přehled problémových oblastí při čerpání finančních prostředků Evropské unie z pohledu příjemců. Dále je v práci řešena podrobně problematika Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, který měl velký vliv na vzdělávací systém České republiky.

Cílem a podstatnou této práce v její teoretické části je podat ucelený obraz o dané problematice a dále poskytnout související informace sloužící k pochopení specifické oblasti čerpání finančních prostředků Evropské unie. V praktické části jsou především prezentovány výsledky dotazníkového šetření, které identifikovalo problémové oblasti při čerpání finančních prostředků z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

KLÍČOVÁ SLOVA

Evropská unie, operační program, projekt, financování, vzdělávání

ABSTRACT

The work is focused on the issue of EU funds in the Czech educational system within the historical development of drawing to contemporary ways of obtaining funds that enter into the educational system. It provides an overview of the problem areas in the disbursement of funds of the European Union from the perspective of the beneficiaries. The study also addressed in detail the issue of the Operational Programme Education for Competitiveness, which had a great impact on the education system in the Czech Republic.

The aim of this thesis in the theoretical part is to describe a comprehensive picture about the issue and provide relevant information for the understanding of specific areas of disbursement EU funds. In the practical part there are mainly presents the results of a questionnaire survey which identified problem areas when funds absorption Operational Programme Education for Competitiveness.

KEYWORDS

European Union, operational program, project, financing, education

OBSAH

1	ÚVOD	7
2	TEORETICKÝ ÚVOD DO PROBLEMATIKY EVROPSKÉ UNIE A JEJÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ	8
2.1	Evropská unie	9
2.1.1	Evropská komise	12
2.1.2	Evropský účetní dvůr	14
2.1.3	Evropský soudní dvůr	15
2.1.4	Evropská centrální banka	15
2.1.5	Česká republika a Evropská unie	16
2.2	Regionální a strukturální politika Evropské unie	18
2.2.1	Kategorie financování programů a mechanismus jejich schvalování	20
2.2.2	Narižení vlády (ES) č. 1083/2006	21
2.3	Historie evropských fondů v České republice	26
2.4	Evropský sociální fond	36
2.5	Čerpání České republiky z finančních prostředků Evropské unie v programovém období 2007–2013 v rámci operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost	42
2.6	Hodnocení programového období 2007-2013 s doporučeními do nového programového období 2014-2020	46
3	PRAKTICKÁ ČÁST (EMPIRICKÉ ŠETŘENÍ)	53
3.1	Metodika diplomové práce	54
3.1.1	Charakteristika použitého dotazníku	56
3.1.2	Metody zpracování dotazníkového šetření	56
3.2	Výsledky dotazníkového šetření	57
4	ZÁVĚR	80
5	SOUHRN	82
6	SUMARY	83
7	REFERENČNÍ SEZNAM	84
	Seznam příloh	88
	Seznam grafů	88

1 ÚVOD

Problematika finančních prostředků Evropské unie v českém vzdělávacím systému je velice aktuální téma. Vzdělávání je klíčové pro každého jedince, taktéž zasahuje a ovlivňuje naši celou společnost, je tedy nutné mít kvalitní systém vzdělávání. Financování vzdělávání vhodně doplněné prostředky Evropské unie může do velké míry pozitivně ovlivnit jednotlivé školy, školská zařízení nebo další instituci zabývající se vzděláváním a dnes také mnohdy skloňovaným celoživotním učením. Nyní je tedy prostor mimo financování vzdělávání ze státního rozpočtu, který je do značné míry limitující, získat prostředky nad rámec finančních možností České republiky a tím dostat možnost dlouhodobě a pozitivně ovlivnit proces vzdělávání, technické podmínky vzdělávání a celý vzdělávací systém České republiky.

V diplomové práci jsem se zaměřila na analýzu a interpretování informací týkajících se Evropské unie a její finančních prostředků respektive evropských fondů. Také zde uvádím informace o současné podobě a možnostech, které může Česká republika využívat při čerpání prostředků z Evropské unie. Téma práce jsem si vybrala z důvodu mého studia oboru management vzdělávání a zároveň mého současného zaměstnání na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy. Tyto dvě instituce respektive společenské role mi z mého pohledu umožní propojit teoretické poznatky získané studiem s praxí v instituci, která může ovlivnit vzdělávací systém České republiky. Mám tedy jedinečnou možnost přenést výsledky diplomové práce do autentického prostředí výkonného orgánu zabývající se vzděláváním a právě specifickou problematikou finančních prostředků Evropské unie.

Mým hlavním cílem v praktické části diplomové práce bylo zjistit empirickým šetřením praktická východiska pro zlepšení podmínek čerpání finančních prostředků z Evropské unie v České republice. Mimo hlavní cíl bylo jako dílčí výstup stanoveno, především v teoretické části diplomové práce, vytvořit ucelený text o celé problematice čerpání finančních prostředků z Evropské unie, který by mohl sloužit pro další výzkumné práce nebo studenty a vyučující zabývající se o zkoumanou problematiku. Dále byla zmapována problematika od komplexních do detailních informací sloužících k zlepšení praktických činností pro úspěšnost České republiky efektivně a hospodárně využívat finanční prostředky.

2 TEORETICKÝ ÚVOD DO PROBLEMATIKY EVROPSKÉ UNIE A JEJÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ

Téma Evropské unie, uvolňování finančních prostředků a jejich využívání ve všech členských státech a především v České republice, je poměrně široké a složité. Proto je důležité vymezení Evropské unie a dílčích stavebních kamenů, které zajišťují fungování vzniklého společenství. Neméně důležité bylo jasné představení možností čerpání finančních prostředků České republiky a podrobné vysvětlení samotného fungování respektive toků finančních prostředků Evropské unie. Po důkladném seznámení se s potřebným panelem informací je možné následně pochopit úskalí čerpání finančních prostředků, celkové fungování systému, pravidla čerpání finančních prostředků a také nutnou kontrolu ze strany Evropské unie i vnitřní kontrolu České republiky. Předmětem diplomové práce není samotný výzkum a problematika historického vzniku a problematiky Evropské unie jako takové, pro účely řešeného tématu finančních prostředků bylo dostačující popsání aktuální situace Evropské unie (dále jen EU) a krátký pohled do novodobé historie. Z hlediska pohledu do minulosti, jsou představeny jen základní data spojená s vývojem EU:

- **1950** zveřejněna Schumanova deklarace
- **1951** podepsána Pařížská smlouva o založení Evropského sdružení uhlí a oceli. Signatáři byli Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko a Spolková republika Německo. Smlouva začala platit od 27. července 1952
- **1957** podpisem Římských smluv vyniklo Evropské hospodářské společenství (EHS) a Evropské společenství atomové energie (EURATOM)
- **1965** dohoda o sloučení institucí všech tří existujících společenství začala platit 1. července 1967)
- **1968** dokončení vzniku celní unie
- **1973** Evropské společenství (dále jen ES) se poprvé rozšířila o nové členy (Velká Británie, Dánsko a Irsko)
- **1979** první přímé volby do Evropského parlamentu
- **1981** rozšíření ES o Řecko
- **1985** podpis Schengenské dohody
- **1986** rozšíření ES o Španělsko a Portugalsko
- **1986** Jednotný evropský akt
- **1992** podpis Maastrichtské smlouvy

- **1993** vzniká Jednotný vnitřní trh
- **1993** definování Kodaňských kritérií
- **1995** rozšíření EU o Rakousko, Švédsko a Finsko
- **1997** podepsána Amsterodamská smlouva (začala platit dne 1. května 1999)
- **2001** podepsána Nicejská smlouva (začala platit dne 1. února 2003)
- **2002** zavedení eura ve 12 členských státech. Počet zemí platících eurem se od té doby zvýšil na sedmnáct. Naposledy přistoupilo Estonsko
- **2004** rozšíření Evropské unie o 10 nových členských států, včetně České republiky. Kromě Malty a Kypru šlo o postkomunistické země. Faktické ukončení rozdělení Evropy na východní a západní.
- **2007** rozšíření EU o Rumunsko a Bulharsko
- **2009** začala platit Lisabonská smlouva (podepsaná dne 13. prosince 2007)
- **2013** rozšíření EU o Chorvatsko
(Euroskop, 2016, online)

2.1 Evropská unie

Evropská unie bývá často v odborné literatuře označována jako specifický útvar, jako systém „sui generis“, což má vyjádřit skutečnost, že se nejedná ani o mezinárodní organizaci, ani o federativní či konfederativní státní útvar, ale o zcela nový fenomén. Tato entita, jejíž existence je vázána na rámec daný smluvními dokumenty, má ovšem navíc otevřený a proměnlivý charakter. V historicky velmi krátkých časových úsecích se dynamicky mění, a to jak z kvantitativního, tak i kvalitního hlediska. Ať už chápeme Evropskou unii jako něco „společného“, co stojí nad členskými státy, které ji tvoří, nebo ji interpretujeme v širším smyslu jako soubor společných a specifických prvků vytvářených jednotlivými státy, musíme konstatovat, že se opakovaně proměňuje její rozsah v horizontálním tedy geograficky a především obsahově, tedy rozšiřování Unie o další země a do dalších politických sektorů, i vertikálním směru, jedná se především o kompetence, podoba jejich institucí a jejich vzájemných interakcí, vztahy mezi evropskými orgány a členskými státy, respektive jejich institucemi). Situace je navíc od roku 1993 „ztížena“ obtížně vyjádřitelnou vazbou mezi Evropskou unií a Evropskými společenstvími, jež je výsledkem historického vývoje a složité, mnoha různými politickými vlivy ovlivněné, výstavby společných evropských orgánů (Fiala & Pitrová, 2010, s. 13).

Instituce Evropské unie jsou reprezentovány poměrně rozvětvenou hierarchií klíčových i méně důležitých subjektů. V následnosti na Maastrichtskou smlouvu a pokračující vývoj je obvyklé hovořit o hlavních institucích EU a to jsou Evropská komise, Rada EU, Evropský parlament, Evropský soudní dvůr, Účetní dvůr Evropské unie a Evropské centrální bance a pomocných orgánech například Hospodářský a sociální výbor, Výbor regionů, Výbor pro zaměstnanost (Zahradník, 2003, s. 31).

Maastrichtská smlouva vznikla na mezivládní konferenci Evropské rady, kde byla podepsána Smlouva o Evropské unii, tato konference se konala v nizozemském Maastrichtu, v termínu 9. – 10. prosince 1991, právě podle místa podpisu je smlouva nazvána. Text smlouvy byl oficiálně podepsán ministry zahraničních věcí členských států Společenství až dne 7. února 1992 na stejném místě (Fiala & Pitrová, 2010, s. 130).

Na počátku 21. století je Evropská unie společenstvím, které zahrnuje půl miliardy lidí a vytváří zhruba 22% světového HDP. Evropská unie prozatím pořád představuje největší světový trh a je největším světovým exportérem zboží i služeb, jehož podíl na světovém obchodu činí cca 20%. Představuje zároveň největšího světového dárce rozvojové a humanitární pomoci ve výši 7 miliard EUR ročně, se zahrnutím jak pomoci poskytované přímo z rozpočtu EU, tak z rozpočtů členských států. EU na světové scéně patří mezi nejsilnější hráče v oblasti mezinárodní spolupráce v oblasti omezení dopadů globální klimatické změny a snaží se další velké světové znečišťovatele, především USA, Čínu a Indii, přesvědčit o nutnosti přijetí přísných mezinárodních závazků z hlediska snižování emisí skleníkových plynů a zvyšování objemu obnovitelných energií v energetickém balíčku. V souvislosti s ekonomickou a finanční krizí, která propukla v roce 2008, se Evropská unie a její členské státy silně angažovaly ve snaze o vytvoření nového fóra pro řešení globálních ekonomických otázek (G20), který kromě tradičních „západních“ vyspělých zemí zahrnuje i tzv. rychle se rozvíjející ekonomiky, mezi které patří např. Čína, Rusko, Indie či Brazílie, tzv. skupina BRIC. Podobně Evropská unie prosazuje vůči svým partnerům snahu a efektivnější celosvětovou regulaci finančních trhů, stejně jako o pokračující liberalizaci světového obchodu (Kráal, 2016, online).

Díky své velké hospodářské síle si EU vede poměrně úspěšně v prosazování ekonomických zájmů. Politicky ovšem na mezinárodní scéně síla EU pokulhává za její ekonomickou váhou; to bývá často parafrázováno tak, že EU je „ekonomickým obrem, ale politickým trpaslíkem“. To je dáno především rozdílnou mírou pravomocí EU v obou uvedených oblastech i menší

mírou koordinace mezi členskými státy v politické dimenzi vnějších vztahů. EU se nicméně snaží průběžně zvyšovat svou politickou váhu na mezinárodním poli. K tomu mají přispět především institucionální změny, které přináší Lisabonská smlouva, zřízení postu vysokého představitele EU, Evropského útvaru pro vnější činnost, zvýšení prostoru pro rozhodování kvalifikovanou většinou v zahraničněpolitických otázkách a postupný progresivní vývoj vlastní obranné politiky, včetně nových závazků pro zvyšování vlastních vojenských kapacit a realizace náročnějších vojenských misí pod hlavičkou EU (Král, 2016, online).

Je důležité uvědomit si postavení EU v problematice vzdělávání. EU používá termín „politiky“ ve smyslu nástrojů, které jsou využívány ke splnění integračních cílů. Politiky EU se člení do tří skupin, kritériem pro členění je hledisko kompetencí, tj. jak moc může EU tyto jednotlivé skupiny ovlivňovat, podle rozsahu kompetencí EU členíme na společné politiky EU, politiky koordinované, politiky individuální, někdy také pojmenovány jako národní (Král, 2016, online).

Společné politiky EU, kdy orgány EU mají v rámci těchto politik výlučné kompetence, znamená to, že dané společné politiky jsou závazné pro všechny členské státy. Zástupci členských států v jednotlivých orgánech EU se podílejí na tvorbě těchto politik a tyto společné politiky EU jsou nadnárodní. Do této skupiny patří společná obchodní politika, společná zemědělská a rybolovná politika, společná dopravní politika, společná měnová politika, která je závazná pouze pro státy Eurozóny (Euroskop, 2016, online).

Politiky koordinované uplatňují se zde sdílené kompetence, na těchto politikách se podílejí orgány členských zemí EU i orgány EU. Orgány členských zemí mohou upravovat pouze ty části koordinovaných politik, které ještě neupravily orgány Evropské unie a mezi takové koordinované politiky patří politika ochrany hospodářské soutěže (tvoří základ jednotného trhu, upravuje pravidla fungování subjektů na jednotném trhu), politika ochrany spotřebitele (spotřebitel je součástí jednotného trhu), regionální a strukturální politika (zabývá se snižováním rozdílů mezi regiony, problematika strukturálních fondů EU, problematika fondu soudržnosti), sociální politika (pouze problematika zaměstnanosti; nepatří sem například problematika sociálních dávek, důchodového pojištění...), vědecko-výzkumná politika, energetická politika a například i ekologická politika a jiné (Euroskop, 2016, online).

U politik individuálních nemá EU prakticky žádné kompetence, rozhodující slovo mají orgány členských států. EU zasahuje do těchto politik pouze v případech, které se týkají fungování jednotného trhu. Právě do této skupiny patří vzdělanostní politika s výjimkou uznávání kvalifikace pracovníků. Je tedy nutné uvědomit si, že právě Česká republika sama utváří vzdělávací systém a nemusí se podřizovat nařízením a společným politikám EU. Často se v médiích respektive v politice využívá argument, že musíme postupovat dle EU, ve vzdělávání tento argument není opodstatněný. Dále do individuálních politik patří zdravotní politika (EU zasahuje pouze v případech uznávání nároků zdravotního pojištění), sociální politika (s výjimkou problematiky zaměstnanosti; EU zasahuje také v oblasti důchodového pojištění – problematika migrace a nároku na starobní důchod), kulturní politika, politika cestovního ruchu a civilní obrana (Euroskop, 2016, online).

2.1.1 Evropská komise

Evropská komise, někdy také možné pojmenování Komise Evropských společenství (dále jen EK) je vrcholným výkonným orgánem zodpovědným za vypracování a prezentaci návrhů politiky EU a jejich zavádění a uplatnění v praxi. EK představuje hybnou sílu procesu evropské unifikace, řídí rejstřík společných politik, navrhuje a vykonává společnou rozpočtovou politiku, řídí evropský rozpočet a evropskou agendu a administrativu, tzv. eurokracii. Jejím úkolem je rovněž dohlížet na dodržování statutu smluv, navrhopvat zákonodárství Společenství (předpisy a nařízení), jejichž prostřednictvím se má dosáhnout vytyčených dlouhodobých cílů, a zajišťovat uvádění tohoto zákonodárství do praxe v okamžiku, kdy je schváleno. Poslání EK jako výkonného orgánu je možné v největší stručnosti charakterizovat jako iniciativa, implementace (zavádění) a dohled. V případě, že členská země naruší příslušné zákony nebo je neuvede v platnost, může EK použít sankčního opatření, včetně návrhu na soudní řízení u Evropského soudního dvora (Zahradník, 2003 s. 34-35).

EK disponuje výraznými autonomními pravomocemi uplatněnými především v oblasti hospodářské soutěže a řízení společných politik a jednotlivých dílčích sektorech a segmentech. Vedle Evropského rozpočtu je současně správcem fondů a programů EU, včetně projektů zajišťujících pomoc a asistenci nečlenským zemím EU (Zahradník, 2003 s. 35).

EK je rozdělena do několika oddělení a útvarů. Oddělení jsou známy jako generální ředitelství (dále jen GR), v anglickém jazyce se používá název Directorates-General,

používaná zkratka je tedy DG. Každý DG je klasifikován v souladu s politikou, kterou se zabývá. Jednotlivé DG se mohou zabývat obecnějšími správními otázkami nebo mají svůj zvláštní mandát, například boj proti podvodům nebo vytváření statistik (Evropská komise, 2016, online).

Celkem EU disponuje 33 DG, pro oblast řešené problematiky v diplomové práci jsou zásadní DG Education and Culture (EAC) a Employment, Social Affairs and Inclusion (EMPL). DG Education and Culture v překladu Generální ředitelství pro vzdělávání a kulturu (dále jen DG EAC), je výkonná složka EU respektive EK, odpovědná za politiku v oblasti vzdělávání, kultury, mládeže, jazyky, a sportu. DG EAC také podporuje tyto otázky prostřednictvím různých projektů a programů. Činnosti DG EAC pro vzdělávání a odborné přípravy se zaměřují především na politické spolupráce, pomoc zemím učít se od sebe navzájem a společně pracovat na zlepšení vzdělávání v celé Evropě. DG EAC také řídí program Erasmus +, jehož cílem je zlepšit vzdělávání a odbornou přípravu v Evropě a zároveň poskytuje lidem v kterékoli fázi jejich života možnost učení (Evropská komise, 2016, online).

Činnosti zaměřené na mládež DG EAC mají za cíl poskytnout mladým lidem hlas a podíl ve společnosti, posilování dialogu s tvůrci politik a zajistit, aby byly zastoupeny v tvorbě politik EU. Výše popsané iniciativy zahrnují již zmiňovaný program Erasmus +, který podporuje ideály občanství, solidaritu a toleranci mezi občany prostřednictvím různých projektů, dobrovolné činnosti a výměnných programů (Evropská komise, 2016, online).

Aktivity DG EAC v oblasti sportu jsou navrženy tak, aby zvýšily účast občanů na pohybové aktivitě, stejně jako zvýšení dostupnosti sportovních příležitostí. Tato role zahrnuje poskytování sportovních zařízení pro lidi s handicapem, stejně jako snížení diskriminace. DG EAC rovněž přispívá k boji proti doping, organizovanému zločinu a podvodům ve sportu (European commission , 2016, online).

DG Employment, Social Affairs and Inclusion v překladu Generální ředitelství pro zaměstnanost, sociální věci a sociální začlenění (dále jen DG EMPL). Toto DG EMPL koordinuje a monitoruje politiky členských států, propaguje výměnu osvědčených postupů v otázkách zaměstnanosti, chudoby, sociálního vyloučení a důchodové politiky, vytváří právní předpisy a dohlíží na jejich implementaci například při koordinaci systémů sociálního zabezpečení a dodržování práv zaměstnanců. Také se zabývá prostřednictvím programů

poskytováním finančních prostředků na projekty v oblasti zaměstnanosti, sociálních věcí a sociálního začleňování. Z hlediska diplomové práce je velice důležitá správa DG EMPL Evropského sociálního fondu (dále jen ESF), z kterého i Česká republika úspěšně čerpá finanční prostředky. Projekty financované z ESF mají za cíl pomoci lidem nabýt nebo prohloubit pracovní dovednosti a zlepšit vyhlídky na pracovní uplatnění. Organizace ze soukromého či veřejného sektoru, které chtějí o financování požádat, se musí obrátit na řídicí orgán ESF ve své zemi. Evropská komise prostřednictvím DG EMPL stanoví priority pro financování z ESF, ale výběru projektů se přímo neúčastní (Evropská komise, 2016, online).

2.1.2 Evropský účetní dvůr

Evropský účetní dvůr (dále jen EÚD) byl založen 22. července 1975 Bruselskou smlouvou v souvislosti se vznikem vlastních příjmů tehdejších Evropských společenství a potřebou vnější kontroly hospodaření s veřejnými financemi. Svoji činnost zahájil v říjnu 1977. Mezi orgány EU byl oficiálně zařazen až nabytím účinnosti Maastrichtské smlouvy v roce 1993. Úloha Evropského účetního dvora vzrostla s nabytím účinnosti Amsterodamské smlouvy v roce 1999, která posílila jeho práva provádět kontrolu řádného finančního řízení, zdůraznila jeho roli v boji proti podvodům a rozšířila jeho možnosti podávat žaloby u Evropského soudního dvora za účelem ochrany svých práv vůči ostatním institucím EU (Blahušiak, 2016, online).

Z hlediska objemu výdajů jsou v centru pozornosti EÚD také finanční prostředky, které spadají pod strukturální fondy. Například v roce 1999 EÚD upozornil na špatně zacílené platby v celkovém objemu 10% (Fiala & Pitrová, 2010, s. 378).

EÚD svým zaměřením posiluje nadnárodní charakter evropské integrace. Hlavní pravomocí Evropského účetního dvora je kontrola finančního hospodaření Evropské unie, jak příjmů např. cel, dávek, procent z HNP a DPH, tak výdajů např. částky určené k zajištění společných politik, komunitárních programů a projektů. Prověřuje účetní doklady všech institucí EU, členských států i dalších subjektů přijímajících finanční prostředky EU, které mu musí být k dispozici. Veškeré finanční operace musí probíhat v souladu s evropským právem. EÚD nemá exekutivní pravomoci. Pokud zjistí, že některý z výše uvedených subjektů nezákonně zacházel s financemi EU, může informovat kompetentní instituce. Jedenkrát ročně vydává EÚD výroční zprávu pro ostatní instituce. V této zprávě podrobně hodnotí kontrolu příjmů a výdajů a toto jeho stanovisko je podkladem pro možný postih orgánu, jenž v uplynulém roce nehospondařil dle daných pravidel (Blahušiak, 2016, online).

EÚD je nezávislý orgán zodpovědný a pověřený výkonem auditu evropských veřejných financí, respektive veřejných financí EU (Zahradník, 2003, s. 38).

Účetní dvůr má 27 členů. Ti jsou jmenováni Radou (po konzultaci s Evropským parlamentem) na období 6 let. Člen Účetního dvora tzv. auditor musí být kvalifikovaný a nezávislý. Nesmí vykonávat jiné povolání, ať placené, či nikoliv. Pokud poruší některou z podmínek, které jsou pro výkon této funkce stanoveny, může být odvolán Evropským soudním dvorem. Členové mohou být jmenováni opakovaně. Ze svého středu zvolí na dobu tří let předsedu, který může být zvolen opakovaně. Předseda má za úkol dohled nad plněním úlohy EÚD, vztahy s orgány a institucemi Unie, vztahy s národními kontrolními institucemi a mezinárodními kontrolními organizacemi, právní záležitosti a interní audit (Blahušiak, 2016, online).

2.1.3 Evropský soudní dvůr

Dodržování evropského práva je zajišťováno pomocí celé soustavy soudů. Soudní dvůr a asistující Soud první instance jsou vrcholem této soustavy, v níž ovšem při reálném prosazování principů evropského práva mají své místo také soudy v členských zemích Společenství. Funkčnost tohoto komplikovaného systému, který je v současnosti složen ze Soudního dvora, Soudů první instance a osmadvaceti národních soudních soustav, je zajištěna jednak principy „nadřazenosti“ a „přímého účinku evropského práva“, ale také dělbou soudních případů. Veškeré spory, jež se dotýkají evropského práva, jsou rozdělovány v rámci této soustavy podle charakteru projednávaného případu a předkladatele žaloby (Fiala & Pitrová M., 2010, s. 381).

2.1.4 Evropská centrální banka

Evropská centrální banka (dále jen ECB) byla založena v roce 1998 společně s Evropským systémem centrálních bank a jejím úkolem je řídit měnovou politiku Unie a zabezpečovat stabilitu cen v zemích, které euro používají. Její úlohou je rovněž podporovat obecné hospodářské politiky Unie. Výhradně ECB povoluje vydávání eura. ECB pracuje naprosto nezávisle, není tedy podřízena žádnému jinému orgánu EU ani členských států (Bydžovská, 2016, online).

Nezávislost ECB a národních centrálních bank v sobě zahrnuje čtyři podmínky:

- Institucionální nezávislost - banky nesmějí požadovat nebo přijímat pokyny od orgánů ES, vlády členského státu nebo jiného orgánu

- Osobní nezávislost - funkční období vrcholných orgánů národních bank musí být dostatečně dlouhé (min. 5 let) a představitelé centrálních bank mohou být odvoláni pouze z důvodů uvedených ve Smlouvě
- Věcná (funkční) nezávislost - stanovení hlavního cíle a odpovědnosti za jeho plnění. Hlavním cílem centrálních bank a ECB je udržovat cenovou stabilitu
- Finanční nezávislost - vláda nesmí ovlivňovat rozpočet centrální banky a nesmí využívat centrální banku k financování státních výdajů. Finanční nezávislost umožňuje centrálním bankám faktický výkon nezávislosti (Bydžovská, 2016, online).

EU se skládá z dalších důležitých institucí jako je například Evropský parlament, Rada EU, Evropská rada. I tyto instituce mají vazbu na problematiku finančních prostředků Evropské unie.

2.1.5 Česká republika a Evropská unie

Zájem Československa o členství v Evropských společenstvích (dále jen ES) vyjádřilo už volební heslo Občanského fóra „Zpátky do Evropy“. V prosinci 1990 zahájilo Československo s ES rozhovory o uzavření asociační dohody. O rok později ji Československo, spolu s Maďarskem a Polskem, podepsalo (Euroskop, 2016, online).

V období 1992-1996 po rozpadu Československa ES ratifikační proces pozastavila. Čeští diplomati pod vedením ministra zahraničních věcí Josefa Zieleniece se snažili zpoždění dohnat. V roce 1993 obě strany podepsaly dohodu „zakládající přidružení mezi Českou republikou na jedné straně a ES a jejich členskými státy na straně druhé“. Smlouva vstoupila v platnost 1. února 1995. Do té doby se vzájemné vztahy řídily Prozatímní dohodou. Na svém zasedání v Kodani v červnu 1993 rozhodla Evropská rada, že asociované země ze střední a východní Evropy, které si to přejí, se mohou stát členy Evropské unie. Zároveň bylo stanoveno, že ke vstupu dojde, jakmile bude země schopná přijmout všechny povinnosti spojené se členstvím, bude splňovat ekonomické a politické podmínky a bude mít dostatečnou administrativní a soudní kapacitu potřebnou k převzetí Acquis communautaire (právního řádu Evropské unie). Dne 17. ledna 1996 podala Česká republika prostřednictvím předsedy české vlády Václava Klause přihlášku ke členství v Evropské unii (Euroskop, 2016, online).

V červenci 1997 zveřejnila EK materiál Agenda 2000, ve kterém se přihlásila k myšlence „silnější a větší unie“, a zveřejnila Posudky o připravenosti všech kandidátských zemí. EK

rovněž stanovila, že bude Evropskou radu pravidelně informovat o pokroku, kterého jednotlivé kandidátské země ze střední a východní Evropy dosáhly v přípravách na členství. Ve svém posudku EK doporučila zahájit jednání o členství s Českou republikou, Maďarskem, Polskem, Estonskem, Slovinskem a Kypr. Na doporučení EK rozhodla Evropská rada na svém jednání v Lucemburku 13. 12. 1997, o oficiálním pozvání 11 kandidátských států ke vstupu do EU. Za Českou Republiku pozvání převzal prezident Václav Havel za doprovodu ministra zahraničí Jaroslava Šedivého. Lucemburský summit dále rozhodl, že v průběhu jara 1998 budou svolány bilaterální mezivládní konference, které zahájí přístupová jednání se šesti státy: Kypr, Maďarskem, Polskem, Estonskem, Českou republikou a Slovinskem (tzv. lucemburská skupina). Samotný proces rozšiřování byl pak zahájen v Bruselu za účasti ministrů zahraničí EU15 a 11 kandidátských států včetně ČR dne 30. března 1998. Právní rámec byl formulován v Přístupovém partnerství. Česká republika předložila v Bruselu 1998 Národní program přípravy České republiky na členství v EU, který byl postupně vydáván v roce 1999, 2000 a 2001. V dubnu 1998 začala v Bruselu první část rozhovorů o vstupu České republiky do EU, tzv. „screening“, tedy analytické srovnávání legislativy kandidátských zemí s evropským právem. Proces přípravy na členství byl průběžně monitorován ze strany Evropské komise, která od roku 1998 každoročně vydávala Pravidelné zprávy o pokroku kandidátských zemí v přípravách na členství v EU. Předvstupní proces s deseti kandidátskými státy včetně České republiky byl ukončen na zasedání Evropské rady ve dnech 12.-13. prosince 2002 v Kodani. Zde byly uzavřeny všechny vyjednávací kapitoly včetně přechodných období, která poskytla novým členským zemím delší lhůtu k úspěšnému vyrovnání se všemi závazky vyplývajícími z členství v EU. Evropská rada rozhodla v souladu se stanoviskem Komise o přijetí 10 nových členských států k datu 1. 5. 2004 (Euroskop, 2016, online).

Stát se součástí společenství bylo pro Českou republiku strategickým krokem právě v oblasti vzdělávání. Především z pohledu možnosti mobility studentů a zapojení se do programů, např. program Erasmus. Také velkou výhodou členství v EU pro Českou republiku, je možnost učit od sebe navzájem s dalšími členskými státy a společně pracovat na zlepšení vzdělávání v celé Evropě. Touto problematikou respektive koordinací se také zabývá GŘ (DG) pro vzdělávání a odborné přípravy.

Evropská, a tedy i česká společnost se musí vyrovnávat s dynamicky se vyvíjejícími podmínkami globální ekonomiky a souvisejícími nároky na dovednosti, znalosti a flexibilitu

každého jedince. Globální konkurence a proměnlivost trhu práce nutí každého jedince, aby se vzdělával po celý život. K naléhavosti těchto výzev přispívá v našich podmínkách současně i ta skutečnost, že dochází k demografickému úbytku české populace a nutnosti nahradit na pracovním trhu ročníky odcházející do důchodu. Nemožnost či nepřipravenost reagovat účinně na tyto podmínky by mohla způsobit vážné problémy v oblasti zaměstnanosti pracovní síly a konkurenceschopnosti České republiky, a tím současně ohrozit tempo hospodářského růstu. Společný cíl České republiky a ostatních členských zemí je jednodušší ve vzájemné spolupráci naplnit (OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, 2011, s. 4-7).

2.2 Regionální a strukturální politika Evropské unie

Pro členské země je již od založení prvního společenství charakteristická ekonomická heterogenita, která se projevuje nejenom při srovnání národních států, ale také při komparaci jejich vnitřních jednotek, tedy na úrovni jednotlivých územních celků a částí. K vytvoření společné regionální politiky jako nástroje na zmírnění těchto nerovností prostřednictvím finanční pomoci docházelo postupně, v návaznosti na jednotlivých stádiích budování společného trhu. Za období vzniku regionální politiky jsou považována sedmdesátá léta, pro něž bylo z hlediska Společenství charakteristické odblokování politické krize, a tedy i stanovení nových integračních priorit, například v podobě plánu hospodářské nebo měnové unie. V tomto období byl také se strany EK proveden základní monitoring potřeb evropských regionů, byly také stanoveny výchozí cíle regionální politiky a byl založen nejdůležitější nástroj společné regionální politiky Evropský fond pro regionální rozvoj, v původním znění European Regional and Development Fund (dále jen ERDF) (Fiala & Pitrová, 2010, s. 502).

Cílem regionální a strukturální politiky, v současnosti označované jako politika hospodářské, sociální a územní soudržnosti (dále jen HSUS), je přispět ke zmírňování výrazných nerovností přetrvávajících mezi státy a regiony EU. Nerovnosti totiž negativně ovlivňují výkonnost ekonomiky celé EU a též i její politickou soudržnost. Koordinaci a harmonizaci politiky zajišťují orgány EU, realizaci pak členské státy (Mintálová, 2014, s. 111).

Smysl a úkoly politiky soudržnosti Regionální a strukturální politika EU, se řadí mezi nejvýznamnější politiky Evropské unie. Hlavním úkolem politiky soudržnosti je zajistit, aby se regiony, jejichž rozvoj zaostává za evropským průměrem, dostaly pomocí investic do

infrastruktury a do řady dalších oblastí na stejnou úroveň. Politika hospodářské a sociální soudržnosti má tedy podle svých tvůrců přispívat ke snižování rozdílů (disparit) mezi evropskými regiony a zeměmi. Kromě přidané hodnoty, která má členským státům vznikat díky výměně zkušeností, odborných znalostí a správných postupů, evropské fondy rovněž podporují řádné řízení a zajišťují bezpečné financování po dobu sedmi let, čímž regionům a členským státům dávají možnost, aby se rozvíjely vyváženějším a udržitelnějším způsobem. Politiku hospodářské a sociální soudržnosti lze chápat jako nástroj sloužící členským státům EU coby vzor rozvoje, v němž hraje aktivní roli solidarita a spolupráce (Mintálová, 2014, s. 111).

Důvodů pro vznik a existenci politiky HSUS je obecně celá řada, ať již mají své kořeny v historickém vývoji Evropských společenství či v aktuálních potřebách Evropské unie. Prvotním důvodem pro vznik politiky HSUS byla kompenzace slabším regionům za zostřenou konkurenci po vytvoření Společenství. Šlo o to, že tehdy si každý stát chránil své problémové regiony, jejichž odvětvové struktury dominovaly průmyslové podniky. Jakmile se vytvořilo Evropské hospodářské společenství, bylo jasné, že ne všechny průmyslové podniky přežijí, proto bylo nutno regionům, kde se tyto „přebytečné podniky“ koncentrovaly, nějakým způsobem pomoci. Další důvod pro uplatňování regionální politiky či politiky soudržnosti souvisí s tím, že nejzaostalejší regiony se nacházejí právě v nejméně vyspělých státech EU, které objektivně mají nejmenší prostor k tomu jim reálně napomoci. Navíc EU realizuje i další politiky, ze kterých mají největší prospěch spíše vyspělejší regiony EU. Politika hospodářské a sociální soudržnosti EU, tak vlastně představuje rovněž určitou formu kompenzace regionálních dopadů ostatních politik. Dále zde existuje určitý rozpor mezi regionální politikou uplatňovanou na národní úrovni a politikou volné hospodářské soutěže, kdy jakékoliv dotace, které se poskytují soukromým subjektům, narušují hospodářskou soutěž. Bylo tedy nutné vnést na společný evropský trh určitá pravidla, kdy se ještě jedná skutečně o regionální politiku a kdy už se jedná o zcela evidentní narušování hospodářské soutěže. To je další důvod, proč regionální politika na úrovni EU existuje (Mintálová, 2014, s. 111-112).

EU také realizuje velmi ambiciózní projekt, kterému se říká ekonomická a monetární unie. Aby mohl dobře fungovat, musí regionální politika plnit alespoň částečně stabilizační roli fiskální politiky. Fiskální politika neboli přerozdělování přes státní rozpočet zpravidla funguje tak, že vyspělejší regiony platí více daní a slabší regiony dostávají více na sociálních

dávkách. Na úrovni EU toto nefunguje, protože rozpočet EU nedosahuje ani 2 % HDP, kdežto v jednotlivých státech představují výdaje veřejného sektoru kolem 40 % HDP. Regionální politika EU přesto představuje sice velice redukovanou část, ale přece jen částečně plní stabilizační funkci fiskální politiky (Mintálová, 2014, s. 112).

Pokud jde o další vztahy mezi regionální politikou EU a projektem ekonomické a monetární unie, existuje další souvislost v tom smyslu, že regionální politika představuje jeden z nástrojů, jak řešit nižší konkurenceschopnost. Tou první je pasivní způsob, možnost monetární intervence v tom smyslu, aby bylo dosaženo devalvace, a druhou možností je provést politiku aktivní adaptace, což znamená napomoci zvýšení konkurenceschopnosti, například přes podporu podnikání, podporu rozvoje lidských zdrojů či podporu infrastruktury (Mintálová, 2014, s. 112).

2.2.1 Kategorie financování programů a mechanismus jejich schvalování

Vcelku je možné členit programy financované za pomoci strukturálních fondů do dvou základních kategorií. První z nich tvoří regionální rozvojové projekty, které jsou předkládány EK členskými státy na základě vlastních rozvojových plánů. Druhou představují iniciativy Společenství (Fiala & Pitrová, 2010, s. 525).

Přípravná fáze předložení projektu v rámci první kategorie, která pokrývá až 90% všech aktivit financovaných strukturálními fondy, spočívá ve vytvoření národního rozvojového plánu členské země. Tento krok mohou odpovídající ministerstva učinit samostatně, nebo ve spolupráci s regionálními autoritami. Způsob přípravy závisí na charakteru konkrétního politického systému. EK se snaží o co nejširší reflexi potřeb regionů, a proto podporuje podíl regionálních a případně i lokálních autorit na formulování rozvojových priorit jednotlivých zemí. Národní rozvojové plány obsahují sociální a ekonomický kontext řešeného problému a současně navrhnou konkrétní tzv. operační programy, které jsou v souladu s cíli stanovenými EK. Tento dokument je postoupen EK, která na něj do pěti měsíců reaguje vydáním tzv. rámce podpory Společenství. Jeho obsahem je stanovisko EK k tomu, jakým způsobem a jakými fondy bude v konkrétním případě nejvhodnější splnit dané cíle regionálního rozvoje. Časová a administrativní náročnost provázející předkládání rozvojového plánu a následnou reakci EK vedly v roce 1993 k přijetí tzv. reformního postupu. Stát může zaslat EK tzv. jednotný programový dokument a v něm vymezit nejen obecné priority, ale také konkrétní programové cíle. EK v takovém případě projednává tento

dokument komplexně a také její odpověď obsahuje jak schválení plánu, tak i konkrétní detaily (Fiala & Pitrová, 2010, s. 525).

Druhou obecnou kategorií žádostí o podporu ze strukturálních fondů jsou programy předkládané v rámci iniciativ Společenství. V takovém případě země navrhuje programy do šesti měsíců od publikování tematických okruhů iniciativ. Evropská komise reaguje na konkrétní návrhy členských států nejpozději do pěti měsíců. Fáze schvalování jsou obdobné jako u rozvojových programů. Kromě programů a iniciativ se jako položka strukturálních fondů mohou vyskytnout zvláštní specifická opatření EK, která nespádají pod žádný z obvyklých programů (Fiala & Pitrová, 2010, s. 525-526).

2.2.2 Nařízení vlády (ES) č. 1083/2006

Problematiku Regionální a strukturální politiky Evropské unie řeší Nařízení vlády (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006, které je rozděleno do několika segmentů, v Hlavě I můžeme nalézt cíle a obecná pravidla pomocí kterých je ukotveno: *Toto nařízení stanoví obecná pravidla pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond (dále jen „strukturální fondy“) a Fond soudržnosti, aniž jsou dotčena zvláštní ustanovení stanovená v nařízení (ES) č. 1080/2006, nařízení (ES) č. 1081/2006 a nařízení (ES) č. 1084/2006 (Nařízení vlády č. 1083/2006).*

Toto nařízení vymezuje cíle, ke kterým mají strukturální fondy a Fond soudržnosti (dále jen „fondy“) přispívat, kritéria způsobilosti členských států a regionů pro tyto fondy, dostupné finanční zdroje a kritéria pro jejich přidělování (Nařízení vlády č. 1083/2006).

Toto nařízení vymezuje kontext pro politiku soudržnosti, včetně metody pro stanovení strategických obecných zásad Společenství pro soudržnost, národního strategického referenčního rámce a procesu přezkumu na úrovni Společenství (Nařízení vlády č. 1083/2006).

Také zde můžeme najít důležité vymezení pojmů týkající se problematiky strukturálních fondů, které nařízení používá.

Operačním program - dokument předložený členským státem a přijatý Komisí, který stanoví strategii rozvoje s uceleným souborem priorit, jež má být prováděna s podporou některého fondu nebo, v případě cíle „Konvergence“, s podporou Fondu soudržnosti a Evropského fondu pro regionální rozvoj,

Prioritní osa - jedna z priorit strategie v operačním programu skládající se ze skupiny operací, které spolu vzájemně souvisejí a mají konkrétní měřitelné cíle,

Operace - projekt nebo skupina projektů, které byly vybrány řídicím orgánem dotyčného operačního programu nebo z jeho pověření v souladu s kritérii stanovenými monitorovacím výborem, které provádí jeden nebo více příjemců a které umožňují dosažení cílů prioritní osy, k níž se vztahují,

Příjemce - hospodářský subjekt, orgán nebo podnik, veřejný či soukromý, odpovědný za zahájení nebo za zahájení a provádění operací. V rámci režimů podpory podle článku 87 Smlouvy jsou příjemci veřejné nebo soukromé podniky, které provádějí jednotlivé projekty a dostávají veřejnou podporu,

Veřejný výdaj - veřejný příspěvek na financování operací, který pochází z rozpočtu státu, regionálních nebo místních orgánů anebo Evropských společenství v souvislosti se strukturálními fondy a Fondem soudržnosti, a jakýkoli podobný výdaj. Za podobný výdaj se považuje každý příspěvek na financování operací pocházející z rozpočtu veřejnoprávních subjektů nebo sdružení jednoho nebo více regionálních nebo místních orgánů nebo veřejnoprávních subjektů jednajících v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2004/18/ES ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby,

Zprostředkující subjekt - veřejný či soukromý subjekt nebo služba, za jehož činnost odpovídá řídicí nebo certifikační orgán nebo který z pověření takového orgánu plní povinnosti vůči příjemcům provádějícím operace,

Nesrovnalost - porušení právních předpisů Společenství v důsledku jednání nebo opomenutí hospodářského subjektu, které vede nebo by mohlo vést ke ztrátě v souhrnném rozpočtu Evropské unie, a to započtením neoprávněného výdaje do souhrnného rozpočtu (Nařízení vlády č. 1083/2006).

Mimo pojmů, které jsou definovány v Nařízení vlády (ES) č. 1083/2006, je zavedena odborná terminologie institucí a fondů EU. V oblasti vzdělávání respektive v oblasti čerpání finančních prostředků bychom měli znát následující:

Cílové skupiny - osoby nebo organizace, na které jsou aktivity dané oblasti podpory zaměřeny.

Individuální projekt – tento projekt pokrývá oblast celého území ČR a je předkládán z centrální úrovně. Je zaměřen především na realizaci nebo doplnění národní politiky a programů.

Individuální projekt ostatní - projekt je zaměřen na rozvoj národních politik a programů a na jejich modernizaci (např. rozšíření kapacity a kvality nabídky) nebo pokrývá specifickou oblast, která má nadregionální, příp. regionální charakter.

Grantový projekt – tento projekt je obvykle menšího rozsahu předkládáný na základě výzvy k předkládání žádostí v rámci GG. Tyto projekty jsou zaměřeny hlavně na realizaci služeb pro cílové skupiny jednotlivců a organizací na základě poptávky specifikované příjemci a vycházející z analýzy potřeb cílové skupiny. Umožňují uplatnění inovačních přístupů k řešení problémů a potřeb cílových skupin a zapojení místních iniciativ. Grantový projekt je realizován na území příslušného kraje (Příručka pro příjemce finanční podpory, 2014, s. 151 - 152).

V rámci Nařízení vlády (ES) č. 1083/2006 se také můžeme seznámit s cíli a posláním Společenství za pomoci Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu, Fondu soudržnosti, Evropské investiční banky a ostatních stávajících finančních nástrojů, za tímto účelem vhodným způsobem přispívají k dosažení těchto tří cílů:

a) cíl „Konvergence“, který je určen na urychlení konvergence nejméně rozvinutých členských států a regionů tím, želepší podmínky pro růst a zaměstnanost prostřednictvím zvýšení kvality investic do hmotného a lidského kapitálu, rozvoje inovací a znalostní společnosti, zlepšení schopnosti přizpůsobovat se hospodářským a sociálním změnám, ochrany a zlepšování životního prostředí a výkonnosti správy. Tento cíl představuje prioritu fondů;

b) cíl „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“, který je mimo nejméně rozvinuté regiony zaměřen na posílení konkurenceschopnosti a atraktivnosti regionů, jakož i zaměstnanosti v regionech předvídaním hospodářských a sociálních změn, včetně změn souvisejících s otevřením obchodu, a to prostřednictvím zvýšení množství a kvality investic do lidského kapitálu, inovací, podpory znalostní společnosti a podnikání, ochrany a zlepšování životního prostředí a zlepšování dostupnosti, přizpůsobivosti pracujících a podniků, jakož i rozvoje trhů práce přístupných pro všechny

c) cíl „Evropská územní spolupráce“, který je zaměřen na posílení přeshraniční spolupráce prostřednictvím společných místních a regionálních iniciativ, na posílení nadnárodní

spolupráce prostřednictvím opatření souvisejících s prioritami Společenství a přispívajících k integrovanému územnímu rozvoji a na posílení meziregionální spolupráce a výměny zkušeností na vhodné územní úrovni (Nařízení vlády č. 1083/2006).

V rámci uvedených cílů výše bere pomoc fondů, na základě jejich povahy, v úvahu specifické hospodářské a sociální rysy na jedné straně a specifické územní rysy na straně druhé. Pomoc vhodným způsobem podporuje udržitelný rozvoj měst, zejména jako součást regionálního rozvoje, a obnovu venkovských oblastí a oblastí závislých na rybolovu prostřednictvím hospodářské diverzifikace. Pomoc je také určena na podporu oblastí se zeměpisným nebo přírodním znevýhodněním, které ztěžuje problémy rozvoje, zejména v nejvzdálenějších regionech uvedených v čl. 299 odst. 2 Smlouvy, jakož i v severních oblastech s velmi nízkou hustotou obyvatelstva, na některých ostrovech a v ostrovních členských státech a hornatých oblastech (Nařízení vlády č. 1083/2006).

Územní způsobilost vztahující se k cíli **Konvergence** je definována následovně:

Pro financování ze strukturálních fondů v rámci cíle „Konvergence“ jsou způsobilé regiony odpovídající úrovni 2 společné klasifikace územních statistických jednotek (dále jen „úroveň NUTS 2“) ve smyslu nařízení (ES) č. 1059/2003, jejichž hrubý domácí produkt (HDP) na obyvatele měřený paritou kupní síly a vypočtený na základě údajů Společenství za období 2000–2002 je nižší než 75 % průměru HDP EU-25 na obyvatele za stejné referenční období. Pro financování z Fondu soudržnosti jsou způsobilé členské státy, jejichž hrubý národní důchod (HND) na obyvatele měřený paritou kupní síly a vypočtený na základě údajů Společenství za období 2001–2003 je nižší než 90 % průměru HND EU-25 a které mají program pro splnění podmínek hospodářské konvergence uvedených v článku 104 Smlouvy (Nařízení vlády č. 1083/2006).

Ihned po vstupu tohoto nařízení v platnost přijala EK seznam regionů, které splňují kritéria. Tento seznam platil od 1. ledna 2007 do 31. prosince 2013. Způsobilost členských států pro financování z Fondu soudržnosti byl v roce 2010 podroben přezkumu na základě údajů Společenství o HND pro EU-25 (Nařízení vlády (ES) č. 1083/2006, 2006, s. 14).

Územní způsobilost pro cíl **Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost** je definována v Nařízení vlády (ES) č. 1083/2006 následovně:

Pro financování ze strukturálních fondů v rámci cíle „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“ jsou způsobilé oblasti, na něž se nevztahuje čl. 5 odst. 1 a čl. 8 odst. 1 a 2.

Při předkládání národního strategického referenčního rámce uvedeného v článku 27 každý dotyčný členský stát uvede, pro které regiony úrovně NUTS 1 nebo NUTS 2 předloží program pro financování z Evropského fondu pro regionální rozvoj (Nařízení vlády (ES) č. 1083/2006).

V cíli Evropská územní spolupráce je tato územní způsobilost:

Pro účely přeshraniční spolupráce jsou pro financování způsobilé regiony Společenství úrovně NUTS 3 nacházející se podél všech vnitřních a některých vnějších pozemních hranic a všechny regiony Společenství úrovně NUTS 3 podél námořních hranic, které jsou od sebe obecně vzdáleny nejvýše 150 kilometrů, s uvažováním případných úprav potřebných pro zajištění soudržnosti a trvání spolupráce.

Pro účely nadnárodní spolupráce přijme Komise postupem podle čl. 103 odst. 2 seznam způsobilých nadnárodních oblastí rozdělený podle programů. Tento seznam platí od 1. ledna 2007 do 31. prosince 2013.

Pro účely meziregionální spolupráce, sítě spolupráce a výměny zkušeností je způsobilé celé území Společenství

Nařízení vlády (ES) 1083/2006 má zakotvenou i tzv. Přejížděnou podporu.

Regiony úrovně NUTS 2, které by byly způsobilé v rámci cíle „Konvergence“ podle čl. 5 odst. 1, pokud by práh způsobilosti zůstal na hodnotě 75 % průměru HDP EU-15, které však přestaly být způsobilé, protože jejich nominální úroveň HDP na obyvatele přesáhne 75 % průměru HDP EU-25, měřeno a vypočteno v souladu s čl. 5 odst. 1, jsou na přechodném a zvláštním základě způsobilé pro financování ze strukturálních fondů v rámci cíle „Konvergence“.

Regiony úrovně NUTS 2, které v roce 2006 plně spadají pod cíl 1 podle článku 3 nařízení (ES) č. 1260/1999 a jejichž nominální úroveň HDP na obyvatele měřená a vypočtená v souladu s čl. 5 odst. 1 přesáhne 75 % průměru HDP EU-15, jsou na přechodném a zvláštním základě způsobilé pro financování ze strukturálních fondů v rámci cíle „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“.

Členské státy, které jsou způsobilé pro financování z Fondu soudržnosti v roce 2006 a které by byly i nadále způsobilé, pokud by práh způsobilosti zůstal na hodnotě 90 % průměru HND EU-15, které však přestaly být způsobilé, protože jejich nominální úroveň HND na obyvatele přesáhne 90 % průměru HND EU-25, měřeno a vypočteno v souladu s čl. 5 odst. 2, jsou na přechodném a zvláštním základě způsobilé pro financování z Fondu soudržnosti v rámci cíle „Konvergence“.

2.3 Historie evropských fondů v České republice

Česká republika před vstupem respektive před plnohodnotným využíváním evropských fondů musela také projít přípravnou a přechodnou fází. Specifickou úlohu v této fázi měl Fond rozvoje lidských zdrojů. Cílem tohoto investičního projektu Phare za celkem 8 mil. EUR, spolufinancování 50:50, bylo pilotní ověření implementace programu typu ESF v cílových regionech České republiky. Cílovými regiony byly určeny dva regiony NUTS II: Moravskoslezsko a Severozápad, které byly nejvíce strukturálně postiženými regiony v České republice. Program podporoval projekty zaměřené na čtyři prioritní opatření pilotního Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů (dále jen OP RLZ), Zaměstnanost a adaptabilita lidských zdrojů, Sociální integrace a rovnost příležitostí, Celoživotní vzdělávání, Lidské zdroje v průmyslu. V srpnu 2002 bylo vybráno k realizaci celkem 36 projektů. Po realokaci prostředků ve finančním memorandu programu Phare 2000 ve prospěch Fondu RLZ byly podepsány grantové smlouvy s dalšími 29 žadateli, celkem bylo tedy k realizaci vybráno 65 projektů. Celková výše prostředků na Fond RLZ činil 12 424 966 mil. EUR (MŠMT, 2016, online).

Stanovení Národní strategie rozvoje a podpůrných struktur pro SF a FS. Cílem projektu Phare bylo podpořit přípravu ČR na strukturální politiku EU a administraci strukturálních fondů zejména při formulaci politiky a přípravě strategií v oblasti ekonomické a sociální koheze a při přípravě institucionálního a administrativního rámce pro strukturální fondy. Semináře, konzultace a zprávy expertů byly zaměřeny i na administraci ESF a přispěly ke zkvalitnění programování a vypracování prováděcích dokumentů pro přípravu na administraci ESF v rámci programu Phare (MŠMT, 2016, online).

Podpora zaměstnatelnosti / Opatření pro zaměstnanost. Projekt Phare za 0,5 miliardy EUR byl realizován v období říjen 2000 až prosinec 2001. Cílem projektu byla příprava národní strategie pro rozvoj zaměstnanosti a lidských zdrojů a ustavení předvstupních struktur pro Evropský sociální fond. Experti EU spolupracovali na vypracování návrhu Národního akčního plánu zaměstnanosti na rok 2002 a na aktualizaci Operačního programu pro rozvoj lidských zdrojů. Od počátku roku 2001 byla organizována série workshopů a seminářů s experty EU zaměřená na hlavní otázky politiky, programů a implementace ESF. Tento transfer know-how využil Národní vzdělávací fond (NVF) při přípravě Operační směrnice pro výše uvedený investiční program Phare 2000 - Fond rozvoje lidských zdrojů (MŠMT, 2016, online).

Podpora rozvoje strategií a využití současných struktur a mechanismů k příštímu financování z ESF. Projekt za 0,3 miliardy EUR byl realizován v období září 2001 až červen 2002 a byl zaměřen na usnadnění přístupu znevýhodněných skupin občanů České republiky k budoucím zdrojům ESF. Hlavními výstupy projektu byli strategie pro zapojení znevýhodněných skupin do ESF, návrh mechanismu globálního grantu se zaměřením na sektor nevládních neziskových organizací (NNO) (MŠMT, 2016, online).

Konsolidace národní strategie rozvoje. Projekt za celkem 1,5 miliardy EUR byl realizován od září 2001 do února 2003. Cílem tohoto projektu pro oblast hospodářské a sociální soudržnosti (HSS) bylo podpořit přípravu České republiky na strukturální politiku EU a administraci SF. Projekt byl společný pro Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo práce a sociálních věcí a Ministerstvo průmyslu a obchodu. Experti partnerských institucí ze zemí EU v rámci projektu spolupracovali zejména při vypracování programových dokumentů pro čerpání strukturálních fondů a posilování implementačních struktur pro ESF (MŠMT, 2016, online).

Národní program Phare 2002 byl plně zaměřen na oblast posilování institucí před vstupem do EU a byl proto orientován i na přípravu a dokončení implementačních a řídicích struktur pro SF. Cílem projektů v oblasti HSS byla podpora řídicích a implementačních struktur na úrovni Rámce podpory společenství a jednotlivých operačních programů. Oblast vzdělávacího systému má za sebou ještě delší historii zapojení do spolupráce s EU. Česká republika se v rámci předvstupní pomoci zapojila do řady projektů vztahujících se k oblasti vzdělávání. V letech 1997-2001 byla připravena řada projektů, které byly realizovány. Převážná většina projektů byla zaměřena na řešení problémů romské menšiny, např. v roce 1997 Podpora občanské společnosti – Romská otázka, v roce 1999 – Lidská práva/minority a v roce 2000 Komplexní zlepšení ve vzdělávání romské populace. V rámci prvního projektu proběhly rekvalifikační kurzy pro žáky vyšších ročníků zvláštních škol či jejich absolventy, byl vypracován výzkum etnokulturní identity Romů a výzkum situace Romů z České republiky ve Velké Británii a byl proveden průběžný sociologický výzkum, při kterém se zjišťovalo proč a odkud čeští a slovenští Romové odcházejí, jací Romové odcházejí a stanovena obecná doporučení pro práci s případnými navrátilci (MŠMT, 2016, online).

Projekt Komplexní zlepšení ve vzdělávání romské populace byl rozdělen do dvou podprojektů: Reforma multikulturního vzdělávání a Podpora integrace Romů. Byl zaměřen na vytvoření standardních kurikulí pro vzdělávání romské populace, které jsou využity

v přípravných třídách a vypracovány metodologie pro učitele obou stupňů základních škol s cílem zajistit, aby měli romští žáci stejný užitek ze základního vzdělávání jako ostatní žáci. Druhým dílčím cílem bylo revidovat a rozšířit multikulturní obsah kurikulů pro všechny děti s cílem eliminovat existující předsudky vůči Romům a jiným menšinám a proškolit 2000 učitelů v jejich aplikaci. V rámci projektu byl dále vytvořen metodický manuál pro přípravu učitelů jak pro kurikula pro romské děti, tak pro kurikula multikulturní (MŠMT, 2016, online).

Poslední velkou skupinu aktivit spolufinancovaných z prostředků Phare představovaly tzv. Komunitární programy. Od roku 1990 byl z Phare financovaný mnohonárodní program Tempus podporující projekty spolupráce a rozvoj vysokých škol v zemích střední a východní Evropy a jejich spolupráci s vysokými školami v členských zemích EU. Na poslední projekty tohoto programu, které byly ukončeny v roce 2001, navázal komunitární program Socrates (MŠMT, 2016, online).

V rámci těchto programů byly schválené nejprve tříleté projekty zaměřené především na rozvoj učebních osnov, zavádění evropského kreditního systému (European Credit Transfer System - ECTS) a systému hodnocení kvality vzdělávání. Od roku 1998 vysoké školy realizovaly projekty, které přispívaly ke vzdělávání pracovníků veřejné správy a byly zaměřené především na oblast související s přípravou na vstup České republiky do EU. V akademickém roce 2000/2001 bylo realizováno 17 projektů, vysokým školám byly umožněny investice jak do vysoce kvalitního technického vybavení, tak na inovaci dosavadních studijních programů či dokonce zavádění nových předmětů či nových oborů, a to i v cizích jazycích. Vysoké školy také navázaly řadu velmi užitečných kontaktů s univerzitami v zemích EU (MŠMT, 2016, online).

Česká republika se kromě již zmíněného programu Socrates účastnila i dalších Komunitárních programů jako např. Leonardo da Vinci a Mládež pro Evropu III. V roce 2000 uhradila Česká republika vstupní příspěvky do programů Leonardo da Vinci, Socrates a Mládež pro Evropu ve výši 2,26 miliardy EUR ze státního rozpočtu a 6,52 miliardy EUR z rozpočtu Phare. V roce 2001 to bylo již 2,74 miliardy EUR ze státního rozpočtu a 6,53 miliardy EUR z rozpočtu Phare, v roce 2002 pak 3,4 miliardy EUR ze státního rozpočtu a 6,3 miliardy EUR z rozpočtu Phare a v roce 2003 4 miliardy EUR ze státního rozpočtu a 6 miliard EUR z rozpočtu Phare (MŠMT, 2016, online).

Tyto programy významnou měrou podporovaly projekty zaměřené na mezinárodní spolupráci v oblasti počátečního i dalšího vzdělávání. V rámci programu Socrates/Socrates II se realizovaly projekty, stáže, výměny a odborné semináře. Program otevíral možnosti spolupráce pro všechny školy České republiky od základních (eventuálně mateřských škol), přes střední školy, odborná učiliště, vyšší odborné školy až po školy vysoké se školami ze zemí EU. Druhá fáze programu se zaměřila na podporu zvláště evropské dimenze výuky a přípravy učitelů a to na základě následujících aktivit: Erasmus program pro vysoké školy, Comenius program pro spolupráci všech stupňů škol, Lingua program pro zkvalitnění jazykové vybavenosti učitelů a žáků, Arion program pro řídicí pracovníky v oblasti školství, Minerva otevřené a distanční vzdělávání pro zlepšení přístupu ke vzdělávání, Grundtvig vzdělávání dospělých, Naric zapojení do informační sítě vysokých škol a uznávání kvalifikací, Eurydice informace o vzdělávání v zemích zapojených do programu Socrates (MŠMT, 2016, online).

Program Mládež pro Evropu/Mládež zahrnoval různé výměnné aktivity mládeže do 26 let zaměřené na mimoškolní vzdělávání a využívání volného času. Věnoval se aktivitám určeným přímo mládeži: výměnným pobytům, podpoře iniciativy, tvořivosti a solidarity mládeže. Další aktivity byly určeny pracovníkům s mládeží a řídicí a odpovědné sféře: studijní pobyty a školení pro odborné pracovníky, spolupráce mezi strukturami členských států, informace pro mládež a výzkumné programy mládeže. Program se naplno rozběhl v letech 1997-1999, v roce 2000 byla zahájena druhá fáze programu Mládež na období 2000-2006. V roce 2000 bylo schváleno 113 projektů v celkové částce 22,6 mil. Kč, v roce 2001 to bylo již 169 projektů v částce 23,6 mil. Kč a v roce 2002 bylo podpořeno 214 projektů (MŠMT, 2016, online).

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy bylo gestorem mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji, včetně gesce za sjednávání příslušných smluvních dokumentů. Tato spolupráce s EU se odehrávala na bázi účasti České republiky v tzv. Rámcových programech. Významná je spolupráce v rámci iniciativy EUREKA, jejímž cílem bylo podporovat spolupráci mezi výzkumnými organizacemi, vysokými školami a průmyslovými podniky, a programem COST, což byl program evropské spolupráce 32 členských států v oblasti vývoje a výzkumu. Vysoké školy se úspěšně účastnily výše uvedených i dalších programů a jejich účast představovala 25-30 % (MŠMT, 2016, online).

Do akademického výměnného programu CEEPUS (program zaměřený na multiregionální spolupráci) určeném pro pregraduální studenty od ukončeného 2. semestru, postgraduální studenty a pedagogy vysokých škol bylo v akademickém roce 1999/2000 zapojeno 35 fakult 16 vysokých škol České republiky. V tomto roce vložila Česká republika do programu 350 stipendijních měsíců (MŠMT, 2016, online).

První programové období, ve kterém Česká republika využila čerpání z evropských fondů, bylo v letech 2004-2006. Toto období bylo zkráceno z původního 2000-2006 vstupem České republiky do EU v roce 2004. Finanční podporu v oblasti vzdělávacího systému, využila Česká republika prostřednictvím Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů (dále jen (OP RLZ). Tento operační program byl klíčový pro oblast školství a vzdělávání a to především v prioritní ose 3 Rozvoj celoživotního učení, která definovala opatření podporovaná z Evropského sociálního fondu. Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy se tak otevřela příležitost efektivněji a účinněji naplňovat strategické cíle rezortu (tj. zejména naplňování dvou strategických dokumentů: Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice a Dlouhodobého záměru a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy České republiky). OP RLZ tvořil základ pro realizaci podpory z Evropského sociálního fondu v oblasti rozvoje lidských zdrojů v České republice na zmíněné zkrácené programové období 2004-2006. OP RLZ měl vymezené 4 priority a 10 opatření, které svým rozsahem pokrývali následující oblasti: aktivní politiku zaměstnanosti, integraci specifických skupin obyvatelstva ohrožených sociální exkluzí, rovnost příležitostí pro muže a ženy na trhu práce, rozvoj celoživotního učení, adaptabilitu zaměstnanců a zaměstnavatelů na změny ekonomických a technologických podmínek (MŠMT, 2016, online).

Globálním cílem OP RLZ byla vysoká a stabilní úroveň zaměstnanosti založená na kvalifikované a flexibilní pracovní síle, integraci sociálně vyloučených skupin obyvatelstva a konkurenceschopnosti podniků, při respektování principů udržitelného rozvoje (MŠMT, 2016, online).

V oblasti vzdělávání pomocí OP RLZ došlo k naplnění cílů dvou strategických dokumentů pro oblast vzdělávání: Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice (tzv. Bílé knihy) a Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy České republiky. V kontextu cílů uvedených ve strategických dokumentech procházela Priorita 3 Rozvoj celoživotního učení napříč celou oblastí vzdělávání, přičemž se zaměřila na následující klíčové úkoly: vytvoření nezbytné základny pro celoživotní učení a to zejména

prostřednictvím zkvalitnění a systémové modernizace základního, středního a vysokoškolského vzdělávání s maximálním uplatněním individualizované a diferenciované výuky. Tvorba této základny dále vedla k rozšíření účasti všech příslušných institucí a jednotlivců ve vzdělávacích programech, stejně jako k budování efektivních podpůrných a evaluačních systémů. Právě zajištění kvalitního vzdělávání na počátku vzdělávací dráhy jedinců vytváří dobré předpoklady pro jejich pozitivní vztah k celoživotnímu učení. Druhým úkolem bylo vytvoření a posilování vazeb mezi učením a prací, které umožní pružnější přechod mezi počátečním vzděláváním a zaměstnáním. Úzká koexistence pedagogické a zaměstnanecké sféry zabezpečí potřeby flexibilní kvalifikované pracovní síly – nejdůležitějšího prvku ekonomického rozvoje. Třetím úkolem bylo vytvořit ucelený systém dalšího vzdělávání se zvláštním důrazem na rozvoj dalšího profesního vzdělávání, nezbytné podmínky transformace a restrukturalizace stávajícího pracovního potenciálu České republiky v souladu s rozvojovými změnami ekonomické základny. Z uvedeného vyplývá, že Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, a další orgány na centrální, regionální i lokální úrovni usilovali o realizaci konceptu celoživotního učení v praxi (Operační program Rozvoj lidských zdrojů pro ESF 2004-2006, s. 146-150).

Dále se Priorita 3 zaměřovala na kurikulární reformu proběhlou v České republice. Ta vycházela z požadavků modernizovat cíle a obsah vzdělávání a v této souvislosti zavádí tzv. dvoustupňovou tvorbu kurikulárních dokumentů a zároveň kladla maximální důraz na rozvoj klíčových kompetencí. Na jedné straně reforma vymezila nezbytné a státem garantované společné jádro vzdělávání, které deklaruje konsensuální názor společnosti na tuto oblast, na straně druhé umožňuje, aby vzdělávací proces nabýval konkrétní podoby podle místa, kde se reálně uskutečňuje (Operační program Rozvoj lidských zdrojů pro ESF 2004-2006, s. 147-148).

Ke zkvalitňování vzdělávání na školách přispěla také realizace rozvojových programů např. zaměřených na rozvoj jazykových dovedností vyhlášených MŠMT vždy na určité období. Kurikulární reformu ani další změny ve vzdělávací soustavě si nelze představit bez rozvoje lidských zdrojů ve školství. Na tuto oblast se mj. soustředil také rozvojový program Další vzdělávání pedagogických pracovníků. Přípravné a další vzdělávání pedagogických pracovníků musí být orientováno především na modernizaci vzdělávacích programů a na nový přístup k žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. OP RLZ tedy přispěl k vytváření vhodných podmínek pro profesní růst perspektivy pedagogických pracovníků.

Tato aktivita byla realizována na celostátní úrovni. Aktivity směřující ke zlepšení vzdělávacích příležitostí jedinců s různými druhy znevýhodnění (zdravotní, sociální) se začaly realizovat ve druhé polovině 90. let. Zřizovaly se přípravné třídy při mateřských školách a základních školách pro děti se sociálním znevýhodněním, byla ustavena funkce vychovatele – asistenta učitele (zejména pro práci s romskými dětmi), byly podporovány projekty integrující zdravotně postižené žáky do standardních tříd. V letech 2000-2001 se uskutečnily projekty týkající se mj. přípravy učitelů na komunikaci a vzdělávání dětí příslušejících k etnickým minoritám, dále se věnovaly problémům romské populace ve výchovně vzdělávacím procesu; byly vyhlášeny projekty na podporu aktivit v oblasti integrace cizinců. Prostřednictvím cíleně zaměřených seminářů a specializovaných publikací je veden dialog s veřejností k daným otázkám a problémům. Přestože školská soustava usiluje o řešení dlouho opomíjené otázky znevýhodněných jedinců, situace v dané oblasti (zejména ve vzdělávání romských dětí) stále není uspokojivá ani v dnešních podmínkách (Operační program Rozvoj lidských zdrojů pro ESF 2004-2006, s. 150-152).

Program podpořil také další rozvoj terciárního vzdělávání, zejména zkvalitňování studijních programů, jejich modularizaci, prohloubení vertikální a horizontální prostupnosti v rámci studia. Zaměřil se mimo jiné i na oblast budování funkční a účelné spolupráce vysokých škol a subjektů mimo vzdělávací soustavu (podniky, organizace apod.). Rovněž bylo usilováno o naplňování cílů vyplývajících z podepsání Boloňské deklarace. Jednou z klíčových aktivit ke zvyšování kvality vzdělávání na vysokých školách byla podpora kvalifikačního růstu akademických pracovníků. V oblasti dalšího vzdělávání v době realizace OP RLZ byly zásadní problémy, chyběla ucelená koncepce rozvoje, legislativní a institucionální rámec, nebyl dostatečně rozvinutý systém uznávání kvalifikací či systém podpory dalšího vzdělávání znevýhodněných jedinců. Cílem programu bylo tudíž podpořit vytvoření a prosazování společností akceptované koncepce dalšího vzdělávání, bez níž nemůže dojít k funkčnímu propojení počátečního a dalšího vzdělávání. K rozvoji vzdělávání v České republice bránilo několik překážek systémového charakteru. Tento program se zaměřil na odstranění čtyř z nich prostřednictvím: ustavení uceleného systému monitorování a hodnocení vzdělávání (včetně vybudování Centra pro zjišťování výsledků ve vzdělávání), rozvoje a zdokonalení integrovaného informačního a poradenského systému pro volbu povolání (kariérové respektive profesního poradenství), vytváření systému uznávaných kvalifikací a vytvoření systému dalšího profesního vzdělávání (Operační program Rozvoj lidských zdrojů pro ESF 2004-2006, s. 152-156).

Alokace Priority 3 měla absorbovat zhruba 33,8 % z celkového objemu finančních prostředků alokovaných na OP RLZ. Celkem bylo tedy na prioritu 3 alokováno 143 642 580 mil. EUR, z toho 107 731 934 mil. EUR tvořily prostředky ESF a 35 910 646 mil. EUR prostředky státního rozpočtu. V rámci této priority byly prováděny následující tři opatření: Opatření 3.1 Zkvalitňování vzdělávání ve školách a školských zařízeních a rozvoj podpůrných systémů ve vzdělávání, Opatření 3.2 Podpora terciárního vzdělávání, výzkumu a vývoje a Opatření 3.3 Rozvoj dalšího profesního vzdělávání.

Celkem bylo podpořeno 898 projektů a alokace Priority 3 byla vyčerpána na 100 %.

Mimo OP RLZ, který měl velký dopad do vzdělávací soustavy České republiky, byly realizovány v období 2004-2006 následující operační programy:

- OP Infrastruktura
- OP Průmysl a podnikání
- OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství
- Společný regionální operační program

Další programové období bylo v rozpětí let 2007-2013. V tomto programovém období již Česká republika vstoupila do realizace projektů prostřednictvím mnoha operačních programů. Jeden z hlavních, který opět cílil na vzdělávání, trh práce, výzkum a vývoj, byl Operační program Výzkum a vývoj pro inovace (dále jen OP VaVpI). OP VaVpI byl jedním z významných operačních programů, který přispěl k posílení růstu konkurenceschopnosti státu a orientaci na znalostní ekonomiku. Společně s Operačním programem Podnikání a Inovace (dále jen OP PI) a Operačním programem Vzdělávání pro konkurenceschopnost (dále jen OP VK) představoval OP VaVpI vzájemně propojený systém intervencí, který měl za cíl zajistit dlouhodobě udržitelnou konkurenceschopnost české ekonomiky a cílových regionů v rámci cíle Konvergence (MŠMT, 2016, online).

OP VaVpI byl financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj (dále jen ERDF). Prostřednictvím ERDF je v rámci politiky hospodářské a sociální soudržnosti poskytována cílená pomoc regionům, jejichž rozvoj zaostává za evropským průměrem. Myslí se tím regiony, jejichž HDP na obyvatele je nižší než 75 % průměru HDP EU 25. V případě České republiky se v rámci cíle Konvergence jedná o všechny regiony mimo oblast hlavního města Prahy. Z prostředků ERDF jsou podporovány infrastrukturní projekty. Pro lepší představu můžeme jmenovat např. investice do výzkumu a technologického vývoje, výstavbu silnic

a železnic, podporu inovačního potenciálu podnikatelů, podporu začínajícím podnikatelům, investice do malých a středních podniků, využívání obnovitelných zdrojů energie, rekonstrukce kulturních památek, rozvoj a obnova sportovních areálů využitelných pro cestovní ruch, výsadba regenerační zeleně ve městech apod. Řídícím orgánem programu OP VaVpI stále je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Tento program nově umožnil čerpat prostředky určené na rekonstrukci stávajících a výstavbu nových kapacit pro výzkum a vývoj, nová výzkumná centra, moderní technologie a přístroje apod. Nyní je OP VaVpI ve stádiu ukončování (MŠMT, 2016, online).

V programovém období 2007-2013 byl také realizován Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost (dále jen OP VK). Tento operační program byl také v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (dále jen MŠMT), v jehož rámci bylo možné v programovém období 2007-2013 čerpat finanční prostředky z Evropského sociálního fondu (ESF), jednoho ze strukturálních fondů Evropské unie. OP VK se zaměřoval na oblast rozvoje lidských zdrojů prostřednictvím vzdělávání ve všech jeho rozmanitých formách s důrazem na komplexní systém celoživotního učení, utváření vhodného prostředí pro výzkumné, vývojové a inovační aktivity a stimulace spolupráce participujících subjektů. Průběh OP VK je předmětem praktické části diplomové práce, tento operační program je tedy představen v samostatné kapitole diplomové práce (MŠMT, 2016, online).

V období 2007-2013 bylo v České republice využíváno celkem 26 operačních programů, které byly rozděleny mezi tři cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti: Na cíl Konvergence připadlo v České republice 25,89 miliard EUR. Sedm regionálních operačních programů (ROP) pro regiony soudržnosti (NUTS II) s celkovou přidělenou částkou 4,66 miliard EUR:

- ROP NUTS II Severozápad
- ROP NUTS II Moravskoslezsko
- ROP NUTS II Jihovýchod
- ROP NUTS II Severovýchod
- ROP NUTS II Střední Morava
- ROP NUTS II Jihozápad
- ROP NUTS II Střední Čechy

Osm tematických operačních programů s celkovou přidělenou částkou 21,23 miliard EUR:

- OP Doprava
- OP Životní prostředí
- OP Podnikání a inovace (již byl zmíněn v předešlém textu)
- OP Výzkum a vývoj pro inovace (již byl zmíněn v předešlém textu)
- OP Lidské zdroje a zaměstnanost
- OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost (již byl zmíněn v předešlém textu)
- Integrovaný operační program
- OP Technická pomoc

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost podporuje regiony, které nečerpají z Konvergence. V České republice pod něj spadá Hl. m. Praha se dvěma operačními programy. Na cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost připadlo v České republice 0,42 miliardy EUR:

- OP Praha Konkurenceschopnost
- OP Praha Adaptabilita (MŠMT, 2016, online).

Aktuální programové období 2014-2020 je v souladu s rozpočtovým rámcem EU pro toto sedmileté období. Pro Českou republiku byly vyčleněny prostředky ve výši téměř 24 miliard EUR. EK zveřejnila dne 6. října 2011 balíček šesti nových nařízení. Jejich finální verze byla schválena 17. prosince 2013. V programovém období 2014–2020 tvoří legislativní základ pro podporu z Evropských strukturálních a investičních fondů. Soubor těchto nařízení má zajistit jednotná pravidla v rámci celé EU i zlepšení koordinace mezi jednotlivými fondy, potažmo i programy na národní úrovni. Záměrem EU je, aby tyto fondy maximálním možným způsobem přispěly k naplňování strategie EU 2020 – Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, což je dlouhodobá vize rozvoje EU. Pro lepší využití těchto fondů ve prospěch strategie EU 2020 zpracoval každý stát Dohodu o partnerství, kterou posoudila a schválila EK. K jejímu naplňování přispějí jednotlivé programy. V těchto dokumentech je určeno i rozdělení přidělených finančních prostředků mezi podporované oblasti (MŠMT, 2016, online).

Programy pro programové období 2014–2020 byly vymezeny usnesením vlády ČR č. 867 ze dne 28. listopadu 2012. K problematice vzdělávání, výzkumu a vývoje se vztahují následující:

Národní operační programy

- Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, řízený Ministerstvem průmyslu a obchodu;
- Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání, řízený Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy;
- Operační program Zaměstnanost, řízený Ministerstvem práce a sociálních věcí;

Programy byly vymezeny v návaznosti na 8 tematických okruhů stanovených na národní úrovni, které představují „převodník“ mezi úrovní národních rozvojových priorit a cílů a prioritních os jednotlivých programů. Tyto okruhy se opírají o řádně zdůvodněné problémové analýzy zpracované resorty, kraji a zástupci měst a obcí a byly podrobeny dlouhé, důkladné a detailní debatě a systematickému ověřování potřeb ze strany partnerů.

Programy jsou připravovány v gesci příslušných resortů a projednávány s relevantními partnery regionálními, lokálními, hospodářskými i sociálními a také se zástupci neziskového sektoru. Koordinací přípravy programových dokumentů jak na úrovni ČR, tak i EU bylo usnesením vlády č. 650 ze dne 31. srpna 2011 pověřeno Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (MŠMT, 2016, online).

2.4 Evropský sociální fond

Praktická část diplomové práce je zaměřena na OP VK a jeho výsledky především z pohledu příjemců této finanční podpory. Operační program byl financován z Evropského sociálního fondu (dále jen ESF). Proto je důležité tento evropský fond představit a vydefinovat jeho cíle.

Hlavní prioritou investic ESF v České republice je společnost více podporující začlenění. ESF zároveň financuje zlepšování vzdělávání s cílem podpořit hospodářskou konkurenceschopnost. ESF v celé Evropě a v České republice podporuje trh práce a pomáhá tak lidem získat lepší pracovní místa a všem občanům EU zajistit spravedlivější životní úroveň a více pracovních příležitostí. Za tím účelem investuje do lidského kapitálu v Evropě: pracujících, mládeže, znevýhodněných skupin a všech osob hledajících zaměstnání. Ve větších i menších evropských městech, venkovských oblastech i částech právě běží desítky tisíc projektů ESF, které všem Evropanům otevírají dveře k lepším dovednostem, práci, kvalifikacím a společnosti více podporující začlenění (Evropská komise, 2016, online).

Hlavní prioritou investic ESF v České republice je podpora zaměstnanosti a sociálního začleňování. Předpokládá se, že z projektů určených na zlepšování dovedností a vytváření více pracovních příležitostí bude mít prospěch až 230 000 osob, díky Iniciativě na zaměstnávání mládeže (dále jen YEI) pak zejména mladí lidé. Nejvíce znevýhodněným sociálním skupinám pomáhá zlepšit kvalitu života a získat dovednosti i práci široká škála opatření (Evropská komise, 2016, online).

ESF spolu s investicemi Evropského fondu pro regionální rozvoj (dále jen EFRR) financuje zlepšování systému vzdělávání a odborné přípravy. Česká republika dále výrazně zlepšuje výkonnost v oblasti výzkumu, vývoje a inovací na univerzitách i v podnicích. V této oblasti je zcela nepostradatelná vysoce kvalifikovaná pracovní síla. Mladým lidem, pracovníkům a osobám hledajícím zaměstnání nabízejí projekty ESF příležitosti ke zlepšování stávajících a získávání nových dovedností, aby tito jedinci zvýšili míru své zaměstnatelnosti a dosáhli na kvalifikovanou práci. ESF zároveň usiluje o zlepšení profesionality a transparentnosti veřejné správy, což vede ke zlepšení služeb občanům a zkvalitnění podnikatelského a investičního prostředí (European Commission, 2016, online).

Historie zřízení Evropského sociálního fondu plynula z iniciativ Evropská komise a jejího předložení návrhu na harmonizaci sociální legislativy již v roce 1963 poté, co se pokusila v rámci různých konferencí zahájit diskusi o sladění sociálních systémů zemí Evropského hospodářského společenství (dále jen EHS). EK nicméně nebyla ve svém úsilí úspěšná, a proto se v druhé polovině šedesátých let omezila na opakované konstatování nutnosti udržet vazbu mezi hospodářským pokrokem a sociální dimenzí společného trhu. Rozvoj sociální politiky byl pozitivně poznamenán výsledky summitu v Haagu, který se konal ve dnech 1.-2. prosince 1969, kde například německý kancléř Willy Brandt podpořil návrhy Evropské komise na zintenzivnění rozvoje sociální agendy. Sociální otázky se proto následně staly součástí jednání summitu Evropské rady v Paříži ve dnech 19.-20. října 1972, kde byla EK pověřena vypracováním konkrétních návrhů. EK reagovala na výzvu Evropské rady předložením Sociálního akčního programu pro roky 1974-1996, který Rada EU schválila 21. ledna 1974 (Fiala & Pitrová, 2010, s. 529).

Tedy v roce 1974 byl položen základní kámen Evropského sociálního fondu, který dospěl až do nynější podoby.

Novodobější historie ESF je z velké části ovlivněno Nařízením Evropského parlamentu a rady (ES) č. 1081/2006, které stanovilo úkoly Evropského sociálního fondu, rozsah jeho pomoci, zvláštní ustanovení a druhy výdajů způsobilých pro poskytnutí pomoci. Evropský sociální fond se také řídí Nařízením vlády (ES) č. 1083/2006.

ESF přispívá k prioritám Společenství, pokud jde o posílení hospodářské a sociální soudržnosti zvyšováním zaměstnanosti a počtu pracovních příležitostí, podporou vysoké úrovně zaměstnanosti a zvyšováním počtu pracovních míst a jejich kvality. Činí tak prostřednictvím podpory politik členských států, jejichž cílem bylo dosáhnout plné zaměstnanosti a kvality a produktivity práce, podpořit sociální začlenění, včetně přístupu znevýhodněných osob k zaměstnání, a snížit rozdíly v zaměstnanosti na celostátní, regionální a místní úrovni (Nařízení Evropského parlamentu a rady (ES) č. 1081/2006).

ESF je hlavním evropským nástrojem na podporu pracovních míst, pomáhá lidem získat lepší zaměstnání a zajišťuje spravedlivější pracovní příležitosti pro všechny občany EU. Působí prostřednictvím investic do lidského kapitálu Evropy, do jejích pracovníků, mladých lidí a všech těch, kdo hledají pracovní místo. Financováním ve výši 10 miliard EUR ročně ESF zlepšuje vyhlídky na zaměstnání v případě milionů Evropanů, a to především těch, kteří se potýkají s překážkami při hledání zaměstnání. Evropská unie se zavázala k vytvoření většího počtu lepších pracovních míst a společnosti, která podporuje sociální začlenění. Tyto cíle jsou jádrem strategie Evropa 2020 pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění v EU. ESF hraje důležitou úlohu při plnění evropských cílů a zmírňování dopadů hospodářské krize, jako je zejména nárůst nezaměstnanosti a chudoby.

EK a země EU v partnerství nastavily priority ESF a způsob, jakým bude fond vynakládat své prostředky. Jednou prioritou je posílení adaptability pracovníků pomocí nových dovedností a podniků novými pracovními postupy. Jiné priority se zaměřují na zlepšování přístupu k zaměstnanosti: pomáhají mladým lidem při přechodu ze školy do zaměstnání nebo poskytují odbornou přípravu uchazečům o zaměstnání s nízkou kvalifikací s cílem zvýšit jejich vyhlídky na zaměstnání. Velkou část mnoha projektů ESF skutečně tvoří odborné vzdělávání a celoživotní učení, jejichž cílem je pomoci lidem osvojit si nové dovednosti.

Jiná priorita se zaměřuje na pomoc lidem ze znevýhodněných skupin při získávání práce. To je součástí podpory „sociálního začleňování“ – což je důkazem toho, že zaměstnanost hraje důležitou roli v rámci pomoci lidem, kteří se chtějí lépe začlenit do společnosti

a každodenního života. V důsledku finanční krize se zdvojnásobily snahy o udržení počtu pracovních míst či pomoc lidem znovu najít zaměstnání, pokud o ně přijdou.

ESF není pracovní agentura, nenabízí inzerci pracovních míst. Místo toho financuje desítky tisíc místních, regionálních a národních projektů zaměstnanosti v celé Evropě: od malých projektů na pomoc s hledáním vhodného zaměstnání pro zdravotně postižené, realizovaných místními charitativními organizacemi, po celonárodní projekty na podporu odborného vzdělávání pro všechny obyvatele (MŠMT, 2016, online).

Projekty ESF zahrnují obrovské rozpětí co do povahy, velikosti a cílů a zaměřují se na celou řadu různých cílových skupin. Existují projekty, které jsou zaměřeny na vzdělávací systémy, učitele a děti, na mladé i starší uchazeče o zaměstnání i na potenciální podnikatele ze všech oborů.

Rozsah pomoci Evropského sociálního fondu

V rámci cílů „Konvergence“ a „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“ podporuje Evropský sociální fond opatření v členských státech v rámci těchto priorit:

- *zvyšování přizpůsobivosti pracovníků, podniků a podnikatelů s cílem zlepšit předjímání hospodářských změn a jejich dobré zvládnutí, zejména podporou*
- *zlepšení přístupu k zaměstnání a trvalé začlenění osob hledajících zaměstnání a neaktivních osob do trhu práce, předcházení nezaměstnanosti, zejména dlouhodobé nezaměstnanosti a nezaměstnanosti mládeže, podpora aktivního stáří a delšího pracovního života a zvyšování účasti na trhu práce, zejména podporou*
- *posílení sociálního začlenění znevýhodněných osob za účelem jejich trvalého začlenění do pracovního procesu a boj se všemi formami diskriminace na trhu práce, zejména podporou*
- *posílení lidského kapitálu, zejména podporou*
- *podpora partnerství, paktů a iniciativ prostřednictvím vytváření sítí důležitých činitelů, jako například sociálních partnerů a nevládních organizací, na nadnárodní, celostátní, regionální a místní úrovni s cílem podnítit reformy v oblasti zaměstnanosti a začleňování do trhu práce (Nařízení Evropského parlamentu a rady (ES) č. 1081/2006).*

Evropský sociální fond podporuje rovněž nadnárodní a meziregionální opatření zejména prostřednictvím sdílení informací, zkušeností, výsledků a osvědčených postupů a rozvojem doplňkových přístupů a koordinovaných nebo společných opatření (Nařízení Evropského parlamentu a rady (ES) č. 1081/2006).

Provázanost a soustředění podpory

Členské státy zajistí, aby byla opatření podporovaná Evropským sociálním fondem provázána s Evropskou strategií zaměstnanosti a přispívala k opatřením prováděným podle této strategie. Zejména zajistí, aby strategie stanovená v národním strategickém referenčním rámci a opatření stanovená v operačních programech podporovaly cíle a priority této strategie v každém členském státě v rámci jeho programu reformy a akčního plánu pro sociální začlenění.

Členské státy rovněž soustředí podporu tam, kde Evropský sociální fond může přispět k politikám na provádění příslušných doporučení v oblasti zaměstnanosti podle čl. 128 odst. 4 Smlouvy a příslušných cílů Společenství týkajících se zaměstnanosti v oblasti sociálního začlenění, vzdělávání a odborné přípravy. Členské státy tak činí ve stabilním programovacím prostředí.

V rámci operačních programů se zdroje směřují na nejdůležitější potřeby a soustředí se na takové oblasti politiky, ve kterých může podpora z Evropského sociálního fondu značným způsobem přispět k dosažení cílů programu. Pro maximalizaci účinnosti podpory z Evropského sociálního fondu berou operační programy ve vhodných případech v úvahu zejména regiony a oblasti, které se potýkají s vážnými problémy, jako jsou zanedbané městské oblasti a nejvzdálenější regiony, zaostávající venkovské oblasti, oblasti závislé na rybolovu, jakož i oblasti zvláště nepříznivě zasažené přemístěním podniků.

Stručný oddíl o příspěvku z Evropského sociálního fondu na podporu příslušných aspektů trhu práce týkajících se sociálního začlenění bude případně zařazen do zpráv členských států v rámci otevřené metody koordinace v oblasti sociální ochrany a sociálního začlenění.

Ukazatele zahrnuté do operačních programů spolufinancovaných z Evropského sociálního fondu jsou strategické povahy, jejich počet je omezený a odrážejí ty ukazatele, které se používají pro provádění Evropské strategie zaměstnanosti a v souvislosti s příslušnými cíli Společenství v oblastech sociálního začlenění, vzdělávání a odborné přípravy.

Hodnocení prováděná v souvislosti s činností Evropského sociálního fondu posuzují také příspěvek opatření podporovaných Evropským sociálním fondem k provádění Evropské strategie zaměstnanosti a k dosažení cílů Společenství v oblasti sociálního začlenění, rovnosti a boje proti diskriminaci mezi ženami a muži a vzdělávání a odborné přípravy v dotyčném členském státě.

Řádná správa věcí veřejných a partnerství

Evropský sociální fond podporuje řádnou správu věcí veřejných a partnerství. Podpora z tohoto fondu je v souladu s institucionálními opatřeními, které jsou specifické pro každý členský stát, navrhována a prováděna na vhodné územní úrovni s ohledem na celostátní, regionální a místní úroveň.

Členské státy zajistí, aby byli do přípravy, provádění a monitorování podpory z Evropského sociálního fondu zapojeni sociální partneři a aby se jich účastnili jiní činitelé na vhodné územní úrovni a proběhly s nimi odpovídající konzultace.

Řídící orgán každého operačního programu podporuje náležitou účast sociálních partnerů na opatřeních

Rovnost žen a mužů a rovnost příležitostí

Členské státy zajistí, aby operační programy obsahovaly popis způsobu, jakým je při přípravě, provádění, monitorování a hodnocení operačních programů podporována rovnost žen a mužů a rovnost příležitostí. Členské státy podle potřeby podporují vyváženou účast žen a mužů na řízení a provádění operačních programů na místní, regionální a celostátní úrovni.

Inovativnost

V rámci každého operačního programu je zvláštní pozornost věnována propagaci a širokému uplatňování inovativních činností. Řídící orgán volí témata pro financování inovací v rámci partnerství a definuje vhodnou úpravu provádění. O vybraných tématech informuje monitorovací výbor uvedený v článku 63 nařízení (ES) č. 1083/2006.

Nadnárodní a meziregionální opatření

Pokud členské státy podporují činnost ve prospěch nadnárodních nebo meziregionálních opatření uvedených v čl. 3 odst. 6 jako zvláštní prioritní osu v rámci operačního programu, může být příspěvek Evropského sociálního fondu zvýšen na úrovni prioritní osy o 10 %.

Tento zvýšený příspěvek se nezahrnuje do výpočtu maximálních hodnot uvedených v článku 53 nařízení (ES) č. 1083/2006.

Členské státy zajistí, případně s pomocí Komise, aby Evropský sociální fond nepodporoval určité operace, které jsou současně podporovány prostřednictvím jiných nadnárodních programů Společenství, zejména v oblasti vzdělávání a odborné přípravy.

Technická pomoc

Komise podporuje zejména výměny zkušeností, činnosti na zvyšování povědomí, semináře, vytváření sítí a vzájemná hodnocení sloužící k určování a šíření osvědčených postupů a podpory vzájemného učení a nadnárodní a meziregionální spolupráce s cílem posílit politický rozměr a příspěvek Evropského sociálního fondu k cílům Společenství v souvislosti se zaměstnaností a sociálním začleněním (Nařízení Evropského parlamentu a rady (ES) č. 1081/2006, 2006).

2.5 Čerpání České republiky z finančních prostředků Evropské unie v programovém období 2007–2013 v rámci operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost

V programovém období 2007-2013 byl pro Českou republiku v oblasti vzdělávací soustavy zásadní operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Celkem bylo alokováno pro tento operační program 2.084,5 mil. EUR (tj. cca 53,766 miliard Kč), přičemž zdroje EU (ESF) tvoří 85 % (1.771,8 mil. EUR, tj. cca 45,701 miliard Kč) a národní zdroje ze státního rozpočtu ČR zbylých 15 % celkové alokace (MŠMT, 2016, online).

Česká republika si uvědomuje důležitost podpory rozvoje lidského potenciálu, který je jedním ze základních faktorů trvale udržitelného hospodářského růstu „znalostních“ ekonomik rozvinutých zemí. Vzdělávací soustava musí být v tomto kontextu vnímána jako jeden z hlavních pilířů budoucího ekonomického úspěchu a sociální soudržnosti. Vzdělávací soustava jako celek musí dostatečně efektivně zvyšovat vzdělanostní úroveň obyvatelstva a umožnit jednotlivcům (nehledě na jejich sociální podmínky, různé schopnosti a očekávání) získávat a prohlubovat klíčové kompetence s cílem posílit jejich adaptabilitu a flexibilitu na trhu práce. Vzdělávací instituce se musí stát moderními centry celoživotního učení a partnerské spolupráce (OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, 2011, s. 4-7).

S ohledem na výše uvedené skutečnosti, v návaznosti na strategické cíle Národního strategického referenčního rámce (NSRR - představoval základní programový dokument

České republiky pro využívání fondů EU v období 2007-2013) a vzhledem k vysokému stupni komplexity problematiky vzdělávání připravila Česká republika pro programové období 2007-2013 samostatný OP VK. Tento operační program se zaměřoval na podporu v oblastech, které přispějí k rozvoji potenciálu populace České republiky, a na vytvoření vhodných podmínek pro vzdělávání a učení. OP VK definuje zaměření a hloubku intervencí v oblasti rozvoje lidských zdrojů prostřednictvím vzdělávání ve všech jeho rozmanitých formách s důrazem na komplexní systém celoživotního učení a utváření vhodného prostředí pro výzkumné, vývojové a inovační aktivity a stimulaci spolupráce mezi vzdělávacími institucemi, výzkumnou a výrobní sférou (OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, 2011, s. 4-7).

V rámci počátečního vzdělávání podporoval tento program aktivity zaměřené na zvýšení kvality ve vzdělávání (tj. dokončení kurikulární reformy, propracování a poskytnutí komplexní metodické podpory pro tvorbu vzdělávacích programů, jejich inovaci s důrazem na rozvoj klíčových kompetencí žáků atd.), zajištění rovných příležitostí ke vzdělání pro všechny bez ohledu na druh znevýhodnění (např. zdravotního, ekonomického, sociálního, etnického, podle pohlaví či státní příslušnosti atd.), na zvyšování profesionality a společenského postavení pedagogických pracovníků (OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, 2011, s. 4-7).

V oblasti terciárního vzdělávání, výzkumu a vývoje byly podporovány aktivity zaměřené na modernizaci a zatraktivnění systému vyššího odborného vzdělávání a vysokoškolského vzdělávání, na zvýšení atraktivity a zlepšení podmínek pro pracovníky výzkumu a vývoje, na vytváření vzájemných vazeb mezi jednotlivými subjekty, vzdělávacími, výzkumnými a vývojovými institucemi, veřejným a soukromým sektorem (OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, 2011, s. 4-7).

V rámci dalšího vzdělávání byly zahrnuty aktivity, které se zaměřily na vytvoření systémového a institucionálního rámce pro poskytování dalšího vzdělávání, propojení systému počátečního a dalšího vzdělávání a vytvoření komplexního systému celoživotního učení, na prohloubení nabídky dalšího vzdělávání včetně tvorby podmínek usnadňujících vzájemné působení nabídky a poptávky v této oblasti, na přípravu vzdělávacích programů dalšího vzdělávání pedagogů a lektorů odborného vzdělávání, a to v rámci vzdělávacích institucí a další (OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, 2011, s. 4-7).

Z geografického hlediska byl OP VK vypracován na celostátní úrovni, tzn. NUTS 1. Při jeho tvorbě byly reflektovány všechny základní dokumenty, které stanoví základní priority v oblasti politiky hospodářské a sociální soudržnosti (dále jen HSS) na evropské a národní úrovni. V první řadě se jedná o Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost I (dále jen SOZS), jejichž hlavní zásady byly současně uplatněny při tvorbě dokumentů na národní úrovni. Zásadními národními dokumenty pro koncipování OP VK byl Národní strategický referenční rámec ČR 2007-2013 určující prioritní osy a specifické cíle. Dále se vycházelo z Národního Lisabonského programu 2005-2008 Národního programu reformy ČR (dále jen NPR), Národního rozvojového plánu 2007-2013 (dále jen NRP) a Strategie hospodářského růstu 2005-2013 (dále jen SHR). Z materiálů, které se specificky věnují oblasti rozvoje lidských zdrojů, byly zásadními Strategie rozvoje lidských zdrojů pro Českou republiku (dále jen SRLZ) a následný Program realizace Strategie rozvoje lidských zdrojů (dále jen PR SRLZ). Z hlediska naplňování cílů NSRR zajišťuje OP VK především plnění strategického cíle II – Otevřená flexibilní a soudržná společnost, a do určité míry i strategického cíle I – Konkurenceschopná česká ekonomika. Samostatný OP VK je vázán na realizaci cíle NPR, který je vyjádřen explicitně v globálním cíli (OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, 2011, s. 4-7).

V rámci celkového finančního plánu alokace pro Českou republiku pro cíl Konvergence v letech 2007-2013 bylo na OP VK alokováno 7 % prostředků strukturálních fondů EU pro Českou republiku, tj. 1 811 mil. EUR. OP VK byl operačním programem, který přímo řešil otázky spojené s rozvojem potenciálu české populace prostřednictvím vzdělávání. Řešení této problematiky podpořily rovněž další operační programy, a to především OP Lidské zdroje a zaměstnanost (dále jen OP LZZ), který byl financován z ESF a především se soustřeďoval na podporu zaměstnanosti osob zaměstnaných i nezaměstnaných prostřednictvím vytváření pracovních míst, dalším vzděláváním a sociální integrací znevýhodněných skupin obyvatelstva. Investice do lidí prostřednictvím intervencí ESF v programu OP VK byly navázány na další operační programy, a to na VaVpI a OP PI, jejichž intervence podporované z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF) vytvářeli vhodné kapacity, pro které byl rozvoj lidských zdrojů a s ním spojené vhodné nastavení intervencí do vzdělávání rozhodující (OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, 2011, s. 4-7).

V souladu s nařízením Rady (ES) č. 1083/2006, čl. 11 a dále s nařízením Rady (ES) č. 1081/2006 čl. 5 byl při tvorbě OP VK uplatňován princip partnerství. Pro účely přípravy a zpracování operačního programu byla vytvořena široká pracovní skupina složená ze zástupců Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) jako budoucího Řídícího orgánu, zpracovatele, ex-ante hodnotitele, ostatních zainteresovaných ministerstev, vzdělávacích institucí, regionální a místní samosprávy, podnikatelské sféry a ostatních sociálních partnerů (dále jen Pracovní skupina). Pracovní skupina se scházela na pravidelných setkáních, pracovní verze byly zaslány k široké oponentuře a součástí prací byla i dvě výjezdní zasedání. Program byl rovněž představen a diskutován s veřejností na dvou veřejných projednáních (OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, 2011, s. 4-7).

Z důvodů zajištění logické návaznosti, celkové synergie a vymezení vůči ostatním operačním programům probíhaly v průběhu přípravy konzultace se zástupci zpracovatelů ostatních operačních programů. Zatímco OP VaVpI podporoval tvorbu infrastruktury nabídkové strany výzkumu a vývoje, OP VK podporuje aktivity, které vedou k rozvoji lidských zdrojů v této oblasti. OP PI pokrývá oblast podpory podnikatelských subjektů a OP VK podporoval vytváření celkového rámce dalšího vzdělávání, který slouží i rozvoji podnikové sféry, souvisejících vzdělávacích aktivit a spolupráci různých subjektů. Oproti OP LZZ je OP VK zacílen na zlepšení počátečního a dalšího vzdělávání za účelem zvyšování flexibility a adaptability jedinců, kteří již jsou na trhu práce, nebo do něj budou vstupovat, zatímco OP LZZ podporuje rozvoj trhu práce a přímou podporu dalšímu vzdělávání nezaměstnaných ohrožených na trhu práce i zaměstnaných. Obsahuje taktéž tvorbu systémů pro předvídání změn na trhu práce a zvládání postupných i náhlých změn v zaměstnanosti. OP VK byl připraven v souladu s nařízením Rady (ES) č. 1083/2006 a s nařízením Rady (ES) č. 1081/2006 a je plně v souladu s usnesením vlády ČR č. 175/2006 ze dne 22. února 2006. OP VK prošel také vnitřním i vnějším připomínkovým řízením. Usnesením vlády ČR č. 821 ze dne 28. června 2006 byl vládou ČR přijat a usnesením vlády ČR č. 1302 ze dne 15. listopadu 2006 schválen (OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, 2011, s. 4-7).

OP VK byl koncipován jako „vícecílový“ operační program. Vícecílovost se týká prioritních os zaměřených na vytvoření systémového rámce celoživotního učení, které byly realizovány prostřednictvím systémových projektů na národní úrovni, které šly napříč počátečním, terciárním i dalším vzděláváním. Vícecílovost rovněž zahrnuje prioritní osy technické pomoci. Řídící orgán OP VK zabezpečil oddělenou evidenci národních projektů

pokrývajících oba cíle tak, že prostředky alokované pro cíl Konvergence nebudou moci být využity na financování intervencí v území cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a naopak. Základním důvodem z hlediska koncepčního je jednotná příprava a realizace politik v oblasti vzdělávání v celé ČR. Vícecílový program tak může financovat zásadní národní intervence (OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, 2011, s. 4-7).

2.6 Hodnocení programového období 2007-2013 s doporučeními do nového programového období 2014-2020

Vyhodnocení ukončeného programového období 2007-2013 s následným vyvozením doporučení pro další programové období 2014-2020 je samozřejmostí pro efektivněji využívané finanční prostředky a lidské zdroje. V další části diplomové práce jsou prezentovány výsledky auditních šetření v rámci programového období 2007-2013, které byly provedeny Ministerstvem financí České republiky. Mým empirickým šetřením bylo doplněna již vzniklá auditní zpráva o pohled ze strany příjemců finančních prostředků EU z OP VK a následně vyvozeny uplatnitelné východiska v praxi pro zlepšení efektivity čerpání finančních prostředků.

Ministerstvo financí zastává roli auditního orgánu prostředků pomoci EU poskytnuté České republice v rámci strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu (Ministerstvo financí, 2015, s. 8-10).

Pro programové období 2007-2013 byly hlavní aktivity auditního orgánu zaměřeny jak na audit operací (především oblast veřejných zakázek), tak i na posouzení fungování řídicích a kontrolních systémů jednotlivých operačních programů na základě provedených auditů systémů (především kontrolní činnost řídicích orgánů/zprostředkujících subjektů). Auditní orgán vykonal, resp. zahájil v roce 2014 celkem 771 auditních akcí, z toho 748 auditů pokrývajících jak strukturální fondy, tak i Fond soudržnosti (Ministerstvo financí, 2015, online).

V roce 2014 byly hlavní aktivity zaměřeny na výkon auditů operací a auditů systémů. Ze statistiky auditů vyplývá, že 704 auditních akcí se týkalo auditu operací a 63 auditů mělo formu auditu systémů. Kromě toho proběhla 4 auditní šetření. Zatímco audit operací byly zaměřeny na ověření vykázaných výdajů, např. na soulad realizace operací s právními předpisy EU a České republiky a s pravidly publicity, na přiměřenost auditu, naplnění příslušných monitorovacích ukazatelů apod., audit systémů byly zaměřeny především na

posouzení funkčnosti stávajících řídicích a kontrolních systémů nastavených příslušnými řídicími orgány/zprostředkujícími subjekty (Ministerstvo financí, 2015, online).

V prosinci roku 2014 byly auditním orgánem postoupeny EK jednotlivé výroční kontrolní zprávy za rok 2014, období od 1. července 2013 až do 30. června 2014, se stanoviskem o funkčnosti řídicích a kontrolních systémů příslušných operačních programů.

Stanovisko bez výhrad bylo vydáno u 5 operačních programů z 19 operačních programů (Operační program Technická pomoc, Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika, Operační program Praha – Adaptabilita, Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost, Regionální operační program Jihovýchod). Stanovisko s výhradou bylo vydáno pro 14 operačních programů z 19 operačních programů (Operační program Podnikání a inovace, Operační program Doprava, Operační program Životní prostředí, Operační program výzkum a vývoj pro inovace, Integrovaný operační program, Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost, Operační program Praha - Konkurenceschopnost, Regionální operační program Moravskoslezsko, Regionální operační program Střední Čechy, Regionální operační program Severovýchod, Regionální operační program Jihozápad, Regionální operační program Severozápad, Regionální operační program Severovýchod, Operační program Rybářství). Stanovisko s výhradou bylo konstatováno s ohledem na i nadále nedostatečnou funkčnost ŘKS (závěry auditů systémů, vysoká chybovost) příslušných operačních programů, zejména přetrvává negativní hodnocení oblasti administrace veřejných zakázek u projektů a identifikace nezpůsobilých výdajů. Na základě provedené auditní činnosti, řídicí orgány přijímají k auditům systému akční plány, které podchycují kroky k eliminaci nedostatků a reagují na doporučení uskutečněného auditu, včetně kroků ke snížení chybovosti operací pod přípustnou úroveň, která je 2% (Ministerstvo financí, 2015, online).

Audit č. AO/2014/S/03 „Audit činnosti Generálního finančního ředitelství a Finančních úřadů v rámci řídicích a kontrolních systémů strukturálních fondů“ Cílem horizontálního auditu systému č. AO/2014/S/03 „Audit činnosti Generálního finančního ředitelství a Finančních úřadů v rámci řídicích a kontrolních systémů strukturálních fondů“ bylo ověřit efektivitu fungování Generálního finančního ředitelství a dalších orgánů finanční správy v rámci implementační struktury operačních programů programového období 2007-2013 (na základě ustanovení Metodiky finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programové

období 2007-2013, GFŘ a OFS v rámci implementační struktury operačních programů EU vykonávají činnosti ve věci porušení rozpočtové kázně podle zákona č. 218/2000 Sb. a zákona č. 280/2009 Sb.).

V průběhu auditu bylo identifikováno celkem 8 zjištění, z toho 4 zjištění s vysokou mírou závažnosti (nedostatečný přenos informací mezi OFS a poskytovateli dotací, nedostatečné proškolení zaměstnanců, odlišnosti mezi závěry daňových kontrol a podněty a nedodržení lhůt stanovených pokyny MFTK a GFŘ), 1 zjištění se střední mírou závažnosti (překročení lhůty při výkonu daňové kontroly při společném šetření jinými kontrolními orgány – ÚOHS, NKÚ, EÚD atd.) a 3 zjištění s nízkou mírou závažnosti (Ministerstvo financí, 2015, online).

Byly zjištěny nedostatky, které vedly nebo by mohly vést k zatížení státního rozpočtu. Ve vztahu ke zjištěným nedostatkům byla OFS bezprostředně po ukončení auditu přijata nápravná opatření, která nedostatky podstatným způsobem eliminují a auditním orgánem byla vyhodnocena jako adekvátní. Vzhledem k přijatým opatřením ze strany České republiky není přímý negativní dopad na hodnocení řídicího kontrolního systému zmíněných operačních programů z důvodu rozdílného hodnocení nesrovnalosti ze strany auditního orgánu nebo řídicího orgánu na jedné straně a orgány finanční správy na straně druhé.

Cílem dalšího auditu systému s názvem „Audit činnosti odboru 12 Ministerstva financí v rámci řídicích a kontrolních systémů strukturálních fondů“ č. AO/2014/S/04 (týká se regionálních operačních programů, OP Praha Adaptabilita, OP Praha Konkurenceschopnost, OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost) bylo ověřit účinné fungování řídicího a kontrolního systému Ministerstva financí - odboru 12 a prověřit soulad s požadavky použitelného právního rámce pro programové období 2007-2013.

Během auditu bylo identifikováno 1 zjištění s vysokou mírou závažnosti. Zjištěný nedostatek se týká nedodržování nastavených lhůt pro vyřizování odvolání z důvodu nedostatečného zabezpečení činnosti odvolacího orgánu v oblasti administrativní kapacity. Nedostatek může mít vliv na reálné nevyužití finančních prostředků u jednotlivých operačních programů.

Cílem auditu systému číslo AO/2014/AS/02 „Audit činnosti Platebního a certifikačního orgánu“ bylo ověřit účinné fungování řídicího a kontrolního systému jednotlivých operačních programů u auditovaného subjektu, Odboru 55 – Národní fond, vykonávajícího funkci Platebního a certifikačního orgánu (dále také „PCO“) a prověřit soulad s požadavky použitelného právního rámce pro programové období 2007-2013.

Celkové hodnocení bylo v Kategorii 2 - Systém funguje, ale jsou třeba určitá zlepšení.

Auditorský tým doporučil provést zlepšení v následujících oblastech: metodické ošetření využívání tzv. „flexibilního modelu financování“ respektive využití přebytku národních veřejných prostředků nad rámec povinné míry národního veřejného spolufinancování, dodržování plánu kontrol u ŘO, případně ZS, a metodické ošetření postupu při uzavírání kontrolních protokolů. Platební a certifikační orgán jako auditovaný subjekt přijal v rámci akčního plánu opatření k doporučením.

Cílem „Následného auditu IT systému“ bylo ověřit plnění opatření k nápravě u zjištění identifikovaných v horizontálním auditu IT č. 451/10/SYS (16/2010/AO) – Audit monitorovacího systému SF a FS pro programové období 2007 - 2013, vykonaném dle plánu Auditního orgánu na rok 2010 v návaznosti na nedostatky identifikované při posuzování souladu v roce 2008 a 2009 především na úrovni celkové správy monitorovacího systému.

Konkrétně se jednalo o ověření plnění opatření k nápravě u 2 zjištění na úrovni celkové správy monitorovacího systému (se střední mírou závažnosti) a 166 zjištění na úrovni jednotlivých auditovaných subjektů (z toho 5 zjištění s vysokou mírou závažnosti, 87 zjištění se střední mírou závažnosti a 74 zjištění s nízkou mírou závažnosti), která by mohla mít vliv na ohrožení integrity a bezpečnosti monitorovacího systému.

Auditní práce byly realizovány u subjektů implementační struktury zapojených do čerpání prostředků FS a SF. Současný stav plnění opatření k nápravě u zjištění z výše uvedeného auditu byl následně zapracován do jednotlivých Zpráv o následném auditu. Lze konstatovat, že ze 166 zjištění bylo zcela napraveno 89 zjištění, ostatní zjištění byla většinou napravena částečně a zůstávají nadále otevřena.

Evropské komisi byla postoupena Souhrnná zpráva, která obsahovala komplexní informace o výsledcích auditu souhrnně za všechny operační programy (kromě OP Rybářství) a auditované subjekty, respektive za systémy centrálně spravované - MSC2007, MONIT7+ a Benefit7 i za decentralizované systémy. Mezi decentralizované systémy patří zejména systémy IS OPŽP a Bene-fill (provozované na Ministerstvu životního prostředí a Státním fondu životního prostředí), systémy ISOP7-13 a e-Account provozované pro Ministerstvo průmyslu a obchodu Agenturou pro podporu podnikání a investic CzechInvest, systém IS Viola provozovaný Ministerstvem financí a také manažerské informační systémy

provozované na některých regionálních operačních programech pro programové období 2007-2013.

V rámci ověření zjištění na úrovni celkové správy monitorovacího systému bylo třeba provést ještě rozšíření auditu o zpracování sumarizace předpokládaných nákladů za období 2014-2020 na pořízení a provoz informačních systémů v období 2014-2020 a na provoz informačních systémů pro implementaci SF a FS pořízených pro období 2007-2013 provozovaných v letech 2014-2021 (Ministerstvo financí, 2016, online).

V průběhu roku 2014 byla problematika čerpání prostředků Evropské unie v České republice opakovaně projednávána na zasedáních vlády.

Rizika pro finanční prostředky EU nebo pro správné fungování systému s ohledem na změny jsou průběžně monitorována a jsou předmětem prováděných auditů.

Co se týče závažných zjištění, byla v roce 2014 znovu problematická oblast administrace veřejných zakázek. V rámci problematiky veřejných zakázek byly identifikovány tyto nedostatky: porušení transparentnosti, rovného zacházení, zákazu diskriminace či zákazu omezení účasti v zadávacím řízení výběrového řízení, slučování předmětu veřejných zakázek, porušení limitů pro veřejné zakázky, nezveřejnění předběžného oznámení, neadekvátní či nefunkční profil zadavatele veřejných zakázek, nedodržení lhůt v zadávacím řízení, nedostatky zadávací dokumentace, nedostatky nabídky a jejích náležitostí, nedostatky otevírání obálek, nedostatky hodnotící komise, nedostatky uzavření smlouvy, nedostatky uveřejňování (Ministerstvo financí, 2016, online).

Dále byly v roce 2014 identifikovány tyto nedostatky: neúplné faktury, nevedení odděleného účetnictví, nedostatečná inventarizace majetku, chybné účtování DPH, neúplná evidence dlouhodobého majetku, nedostatečně zajištěná publicita, nezajištěná publicita na domovských stránkách žadatele, použití neplatných formulářů, čerpání vyšší částky dotace, než která byla uvedena ve smlouvě, nedoložení řádných dokumentů ani faktur, neúplné pracovní smlouvy, nedostatečná kontrola ze strany řídicího orgánu nebo zprostředkujícího subjektu, nedodržování postupů při administraci projektu, porušení nebo nerespektování smluvních podmínek.

Jedním z dalších požadavků tzv. Akčního plánu ke zlepšení řídicího a kontrolního systému pro strukturální fondy v České republice z roku 2012 mělo být zabránění bezdůvodnému zpoždování ve zpětném vymáhání částek zasažených nesrovnalostí (ve smyslu čl. 80 odst.

3 nařízení č. 966/2012 ve vazbě na čl. 58 písm. h), čl. 62, 70, 98 a 101 nařízení č. 1083/2006). Zpětné vymáhání takto zasažených částek a jejich vyjmutí z výkazu výdajů by dle požadavku Evropské komise mělo být zahájeno bezprostředně poté, co byla nesrovnalost potvrzena kompetentním orgánem, kterému byla tato zodpovědnost přiznána. Celkově by celý proces neměl trvat déle než šest měsíců. Řídící orgány operačních programů v programovém období 2007-2013 však nevybíhaly prostředky dotčené nesrovnalostmi, čímž mohlo docházet k rozdílům mezi vyhodnocením nesrovnalosti ze strany příslušných orgánů v rámci implementační struktury a vyhodnocením nesrovnalosti ze strany správce daně. V tomto smyslu Platební a certifikační orgán naplnil výše uvedený požadavek EK provedením aktualizace Metodiky finančních toků (MFTK) a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programové období 2007–2013 k 1. dubnu 2014, přičemž Ministerstvo financí připravilo legislativní kroky, které by zvýšily efektivitu vymáhání částek zasažených nesrovnalostmi (novela zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých zákonů, novela zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, návrh zákona o vnitřním řízení a kontrole).

Zjištění Ministerstva financí k OP VK byla následující: Na základě provedené auditní činnosti bylo v rámci Výroční kontrolní zprávy za rok 2014 vydáno stanovisko s výhradou. Dle tohoto výročního stanoviska byly řídicí a kontrolní systémy zřízené pro účely Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost v souladu s platnými požadavky článků 58 až 62 nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 a oddílu 3 nařízení Komise (ES) č. 1828/2006 a fungovaly účinně a poskytly tak přiměřenou jistotu, že výkazy výdajů předložené Komisi byly správné, a tudíž přiměřenou jistotu, že související transakce byly legální a řádné, s výjimkou pro oblast řídicí kontroly (čl. 60 písm. b) nařízení Rady č. 1083/2006 a čl. 13 odst. 2 nařízení Komise č. 1828/2006 (fungování klíčových požadavků č. 1, 4 a 7) v rámci OP VK a zejména v přenesené odpovědnosti zprostředkujícího subjektu Středočeského kraje.

K tomuto názoru auditní orgán dospěl na základě toho, že výsledky auditů operací identifikovaly vyšší chybovost, než je přípustná. Z auditů operací vyplývá za dané období projektovaná chybovost ve výši 3,05 %.

Na základě výsledků auditů systému byl řídicí a kontrolní systém OP VK klasifikován v kategorii 2 – systém funguje, ale jsou zapotřebí určitá zlepšení.

V případě OP VK bylo v roce 2014 provedeno celkem 64 auditů operací. Zauditována byla částka ve výši 505 860 747,55 Kč, tj. 3,47 % z celkových certifikovaných výdajů.

Nejčastější a nejzávažnější zjištění identifikovaná při auditech operací se dají shrnout do těchto oblastí:

- zadávání veřejných zakázek (34 % zjištění),
- oblasti osobních nákladů (15 % zjištění),
- nesprávný výpočet cestovních náhrad (13 % zjištění).

Hlavní nedostatky, které byly identifikovány v rámci provedených auditů systémů:

- Nedostatečný počet provedených kontrol delegovaných činností,
- Nedostatečný počet provedených kontrol GG,
- Neplnění plánu kontrol,
- Opožděné předání hlášení podezření na nesrovnalosti FÚ,
- Účtování o pohledávkách až v době jejich uhrazení,
- Nedůvodné vyhodnocení ŘO nesrovnalostí jako nepotvrzené,
- Schválení projektu v případech, kdy dva z hodnotitelů ho nedoporučují,
- Nejednoznačné nastavení povinnosti pro použití krátkých a dlouhých verzí kontrolního listu (KL) pro administrativní kontrolu MZ a ŽOP,
- Proplacení závěrečné žádosti o platbu při podezření na porušení rozpočtové kázně,
- Neprovedení vyhodnocení plnění ročního komunikačního plánu na ZS,
- Nejsou vyplňovány kontrolní listy pro kontrolu veřejných zakázek v rámci administrativních kontrol na ZS,
- Není prováděna ex-ante analýza rizik veřejných zakázek na ZS,
- Chybné provedení kontroly veřejných zakázek na ZS,
- Na úrovni ZS není adekvátně řešena oblast nesrovnalostí,
- Není zajištěno efektivní řízení rizik ZS v rámci implementace OP VK,
- Administrativní kontroly prováděli titíž manažeři, kteří prováděli kontroly na místě.

V průběhu roku 2014 byla zajištěna rotace auditorů u 4 z 64 auditů operací, tj. cca 6,25 % rotace OP VK na pozicích členů auditních týmů (Ministerstvo financí, 2015, s. 16-20).

3 PRAKTICKÁ ČÁST (EMPIRICKÉ ŠETŘENÍ)

Hlavním cílem empirického šetření bylo zjistit praktické východiska pro zlepšení podmínek čerpání finančních prostředků z Evropské unie v České republice.

Pro výzkum jsem si zvolila sociologický vzorek příjemců operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Osloveno bylo široké spektrum subjektů od zástupců preprimárního vzdělávání po zástupce terciálního vzdělávání, organizační složky státu a například také právnické osoby, které se staly příjemci v operačním programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Na respondenty z řad příjemců operačního programu jsem se obrátila s empirickým šetřením z několika důvodů.

Veškeré podněty z terénu jsou žádoucí, často bývá problém propojení decizní sféry s praxí. Tato skutečnost pro mne byla velkou motivací udělat sondu právě mezi subjekty pohybující se v praxi, které se setkávají s problémy při řešení získávání finančních prostředků z evropských fondů. Oslovením širokého panelu respondentů byly také zajištěny objektivnější výsledky. Právě rozmanitost příjemců v operačním programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost byla prostředkem pro sběr názorů všech zainteresovaných stran, které se mohly a do budoucna opět mohou prostřednictvím projektů do čerpání finanční podpory zapojit. Dalším důvodem pro zvolení daných respondentů byl přenos zjištěných výsledků do praxe, právě ty samé subjekty budou žádat o podporu z evropských fondů i v nastávajícím operačním období. Nový operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání je rozložen do období 2014-2020, je tedy dostatek času aplikovat výsledky diplomové práce respektive empirického šetření do praxe a pomoci zefektivnit samotné čerpání.

V první teoretické kapitole diplomové práce jsem se věnovala shrnutí veškerých základních pojmů a faktů pro účely porozumění problematice evropských fondů a čerpání z nich. Tento základní rámec umožnil lépe interpretovat výsledky empirického šetření a provázat teoretickou i praktickou část v jeden celek, který naplnil stanovený cíl diplomové práce. Teoretickou část práce respektive získaná fakta k tématu jsem také využila pro stanovení výzkumných otázek a předpokladů, ze kterých jsem dále vycházela při tvorbě samotného dotazníku, který byl distribuován vybraným respondentům.

Byly stanoveny základní výzkumné otázky:

- Jak zlepšit čerpání finančních prostředků z Evropské unie v České republice?

- Jaké subjekty nejvíce využívají finanční prostředky z Evropské unie v České republice?
- S jakými problémy se potýkají příjemci finančních prostředků z Evropské unie při realizaci projektů?
- Je čerpání finančních prostředků formou zjednodušených metod vykazování, zejména šablon, dobrá respektive efektivní varianta?

Dále byly vydefinovány předpoklady respektive tvrzení, které byly komparovány se zjištěnými výsledky empirického šetření.

- Pro zvýšení úspěšnosti respektive ke zvětšení objemu vyčerpaných finančních prostředků jsou dobrým nástrojem zjednodušené metody vykazování, zejména formou šablon.
- Řídící orgán Operačního programu vzdělávání pro konkurenceschopnost poskytoval dostatečnou podporu příjemcům programového období.
- Finanční prostředky Evropské unie jsou ve vzdělávacím systému České republiky kladně hodnoceny zainteresovanými subjekty.

3.1 Metodika diplomové práce

Metodiku potřebnou ke zpracování diplomové práce je možné rozdělit na dvě části. Jako první na metodiku k zajištění zpracování teoretické části a na metodiku uplatněnou ve zpracování praktické části diplomové práce (empirického šetření).

Metodika k vypracování teoretické části práce byla založena na analýze odborných textů, publikací a jiných zdrojů a následném dalším zpracování relevantních podkladů do diplomové práce. Mimo knižní zdroje jsem pracovala s databází odborných článků „ProQuest“, kterou jsem zvolila z důvodu kvality zveřejněných odborných článků. Také z důvodu možnosti použití filtrů při vyhledávání článků jako je například rok vydání nebo počet citací článků v jiných odborných pracích. Kvalitu a vhodnost jednotlivých zdrojů jsem třídila dle shody se zadanými klíčovými slovy a také podle již zmiňovaného počtu citací daného zdroje v jiných odborných textech. Také jsem pracovala s webovými stránkami. V případě webových zdrojů je velice důležité vybrat důvěryhodný zdroj těchto informací. Proto jsem pracovala s webovými stránkami, které jsou především mezinárodního charakteru, dále s webovým rozhraním Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a také s webovými stránkami instituce Euroskop a České školní inspekce. Další hledisko, které

bylo zohledněno při výběru vhodných internetových zdrojů, byla možnost komunikace se správci webových stránek a identifikace autorů článku a data jeho publikování. Veškerá získaná data, informace, publikace a jiné zdroje jsem musela za pomoci metody inkluze a exkluze rozdělit na použitelné pro další zpracování a naopak některé z nich vyloučit a již s nimi dále nepracovat při tvorbě diplomové práce.

Pro účely získání potřebných dat v praktické části diplomové práce jsem zvolila metodu kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření. Tuto metodu jsem zvolila pro vhodnost k získání potřebných dat a následně poměrně snadnému statistickému zpracování a získání vhodných strukturovaných výsledků. Dotazník jsem si zvolila také z důvodu časové úspory při oslovení mnoha respondentů v únosném časovém horizontu a současně zachování efektivnosti získání dat. Do metodiky zpracování diplomové práce nedílně náleží vytvoření respektive vhodného sestavení dotazníku, který obsahuje dopředu promyšlené a správně zvolené otázky, které mají svoji logickou i časovou posloupnost. Otázky musí být srozumitelné a jednoznačně formulované. Dále byl kladen důraz na doporučení zopakování otázek, tedy podobně formulovaných otázek ke stejné problematice pro získání vypovídajících dat. Tímto způsobem tvůrce dotazníku odhaluje tzv. „lži skóre“.

Pro eventuální odhalení „lži skóre“ je vhodné volit otázky nepřímé nebo kontrolní. Je-li pro volbu odpovědi zvoleno více variant, z nichž se respondent může vybrat odpověď na položenou otázku, je vhodné, připouští-li to charakter otázky u jednotlivých otázek stejný počet variant. Z uvedených důvodů je formulace otázek převážně volena pro strukturovaný typ odpovědí, částečně pro nestruturovaný typ odpovědí, tj. pro možnost, ale také nezbytnost volného vyjádření respondentů. Je použito z důvodu, že uzavřená forma odpovědi by vylučovala postižení všech neurčených variant možných odpovědí (Padrnos, 2011, s. 61).

Pro jasnost a jednoznačnost odpovědi a možnost získat ze sběru dat jednoznačné výsledky bylo nutné volit varianty odpovědi tak, aby pokud možno jejich formulace vylučovala možnost respondenta zvolit více variant odpovědí na jednu otázku. Při koncipování záměru tvorby dotazníku bylo třeba mít na paměti též vhodný počet otázek, úměrný jak fyzickému, tak mentálnímu věku respondentů, stejně tak jako náročnosti otázek (Padrnos, 2011, s. 62).

Data, která byla získána z distribuovaného dotazníkového šetření, byla následně zpracována statistickými metodami za pomoci kancelářského balíčku Microsoft Office, především za

pomocí programu MS Excel. Vizualizace vytvořeného dotazníku byla provedena pomocí webového portálu Vyplno.cz, z důvodu uživatelsky přehledného a zajímavého prostředí při vyplňování dotazníku respondenty. Dále prostředí Vyplno.cz dokáže statisticky zpracovávat získaná data a dále hledat případné příčiny mezi jednotlivými otázkami, získanými informacemi od respondentů. Umístění připraveného dotazníkové šetření bylo rozesláno pomocí emailového klientu Outlook pomocí hypertextového odkazu v textu.

Komplexní seznam příjemců operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost s dostupnými emailovými kontakty na řešitele projektu jsem získala vygenerováním sestavy ze systému Monit7+. Jedná se o monitorovací systém podporující operační období 2007-2013.

3.1.1 Charakteristika použitého dotazníku

V sestaveném dotazníku byly použity jednotlivé otázky s ohledem na stanovené výzkumné otázky a předpoklady, které se zaměřovaly na problematiku finančních prostředků Evropské unie. Dotazník obsahoval celkem 23 otázek. Otázky byly sestaveny formou čtyř stylů, respektive odpovědi na dané otázky jsou rozděleny na možnosti odpovědí: Respondent vybírá z nabízených možností, dále byla možnost u některých otázek vybírat mezi ano – ne, další možnost bylo vyjádření názoru pomocí škály: souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – nesouhlasím a poslední možnost odpovědi na položenou výzkumnou otázku bylo formou volné otázky respektive odpovědi, kde respondent mohl napsat vlastními slovy odpověď.

3.1.2 Metody zpracování dotazníkového šetření

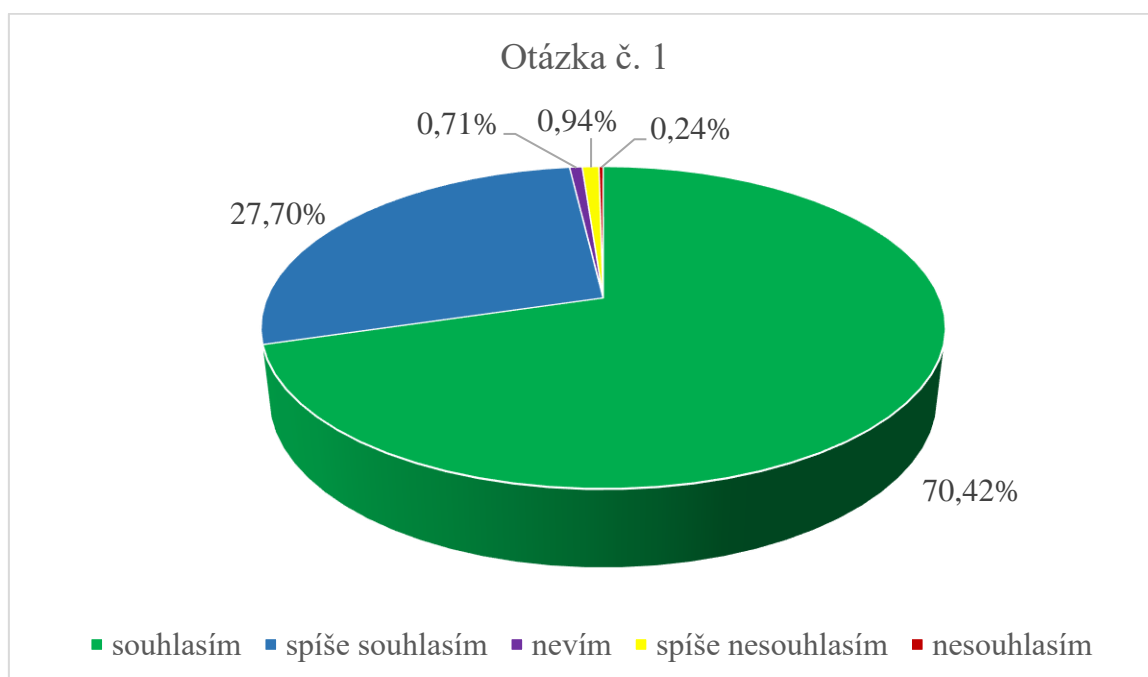
Získaná data byla zpracována statistickými metodami. Pro zpracování vytěžených dat bylo u většiny odpovědí využity funkce Microsoft Excel 2007, přičemž z něho byly využity především statistické funkce a kontingenční tabulky. Analyzované výsledky vyplněných dotazníků byly zpracovány do tzv. koláčových grafů a slovního popisu zjištěných dat. Všechny procentuální údaje byla zaokrouhlována na maximálně dvě desetinná místa.

3.2 Výsledky dotazníkového šetření

V této kapitole jsou prezentovány konkrétní výsledky empirického šetření po jednotlivých otázkách dotazníku, kdy je každá otázka samostatně vyhodnocena dle získaných dat a doplněna slovním komentářem. Celkem bylo osloveno 7050 zástupců institucí čerpajících finanční prostředky z Evropské unie pomocí operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Celkem se do dotazníkového šetření zapojilo 1697 respondentů, tj. návratnost dotazníkového šetření 24,07 %. Tato návratnost zaručila dostatečně objektivní výsledky, jelikož se zúčastnili zástupci v rámci celého spektra subjektů, které se zabývají vzděláváním, od již zmíněných škol zabývajících se preprimárních vzděláváním, tak také zástupci terciálního vzdělávání a další subjekty.

Otázka č. 1. Čerpali jste finanční prostředky Evropské unie prostřednictvím Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (dále jen OP VK) dle Vašeho názoru úspěšně? Povinná otázka, respondent se musel rozhodnout mezi odpověďmi „souhlasím“, „spíše souhlasím“, „nevím“, „spíše nesouhlasím“ a „nesouhlasím“.

Graf 1 – Výsledek otázky č. 1 z dotazníkového šetření

(Vlastní tvorba, 2016)

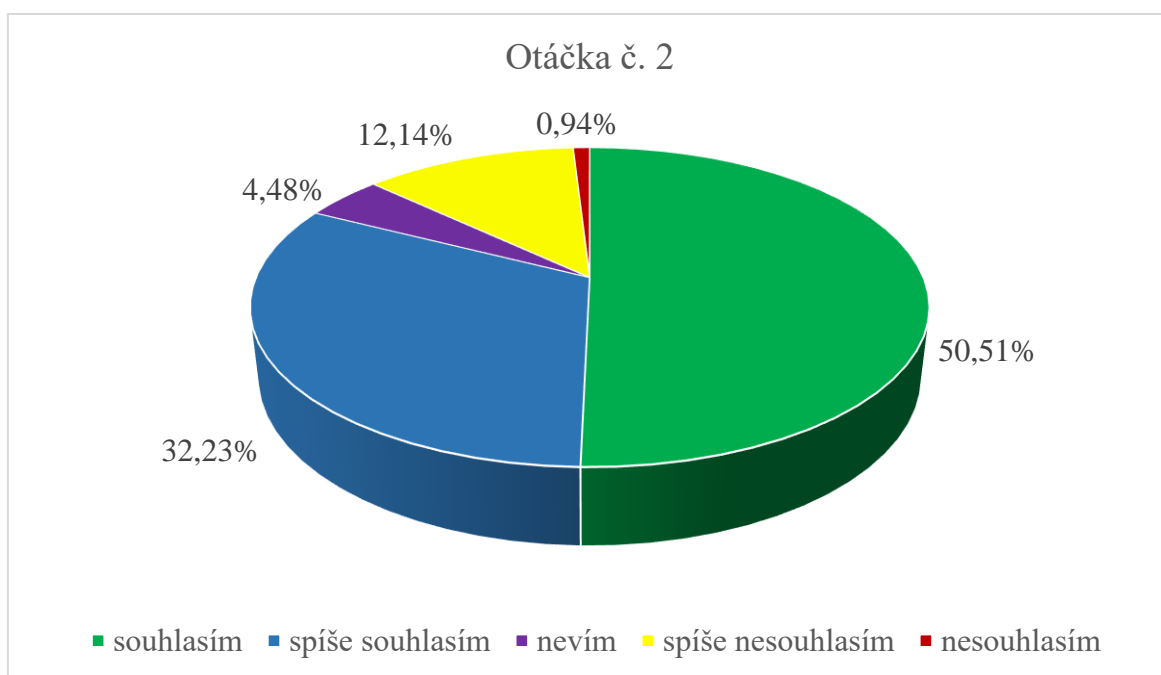
Tato otázka byla zaměřena na subjektivní zhodnocení zapojení oslovených subjektů do OP VK. Z výsledku plyne, že drtivá většina zapojených respondentů, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření, hodnotí kladně čerpání finančních prostředků v OP VK pro svoji

instituci. Je tedy možné konstatovat, že zkušenost se získáním finančních prostředků Evropské unie je celkově kladná a lze odhadovat, že se respondenti zapojí v čerpání i v dalším programovém období.

Otázka č. 2. Byla / je podpora řídicího orgánu OP VK dostatečná pro realizaci Vašeho projektu / projektů?

Povinná otázka, respondent se musel rozhodnout mezi odpověďmi „souhlasím“, „spíše souhlasím“, „nevím“, „spíše nesouhlasím“ a „nesouhlasím“.

Graf 2 – Výsledek otázky č. 2 z dotazníkového šetření

(Vlastní tvorba, 2016)

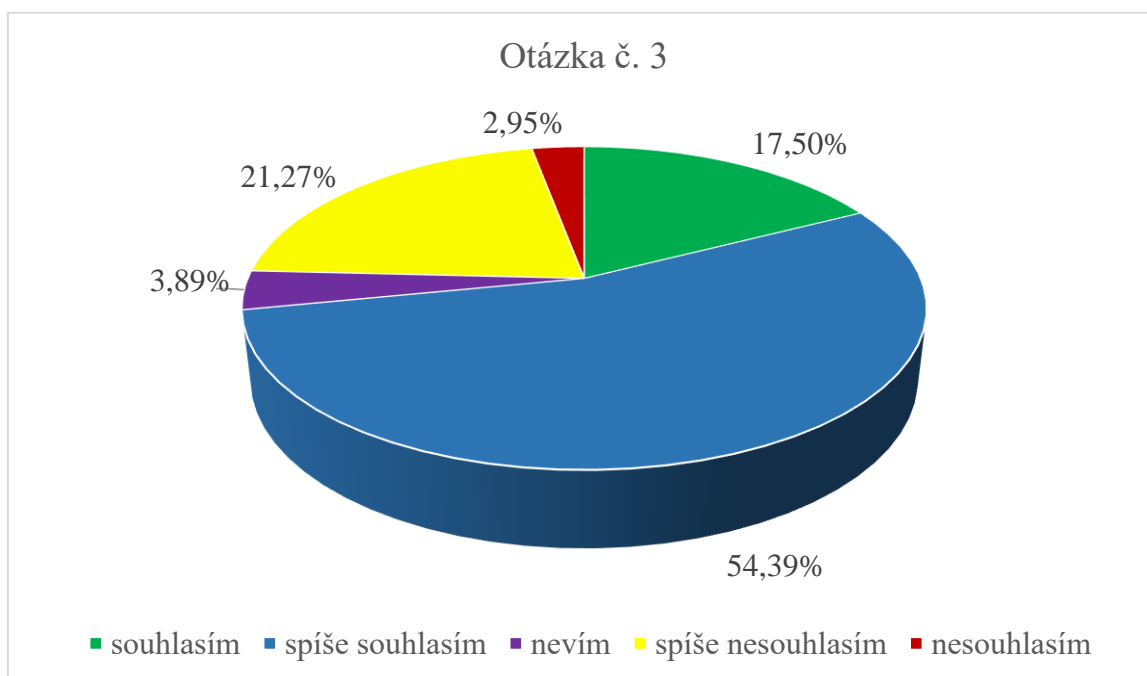
Otázka dotazníkového šetření směřovala na kvalitu podpory řídicího orgánu při čerpání finančních prostředků z Evropské unie. Zde již nezanedbatelné procento respondentů vyjádřilo nespokojenost s podporou, která je poskytována při realizaci projektů. Celkem 222 respondentů odpovědělo, že nesouhlasí a spíše nesouhlasí s tvrzením, že podpora řídicího orgánu OP VK byla dostatečná. Zde je prostor pro zlepšení a zefektivnění spolupráce. Právě podpora řídicího orgánu, především metodická je velice důležitá pro minimalizaci nezpůsobitelných výdajů a také vytvoření stabilního a funkčního prostředí pro řešení projektů. Právě zajištění funkčního prostředí také otevírá prostor pro potenciální žadatele, kteří nemají předešlou zkušenost s realizací projektů financovaných z evropských fondů. Stabilní

prostředí s dostatečnou podporou je určitý motivační prostředek k zapojení se do realizace projektů v rámci operačních programů. Je tedy nutné minimalizovat objektivní nespokojenost a maximalizovat jasné metodické prostředí pro potencionální žadatele finanční podpory.

Otázka č. 3. Byly / jsou dle Vašeho názoru příručky, vydané řídicím orgánem OP VK, pro žadatele a příjemce srozumitelné?

Povinná otázka, respondent se musel rozhodnout mezi odpověďmi „souhlasím“, „spíše souhlasím“, „nevím“, „spíše nesouhlasím“ a „nesouhlasím“.

Graf 3 – Výsledek otázky č. 3 z dotazníkového šetření

(Vlastní tvorba, 2016)

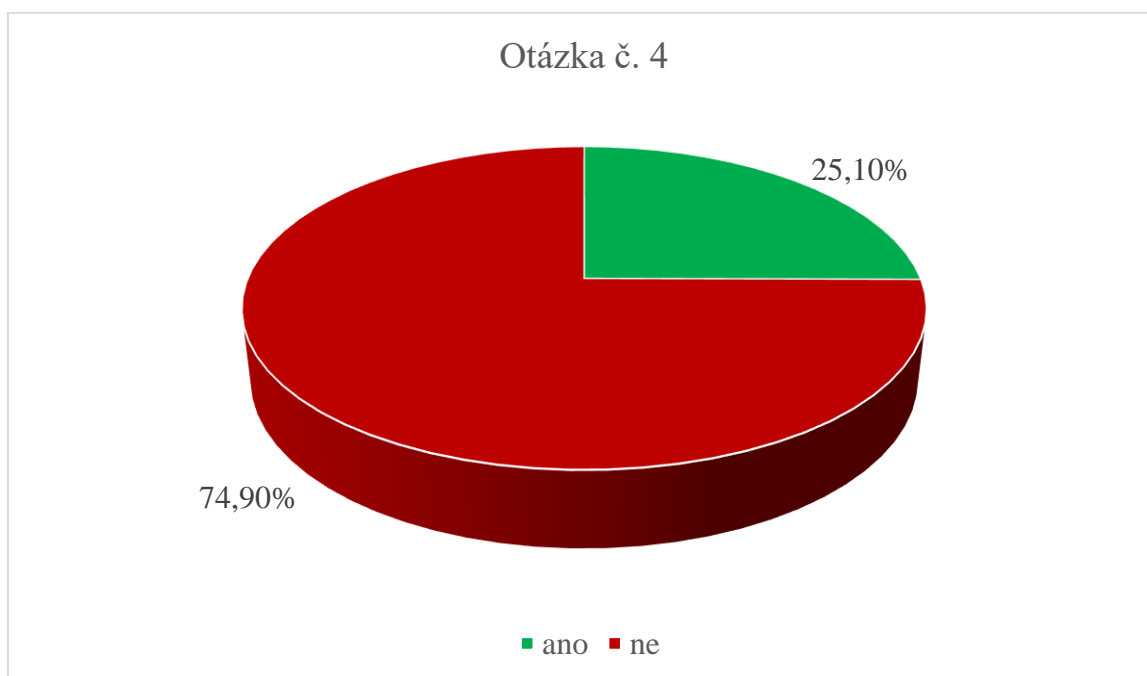
Výsledky otázky č. 3 poukazují na problematiku, která je často řešena a to je nesrozumitelnost vydaných dokumentů řídicím orgánem a také často vytvořený rozpor v legislativních normách České republiky versus Evropské unie, na základě kterých jsou příručky pro žadatele a příjemce vydávány. Často také řídicí orgán vydává následné aktualizace zveřejněných příruček pro žadatele a příjemce a pro uživatele se stává problematické používat správnou verzi pro jejich realizovaný projekt. Z těchto důvodů by měla být snaha řídicího orgánu operačních programů v novém programovém období, vytvořit na začátku řídicí dokumentaci, kterou již nebude nutné novelizovat z důvodu chybného zpracování metodických pokynů nebo zjištění rozporu právních norem, které

negativně ovlivňují realizaci projektů. Lze vyvodit opatření respektive nutnost zahájit přípravu operačních programů včas a s širokým plénem odborníků a také zástupci všech zainteresovaných stran, aby veškeré detaily a dopad metodickým pokynů a pravidel pro čerpání finančních prostředků připravili logicky, bez rozporu s legislativou a s jednoznačnými a platnými definicemi.

Otázka č. 4. Během průběhu realizace projektu / projektů v OP VK jste měli nezpůsobilé výdaje?

Povinná otázka, respondent se musel rozhodnout mezi odpověďmi „ano” a „ne”.

Graf 4 – Výsledek otázky č. 4 z dotazníkového šetření

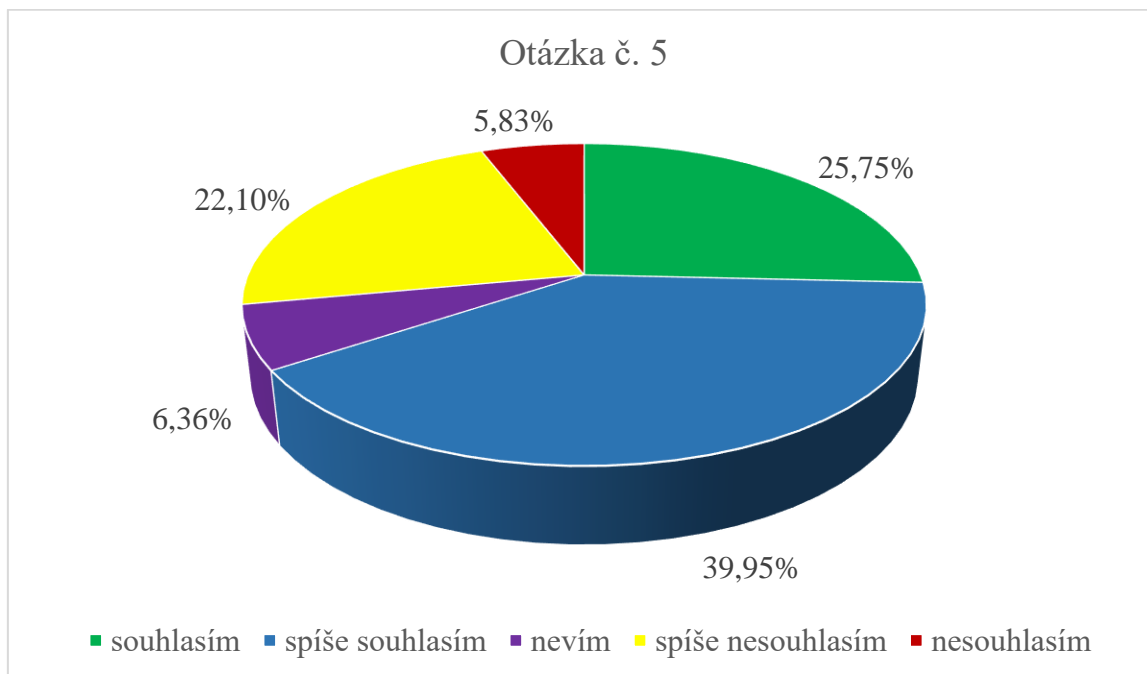
(Vlastní tvorba, 2016)

Výsledky této otázky dopadly nad predikované odhady velice pozitivně, kdy jen zhruba čtvrtina zapojených respondentů mělo zkušenost s nezpůsobilými výdaji. Právě nezpůsobilé výdaje bývají nejčastější příčinou nevyčerpání celého rozpočtu projektu. Nezpůsobilé výdaje jsou také eliminovány využíváním zjednodušených metod vykazování a to především šablon, které byly uplatněny v OP VK.

Otázka č. 5. V průběhu realizace projektu / projektů jste narazili na nejasné podmínky, metodické pokyny, příručky?

Povinná otázka, respondent se musel rozhodnout mezi odpověďmi „souhlasím“, „spíše souhlasím“, „nevím“, „spíše nesouhlasím“ a „nesouhlasím“.

Graf 5 – Výsledek otázky č. 5 z dotazníkového šetření

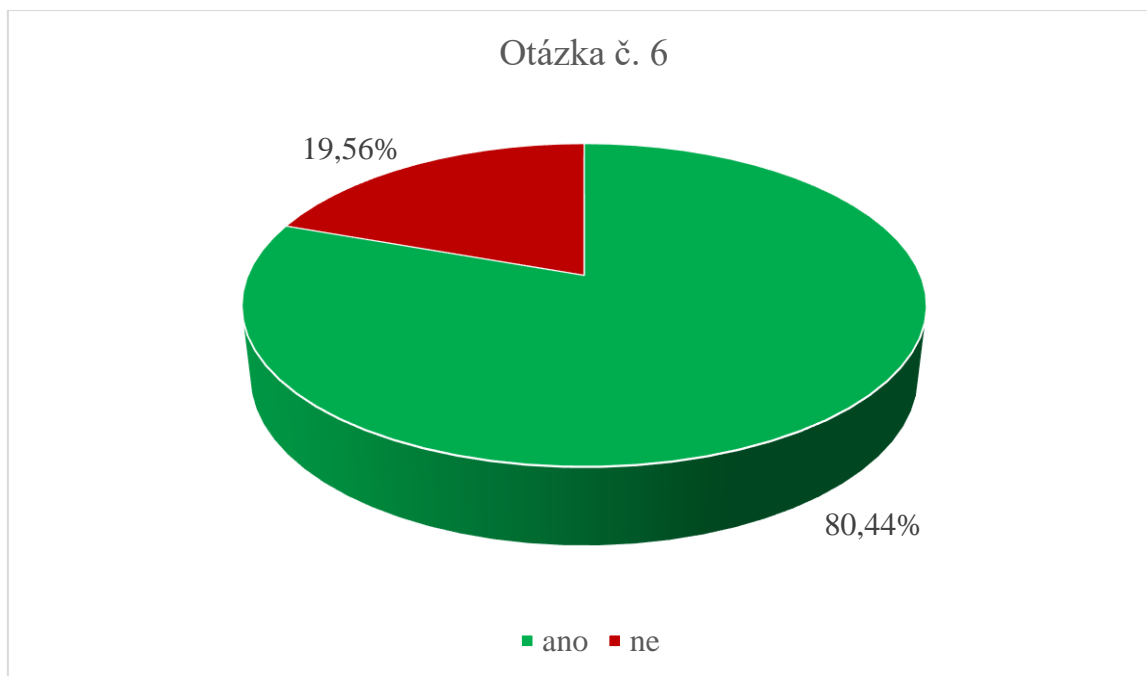
(Vlastní tvorba, 2016)

Otázka respektive výsledky otázky č. 5 nám doplňují výsledky otázky č. 3. Tato otázka rozšířila možnosti, kde se příjemce mohl setkat s nejasnými formulacemi a podmínkami při čerpání finančních prostředků. Zde je patrné, že se velká část příjemců při realizaci projektů setkala s nejasnými podmínkami i metodickými pokyny, i když celkově vnímali vydávanou řízenou dokumentaci jako srozumitelnou, viz otázka č. 3. Pro další programové období je nutností řídicího orgánu, vyvarovat se těchto chyb a nejasností a nastavit na začátku každého operačního programu jasná pravidla.

Otázka č. 6. Realizovali jste v OP VK více než jeden projekt?

Povinná otázka, respondent se musel rozhodnout mezi odpověďmi „ano” a „ne”.

Graf 6 – Výsledek otázky č. 6 z dotazníkového šetření

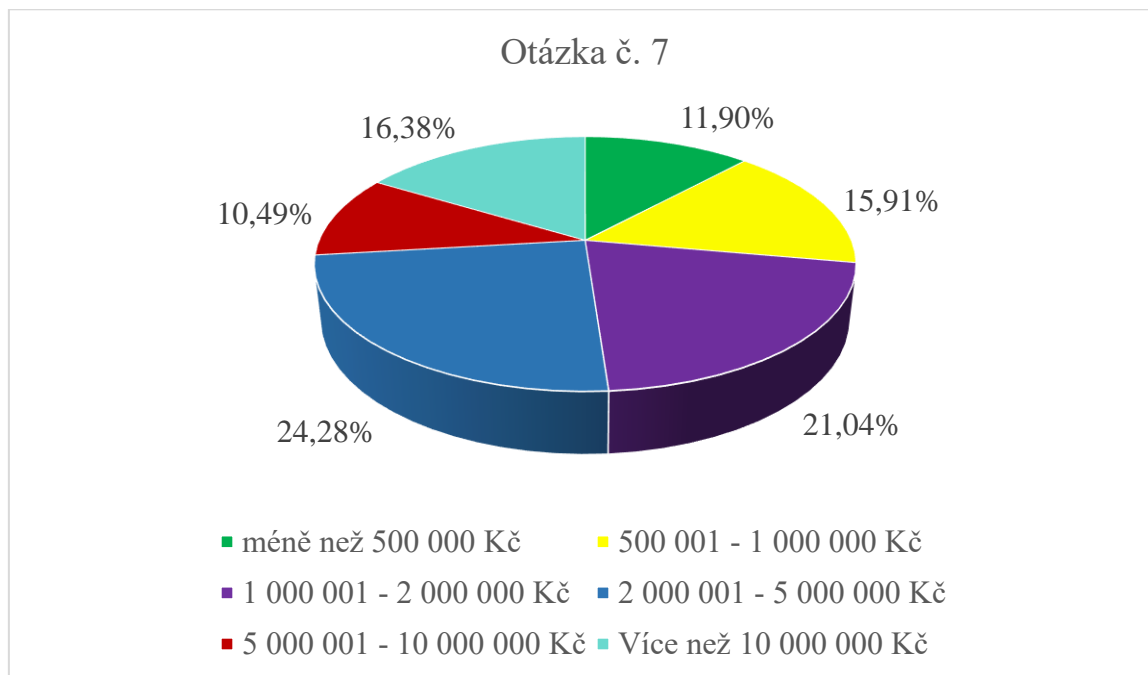
(Vlastní tvorba, 2016)

Z výsledků otázky č. 6 je patrné, že se do operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost zapojovali opakovaně příjemci, kteří již mají zkušenost s realizací jiného projektu. Pro řídicí orgán je tento výsledek pozitivní, ale také je nutné dbát na umožnění zapojení se dalších subjektů respektive širokého spektra příjemců, ať se jedná o malé nebo velké instituce. Především z důvodu, aby byla finanční podpora dostupná ve všech potřebných sférách a finanční prostředky nebyly rozdělovány stále stejných žadatelům, kteří mají výhody ve své předchozí zkušenosti s čerpáním a především administrací projektů. Lze tedy celkově výsledek hodnotit pozitivně s důrazem na dalším rozšíření spektra potenciálních příjemců.

Otázka č. 7. Jak velkou finanční podporu se Vám celkem z OP VK podařilo získat pro Vaši organizaci?

Povinná otázka, respondent musel zvolit jednu z nabízených odpovědí.

Graf 7 – Výsledek otázky č. 7 z dotazníkového šetření

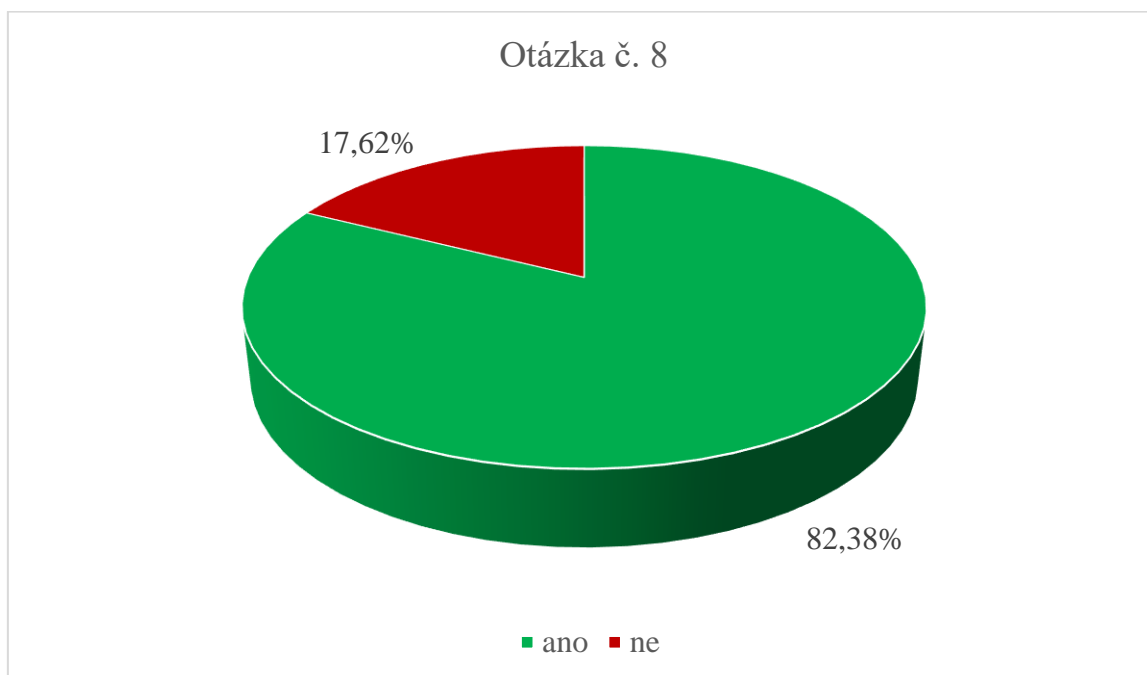
(Vlastní tvorba, 2016)

Výše finanční podpory byla relativně rovnoměrně rozložena mezi finančně menší a větší projekty. Projekty, které měly alokaci menší, jsou především z projektů EU peníze školám, kdy byly finanční prostředky čerpány formou zjednodušených metod vykazování. Máme zde ale zastoupeny i ve velké míře subjekty, které realizovaly projekty s rozpočtem více než 10 mil. Kč. Tato finanční bilance poukazuje opět na široké spektrum zastoupení příjemců finanční podpory a také na strategii vyhlášení výzev různorodého charakteru, které se snažily podporovat všechny subjekty zabývající se vzděláváním v České republice. Také je možné z výsledků konstatovat, že především vysoké školy dokáží velice dobře řídit velké projekty a i za pomoci krajů bylo možné velké finanční objemy dostat na potřebná místa a zlepšit vzdělávací systém České republiky. Naopak menší projekty byly úspěšně řešeny v mateřských školách, základních i středních. Právě těmto subjektům často nezbyvá personální kapacita na administraci projektů, proto řídicí orgán aplikoval možnost čerpání pomocí zjednodušených metod vykazování, které minimalizuje administrativní zátěž žadatelů a finanční podpora se dostává na potřebná místa.

Otázka č. 8. Čerpali jste finanční prostředky v OP VK formou zjednodušeného vykazování tzv. šablon?

Povinná otázka, respondent musel zvolit jednu z nabízených odpovědí a podle toho se mu zobrazily další otázky [NE → otázka č. 12, ANO → otázka č. 9].

Graf 8 – Výsledek otázky č. 8 z dotazníkového šetření

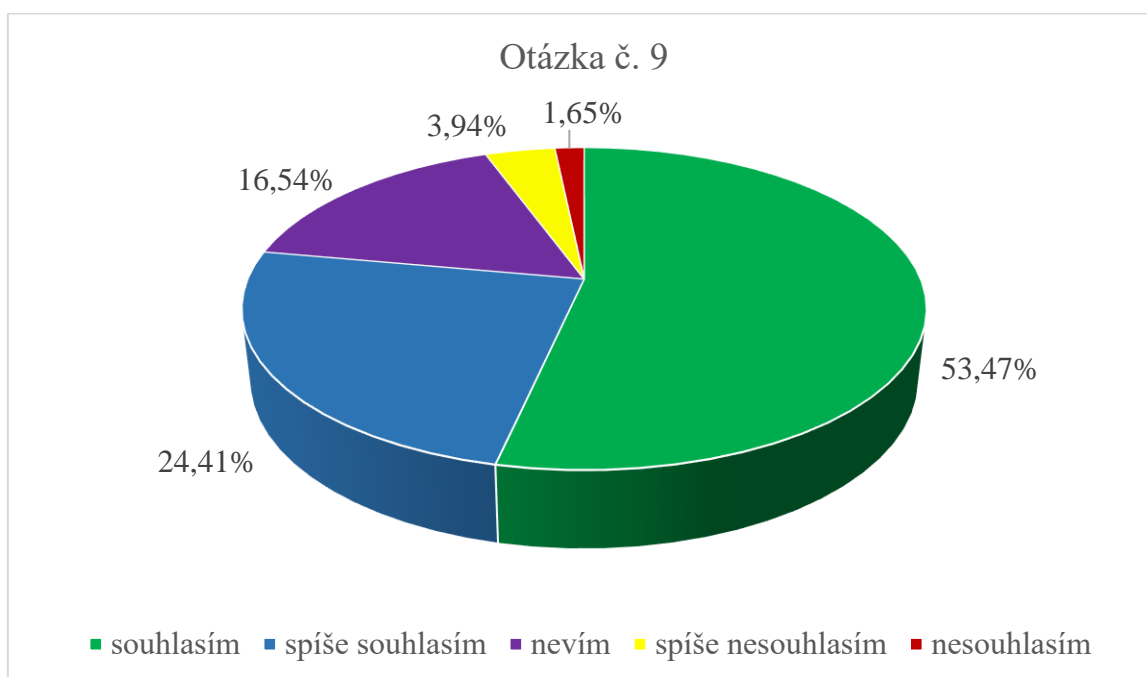
(Vlastní tvorba, 2016)

Výsledky odpovědi poukazují na plošné využití metod zjednodušeného vykazování, konkrétně šablon v operačním programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, které bylo úspěšné a umožnilo zapojení velkého množství subjektů do realizace projektů. Tyto metody jsou žádoucí i pro další programové období, jen je nutné dbát při přípravě výzev, ve kterých bude čerpáno pomocí zjednodušených metod vykazování, na správné nastavení výzev a pravidel, jelikož tyto výzvy mají plošný dopad a jsou realizovány ve velkém množství. Proto by případná chyba měla nedozírné následky a je nutné se této situace vyvarovat. Řídící orgán také musí věnovat dostatečnou pozornost cílových skupinám, na které budou mít výzvy dopad.

Otázka č. 9. Považujete čerpání formou šablon za efektivnější než čerpání formou individuálních projektů ostatních / národních?

Nepovinná otázka, respondent se mohl rozhodnout mezi odpověďmi „souhlasím“, „spíše souhlasím“, „nevím“, „spíše nesouhlasím“ a „nesouhlasím“.

Graf 9 – Výsledek otázky č. 9 z dotazníkového šetření

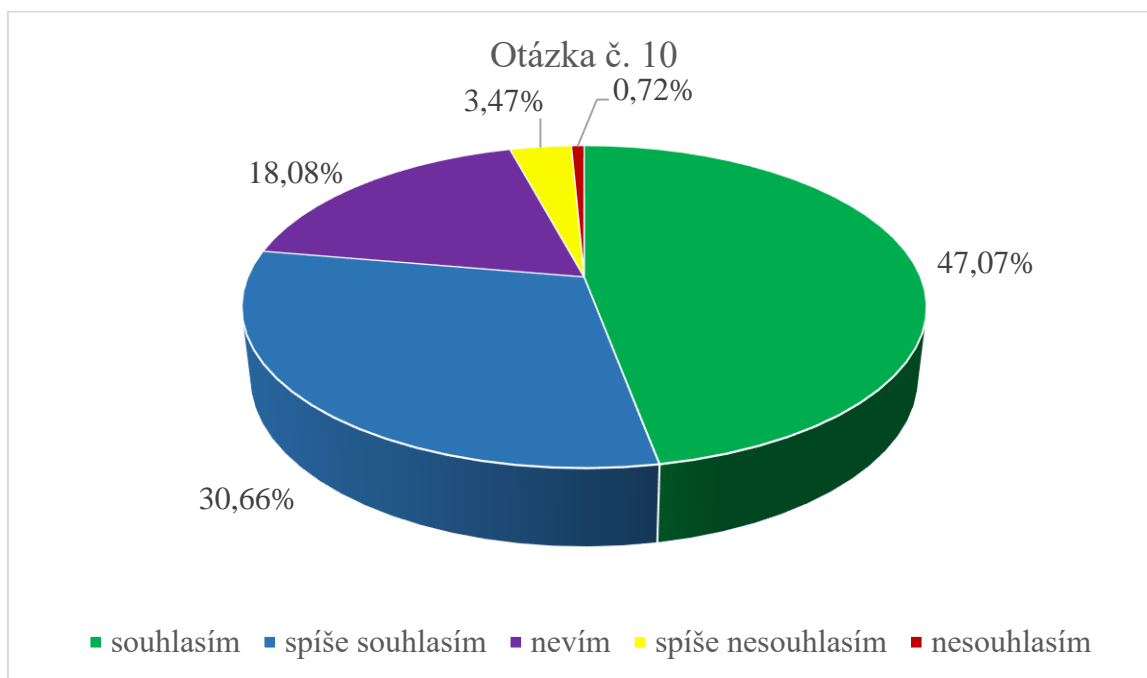
(Vlastní tvorba, 2016)

Drtivá většina respondentů podpořila zjednodušené metody vykazování jako efektivnější formu čerpání finančních prostředků. Nicméně nezanedbatelný počet oslovených subjektů nepodpořilo názor, že se jedná o efektivnější způsob získávání finančních prostředků z Evropské unie než u klasických individuálních projektů národních a to především ze zkušeností s administrací projektů ve výzvách, které byly vyhlášeny již na konci programového období formou šablon, a čas na jejich přípravu byl omezen. Při aplikaci šablon nastaly problémy, které byly způsobeny špatným nastavením šablon. Obecně lze zjednodušené metody vykazování doporučit a využívat v dalších programových obdobích, ale opět je nutné, aby řídicí orgán nastavoval tyto typy výzev bez rozporu s legislativou a funkčně pro praxi.

Otázka č. 10. Čerpání formou šablon považujete za méně rizikové než čerpání formou individuálních projektů ostatních?

Nepovinná otázka, respondent se mohl rozhodnout mezi odpověďmi „souhlasím“, „spíše souhlasím“, „nevím“, „spíše nesouhlasím“ a „nesouhlasím“.

Graf 10 – Výsledek otázky č. 10 z dotazníkového šetření

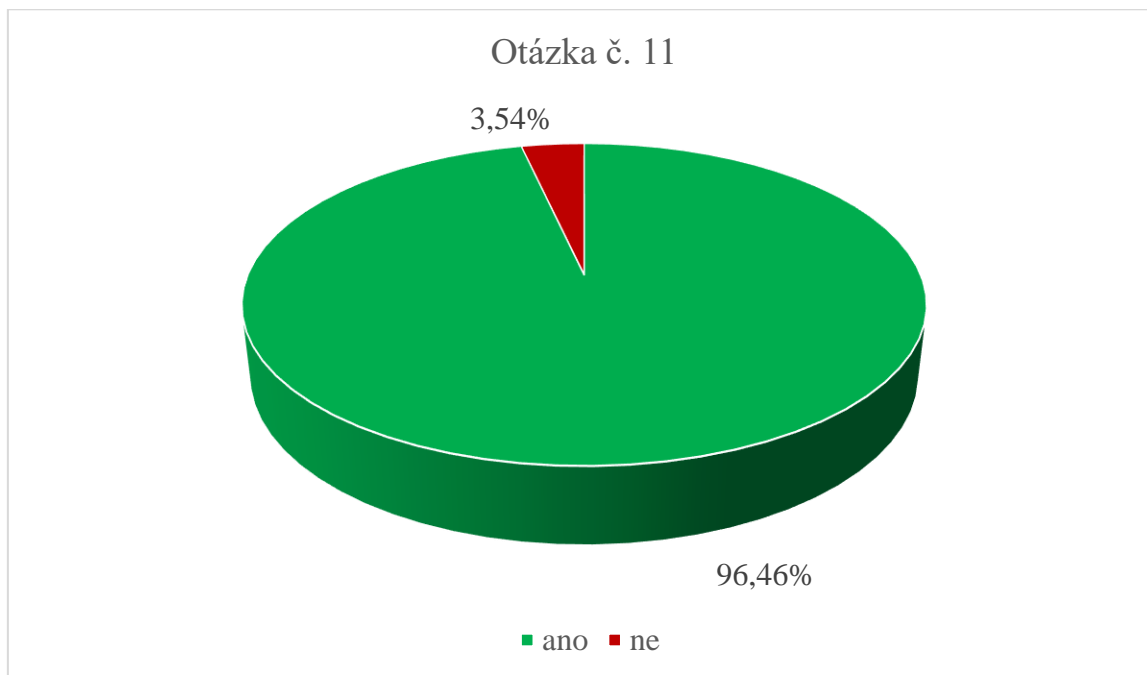
(Vlastní tvorba, 2016)

Při vyhodnocení této otázky lze opět prezentovat pozitivní ohlas na dané výzvy a administraci formou metod zjednodušeného vykazování, ale opět i nezanedbatelná část respondentů nemá pozitivní zkušenost a je tedy nutné aplikovat šablony, které jsou do detailu promyšlené a bez rizika pro potencionální příjemce finanční podpory. Nicméně drtivá většina respondentů má kladnou zkušenost z administrací tohoto typu projektů.

Otázka č. 11. Pokud budou vyhlášeny výzvy v novém programovém období formou šablon, zapojíte se opět do čerpání finančních prostředků?

Nepovinná otázka, respondent se mohl rozhodnout mezi odpověďmi „ano” a „ne”.

Graf 11 – Výsledek otázky č. 11 z dotazníkového šetření

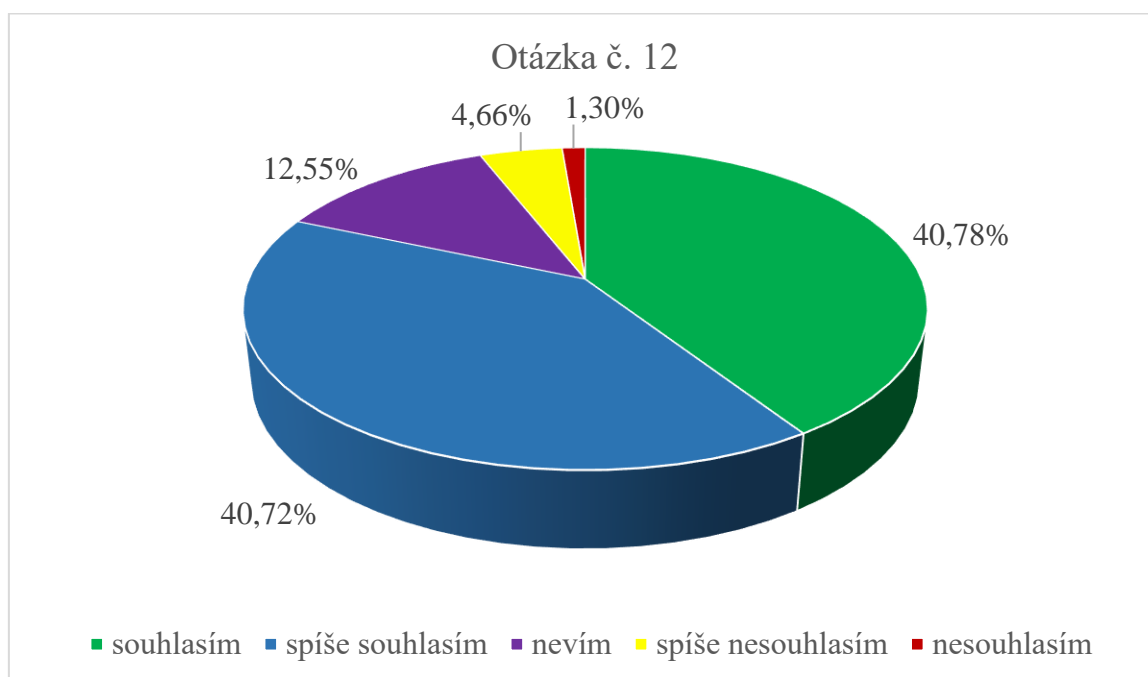
(Vlastní tvorba, 2016)

U otázky č. 11 je viditelná souvislost s předchozími typovými otázkami. Kdy cca 50 respondentů má negativní zkušenost z metodami zjednodušeného vykazování. Přesto celkem přes 96 % respondentů má opačnou zkušenost a opět by se i v dalším programovém období zapojili do podobných projektů, které snižují jejich administrativní zátěž, a přesto se mohou zapojit a především získat finanční podporu z Evropské unie. Při přípravě výzev tohoto typu je nutné zaměřit se na všechny detaily a neopakovat chyby z OP VK, ale řídicí orgán může i v dalších programových období kalkulovat s velkým zájmem o projekty realizované formou zjednodušených metod vykazování.

Otázka č. 12. Přispěl Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost dle Vašeho názoru ke zkvalitnění českého vzdělávacího systému?

Povinná otázka, respondent se musel rozhodnout mezi odpověďmi „souhlasím“, „spíše souhlasím“, „nevím“, „spíše nesouhlasím“ a „nesouhlasím“.

Graf 12 – Výsledek otázky č. 12 z dotazníkového šetření

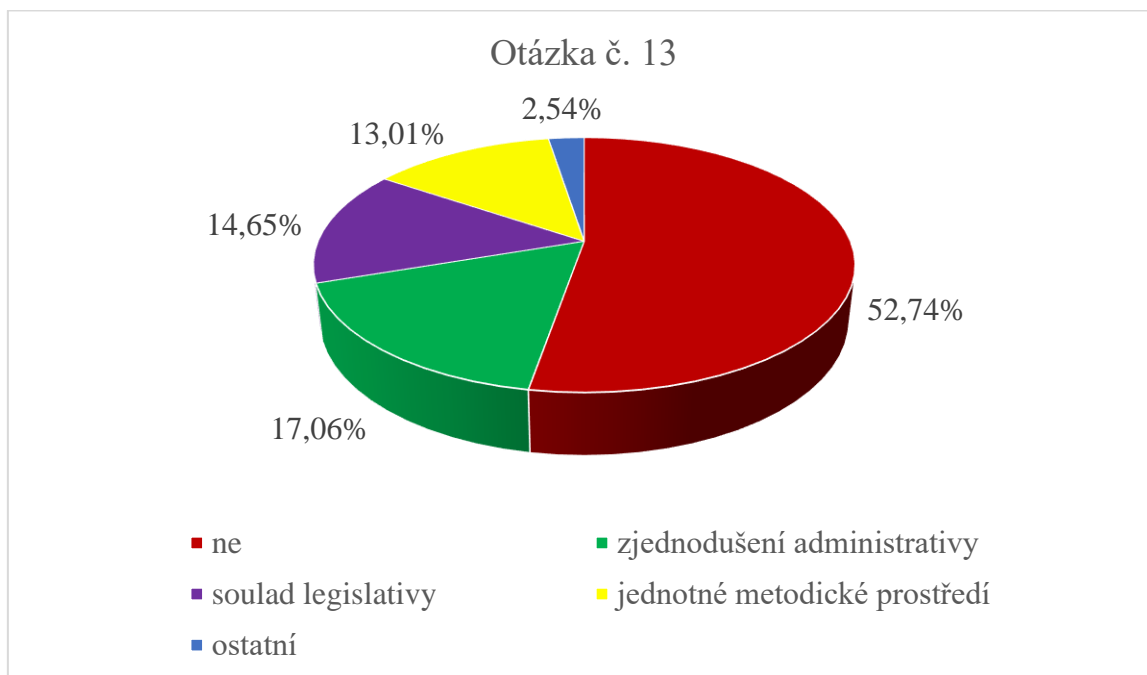
(Vlastní tvorba, 2016)

Otázka č. 12 byla opět zaměřena na subjektivní vnímání finančních prostředků z Evropské unie v českém vzdělávacím systému. Jelikož je často neměřitelné, jestli je například samotná výuka kvalitnější nebo například absolvent lépe uplatnitelný na trhu práce, nemalé procento respondentů odpovědělo „nevím“. Ale většina dotázaných hodnotí tuto formu podpory pozitivně a subjektivně zhodnotili finanční prostředky jako žádoucí a především nápomocné pro zlepšení vzdělávacího systému České republiky. Jen zhruba 6 % dotázaných v kategorii odpovědí spíše nesouhlasím a nesouhlasím, nevnímá finanční podporu jako prostředek pro zlepšení vzdělávání.

Otázka č. 13. Je dle Vašeho názoru potřeba do nového programového období změnit legislativu, podporu řídicího orgánu nebo se zaměřit na jiné změny, aby bylo s finančními prostředky Evropské unie efektivněji hospodařeno?

Povinná otázka, respondent musel zvolit jednu z nabízených odpovědí nebo napsat odpověď vlastními slovy.

Graf 13 – Výsledek otázky č. 13 z dotazníkového šetření

(Vlastní tvorba, 2016)

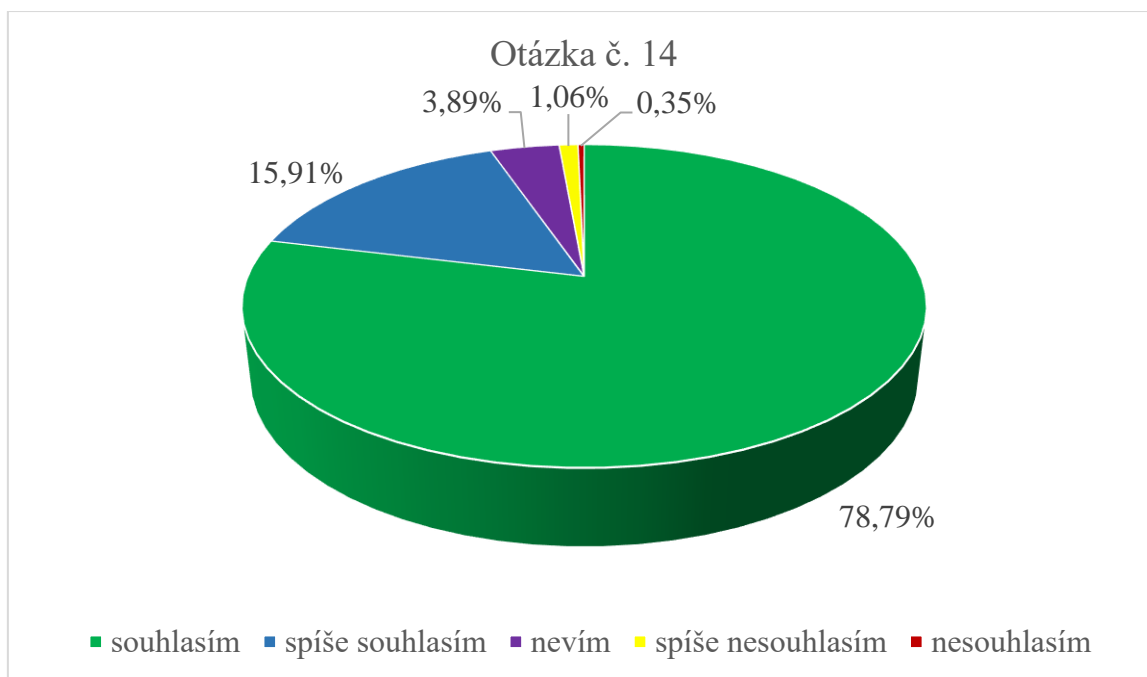
Při vyhodnocení otázky č. 13 vyplynulo, že zhruba polovina zapojených respondentů nepocítuje potřebu měnit stávající systém. Především se jednalo o respondenty, kteří čerpali finanční podporu formou zjednodušené metody vykazování. Naopak druhá polovina považuje za nutné do dalšího operačního období zapracovat především na legislativě, která je spjatá s evropskými fondy, dále respondenti často uváděli, že je nutné zjednodušit administraci projektů, aby se finanční podpora dostala na potřebná místa, a to jsou především školy a školská zařízení, kde nezbývá kapacita na řešení projektů a tedy i získání potřebné finanční podpory. Dále z vyhodnocení vyšlo doporučení sjednotit vystupování řídicího orgánu jednotlivých operačních programů. Tyto doporučení především doporučovali řešitelé individuálních projektů ostatních, kdy je administrace složitější než například u projektů formou šablon a také má každá výzva specifická pravidla a často jsou v rozporu s legislativou. Při řešení více projektů najednou je velice těžké pohlídat všechny aspekty a vše správně administrovat bez nezpůsobilých výdajů.

Otázka č. 14. Uvítali byste v novém programovém období využívání čerpání finančních prostředků především pomocí zjednodušených metod vykazování?

Většina výzev by byla vyhlášena formou zjednodušených metod vykazování.

Povinná otázka, respondent se musel rozhodnout mezi odpověďmi „souhlasím“, „spíše souhlasím“, „nevím“, „spíše nesouhlasím“ a „nesouhlasím“.

Graf 14 – Výsledek otázky č. 14 z dotazníkového šetření

(Vlastní tvorba, 2016)

Z výsledků otázky č. 14 vyplívá, že by většina respondentů uvítala v dalším programovém období výzvy, při kterých by bylo čerpání finančních prostředků realizováno formou zjednodušených metod vykazování a to především šablon. Nicméně je důležité věnovat nastavení tzv. šablon velkou pozornost, aby finanční podpora byla zacílena do terénu na potřebná místa. Souhrnně je možné konstatovat, že zjednodušené formy vykazování jsou žádané a jsou použitelné i pro příjemce typu vysokých škol.

Otázka č. 15. Jaké oblasti podpory by dle Vašeho názoru byly potřeby podporovat v dalším programovém období?

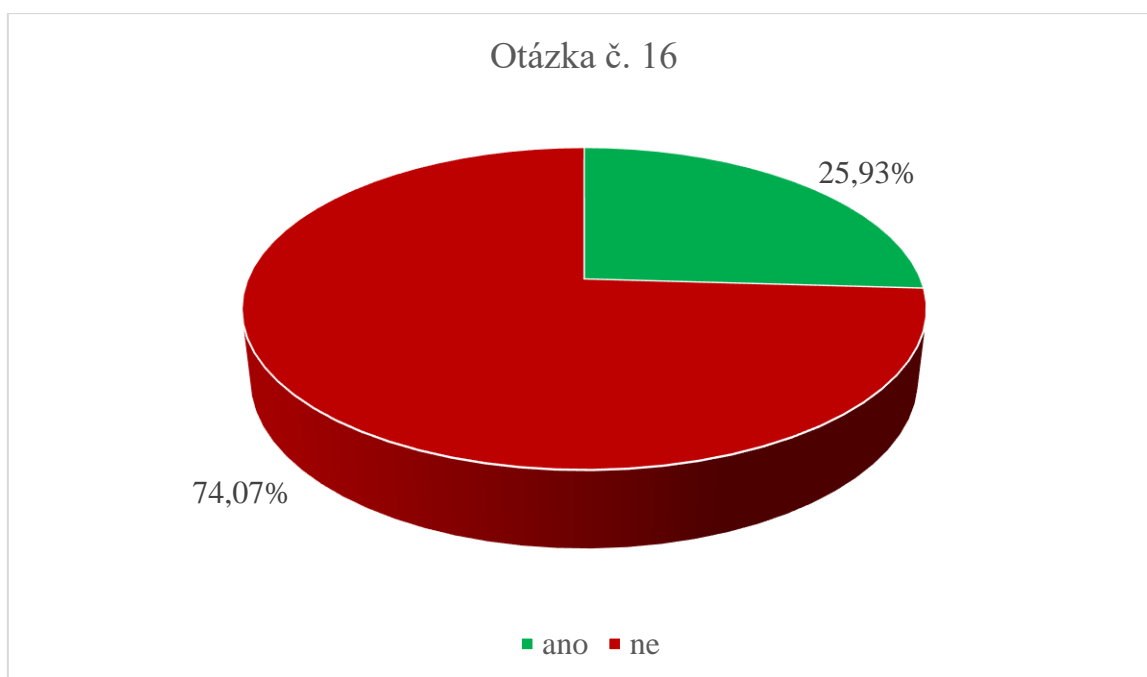
Výsledky otázky č. 15 poukázaly na oblasti, které je z pohledu pracovníků v praxi nutné podporovat. Především se jedná o oblasti, na které již cílil OP VK. Zmíněno bylo jazykové vzdělávání, IT gramotnost, finanční gramotnost, přírodovědné a technické vzdělávání.

Mimo jiné často byla zmiňovaná podpora mezi školami a praxí, tedy propojení s podniky a spolupráce na výchově a vzdělání žáků a studentů, kteří by lépe přecházeli ze vzdělávací instituce do zaměstnání. Mezi často zmiňované oblasti, kde je nutná další podpora, byl také výzkum a vývoj a vytvoření prostoru pro vědu a techniku. V neposlední řadě z výsledků dotazníkové šetření vyplynula nutnost více podporovat mateřské školy, které plní důležitou společenskou funkci a snaží se připravit děti na školu, kdy je často důležité vyrovnat různou připravenost dětí z vlastních rodin.

Otázka č. 16. Představovaly / představují nezpůsobilé výdaje při realizaci Vašeho projektu / projektů především chyby ve veřejných zakázkách?

Povinná otázka, respondent se musel rozhodnout mezi odpověďmi „ano” a „ne”.

Graf 15 – Výsledek otázky č. 16 z dotazníkového šetření

(Vlastní tvorba, 2016)

Dle vyhodnocení otázky č. 16 bylo zřejmé, že minimálně jedna třetina všech nezpůsobilých výdajů pocházelo z realizace veřejných zakázek. Tato chybovost je opravdu vysoká a je nutné této problematice věnovat velkou pozornost. Opět se jedná o nesrozumitelnou legislativu, která je pro administrátory projektů často nepřekonatelným problémem.

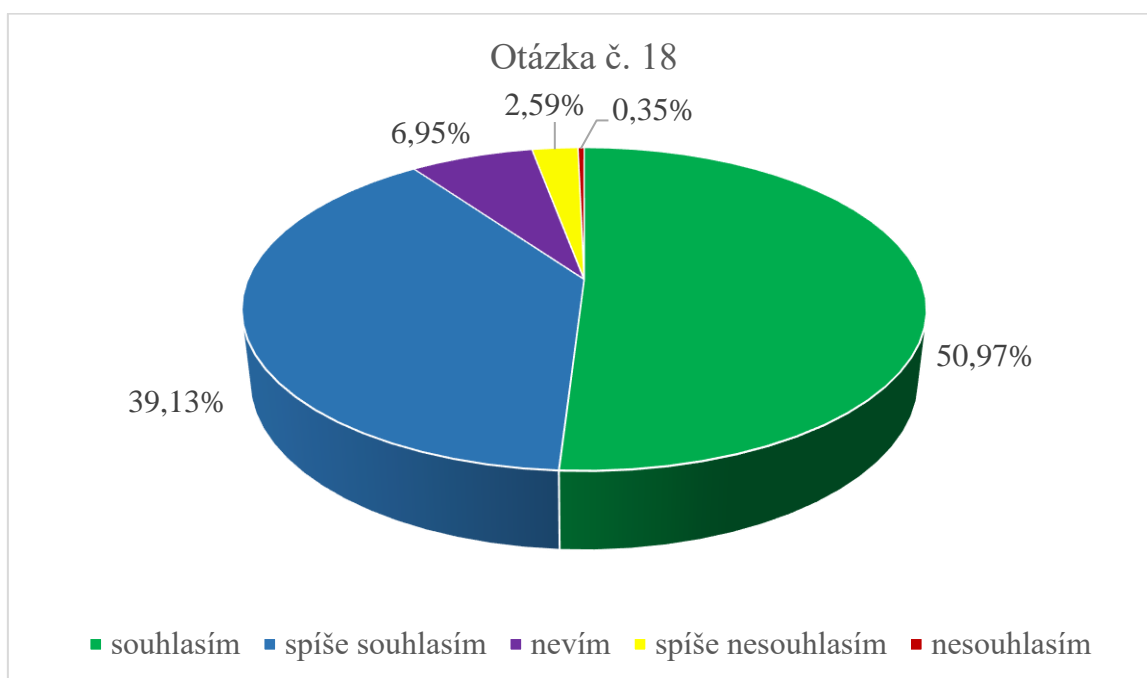
Otázka č. 17. S jakými problémy jste se setkávali / setkáváte při realizaci projektu / projektů v OP VK?

Otázka č. 17 sloužila pro potvrzení předešlých získaných dat od respondentů. Výsledky otázky opět potvrdily největší problémy OP VK a to je nejednotnost metodického prostředí, nesoulad českých legislativních norem s evropskými a také často nedokonalá příprava výzev, která je způsobena časovou tísni a další procesy, které jsou velice časově náročné a řešitelé projektů jsou vystaveni nejistoty. Mezi respondenty se také vyseletoval názor, že je problémem častá fluktuace pracovníků řídicího orgánu a také projektových týmů.

Otázka č. 18. Pomáhají finanční prostředky Evropské unie ke zkvalitnění vzdělávání a podmínek pro vzdělávání v České republice?

Povinná otázka, respondent se musel rozhodnout mezi odpověďmi „souhlasím“, „spíše souhlasím“, „nevím“, „spíše nesouhlasím“ a „nesouhlasím“.

Graf 16 – Výsledek otázky č. 18 z dotazníkového šetření

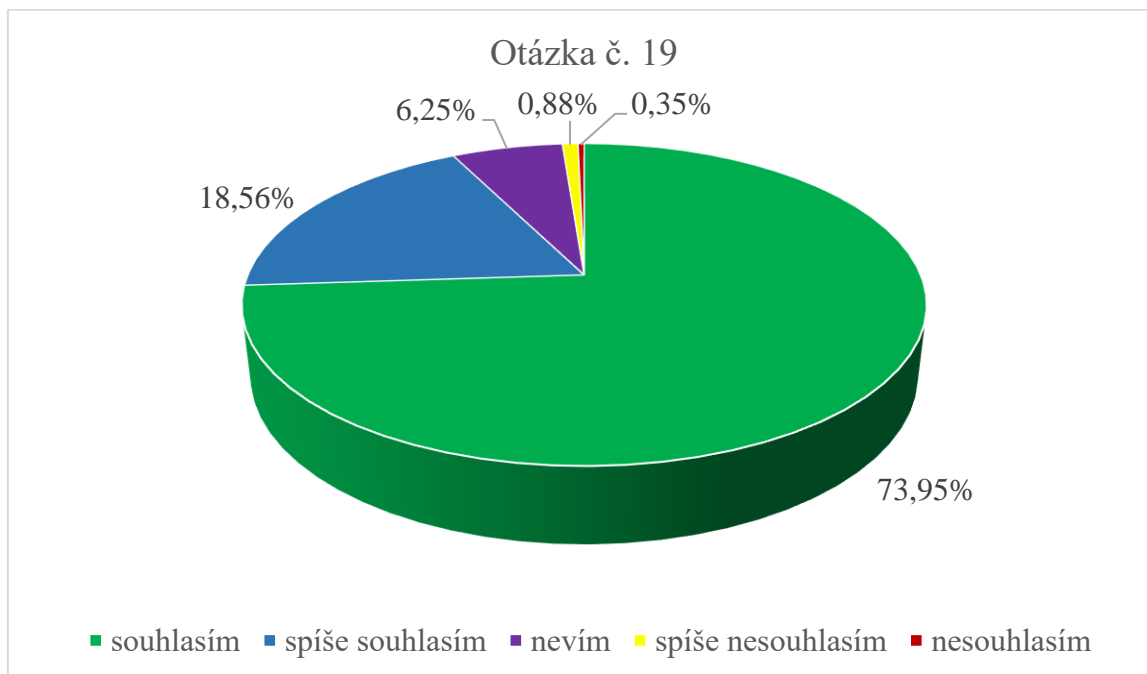
(Vlastní tvorba, 2016)

Otázka č. 18 sloužila pro ověření odpovědí otázky č. 12. Jedná se tedy o subjektivní názor, ale opět respondenti odpověděli ve stejném trendu, tedy že finanční prostředky z evropských fondů jsou prospěšné pro český vzdělávací systém. Jen nepatrné procento sdílí opačný názor.

Otázka č. 19. Zvolili byste pro efektivnější čerpání finančních prostředků v dalším programovém období metody zjednodušeného vykazování?

Povinná otázka, respondent se musel rozhodnout mezi odpověďmi „souhlasím“, „spíše souhlasím“, „nevím“, „spíše nesouhlasím“ a „nesouhlasím“.

Graf 17 – Výsledek otázky č. 19 z dotazníkového šetření

(Vlastní tvorba, 2016)

Z výsledků otázky č. 19 opět vyplívá, že zjednodušené metody vykazování jsou u příjemců finanční podpory vítány a měly by být v novém operačním období více využívány. Pro řídicí orgán je tento trend žádoucí a to i z důvodu možnosti rozhodovat podrobněji, kam a na jaké účely bude finanční podpora využita. Pro příjemce podpory naopak znamená využití metod zjednodušeného vykazování zjednodušení administrace a zároveň dostupnější podporu. Portfolio potenciálních žadatelů se v případě využívání výše zmíněných metod rozšiřuje.

Otázka č. 20. Níže je prostor pro Vaše vyjádření (Doporučení, názory, kritika). Všechny podněty jsou důležité k zlepšení spolupráce poskytovatele dotace a příjemci finančních prostředků.

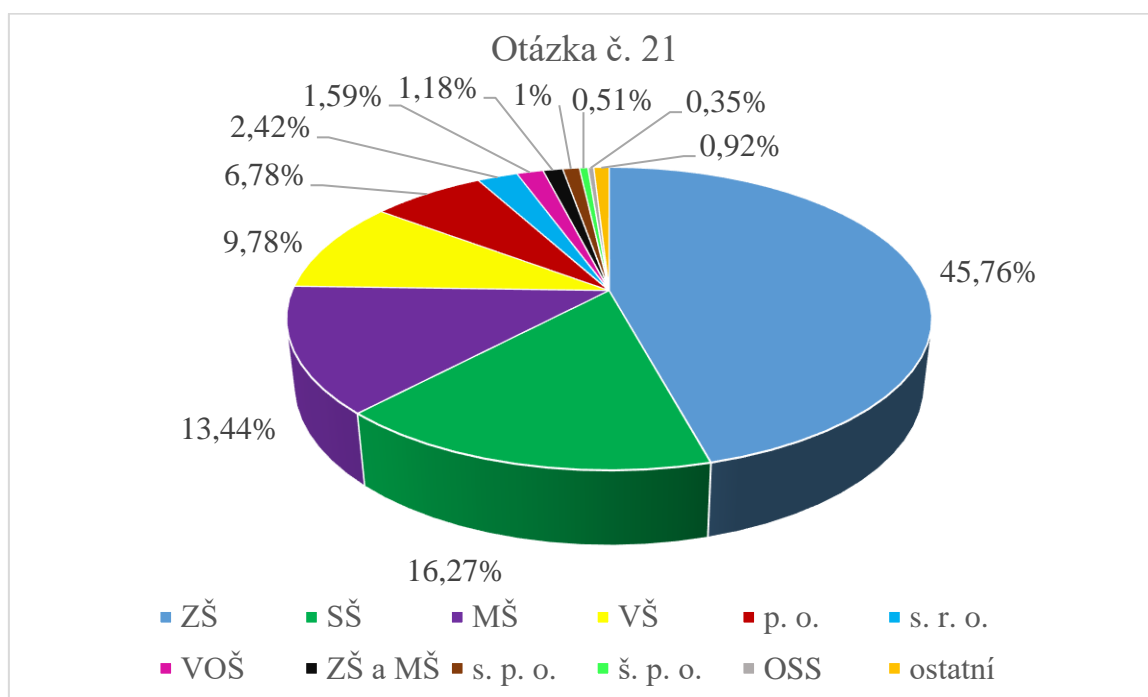
Pro dotazníkové šetření jsem využila i volnou otázku, abych získala veškeré informace, které chtěli respondenti zmínit, a v předchozích otázkách nebyl dostatečný prostor. Takto položená otázka sebou přinesla velké množství podnětů pro zlepšení čerpání finančních prostředků z evropských fondů do dalšího programového období. Bohužel se jednalo především o doporučení z negativních zkušeností z řešení projektů v OP VK. Největší problém je spatřován v legislativě a to především právě v problematice nezpůsobilých

výdajů. Neméně důležité doporučení, které je zásadní pro splnění podmínek efektivního čerpání, je sdílení již hotových výstupů. Často výstupem projektů bývají výborné výukové podklady, které by mohli být celoplošně využity. Mnohdy je v rámci projektu od pilotována metodika, kterou by opět bylo vhodné použít u dalších subjektů, ať už se jedná o školy nebo přímo státní sféru. Je tedy nutné místo kvantity i kvality zohlednit využití výstupů, které by mělo být stejně důležité jako kvalita. Mnohokrát respondenty byla zmiňována také skutečnost odbornosti pracovníků řídicího orgánu a jednotného vystupování. Z výše uvedeného je tedy možné usoudit, že je důležité snížit fluktuaci pracovníků a zvyšovat jejich odbornou kvalifikaci a především se zaměřit na legislativu, která musí být v souladu a veškeré problémy respektive právní stav byl řešitelný. U respondentů, kteří realizovali projekty i v jiných operačních programech, především OP VaVpI, upozorňovali na nejednotnost postupů řídicího orgánu, i když se jednalo v obou případech o Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Tito příjemci se často dostávali při realizaci do situace, kdy stejný problém byl řešen rozličnými způsoby.

Otázka č. 21. Vaše organizace je:

Povinná otázka, respondent musel zvolit alespoň některou z nabízených odpovědí nebo dopsat nějakou vlastní (min. 1).

Graf 18 – Výsledek otázky č. 21 z dotazníkového šetření

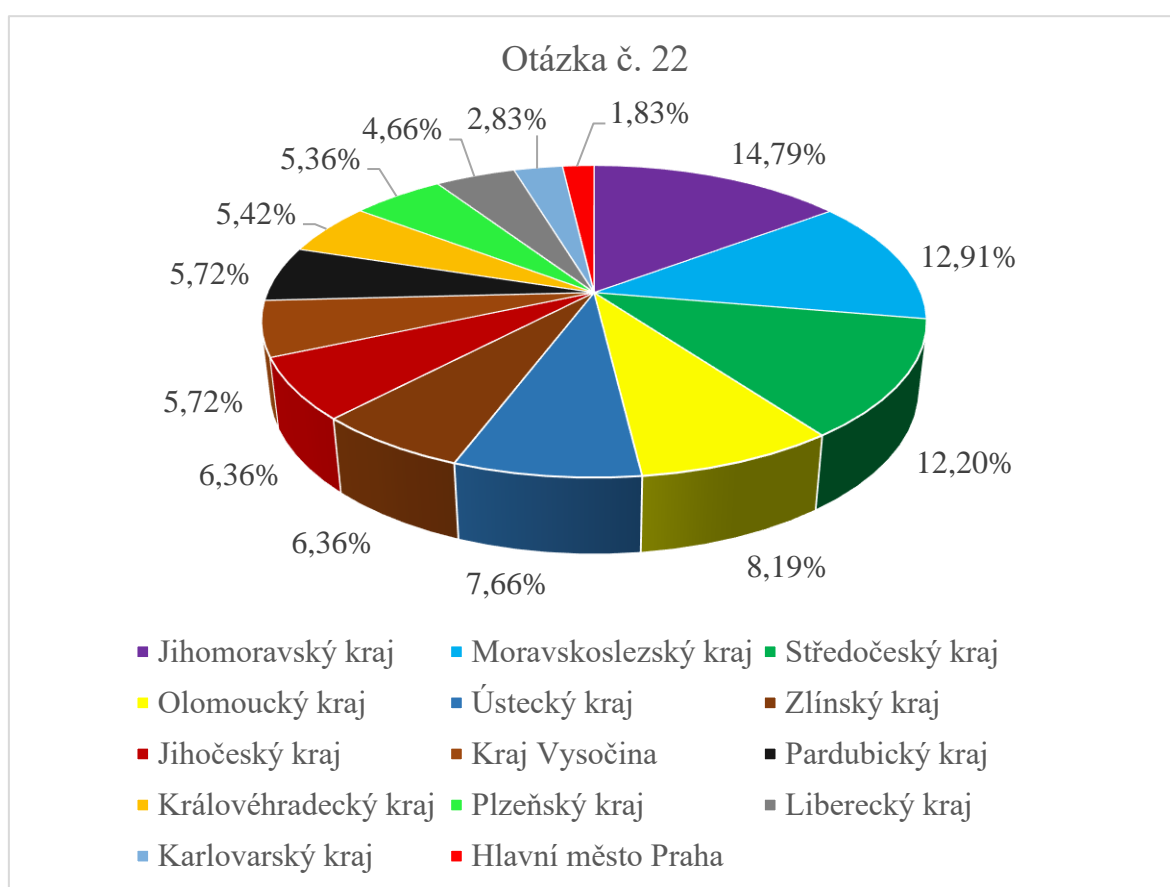
(Vlastní tvorba, 2016)

Otázka č. 21 sloužila pro identifikaci respondentů. Především se jednalo o zástupce mateřských škol, základních, středních škol a vyšších odborných škol. Dále se do dotazníkového šetření zapojili pracovníci vysokých škola a výzkumných organizací a další organizace například typu s. r. o. Výzkumné šetření postihlo široké spektrum zástupců řešitelů projektů a je důležité výsledky přenést do praxe.

Otázka č. 22 Vaše organizace patří pod katastrální území kraje:

Povinná otázka, respondent musel zvolit jednu z nabízených odpovědí.

Graf 19 – Výsledek otázky č. 22 z dotazníkového šetření

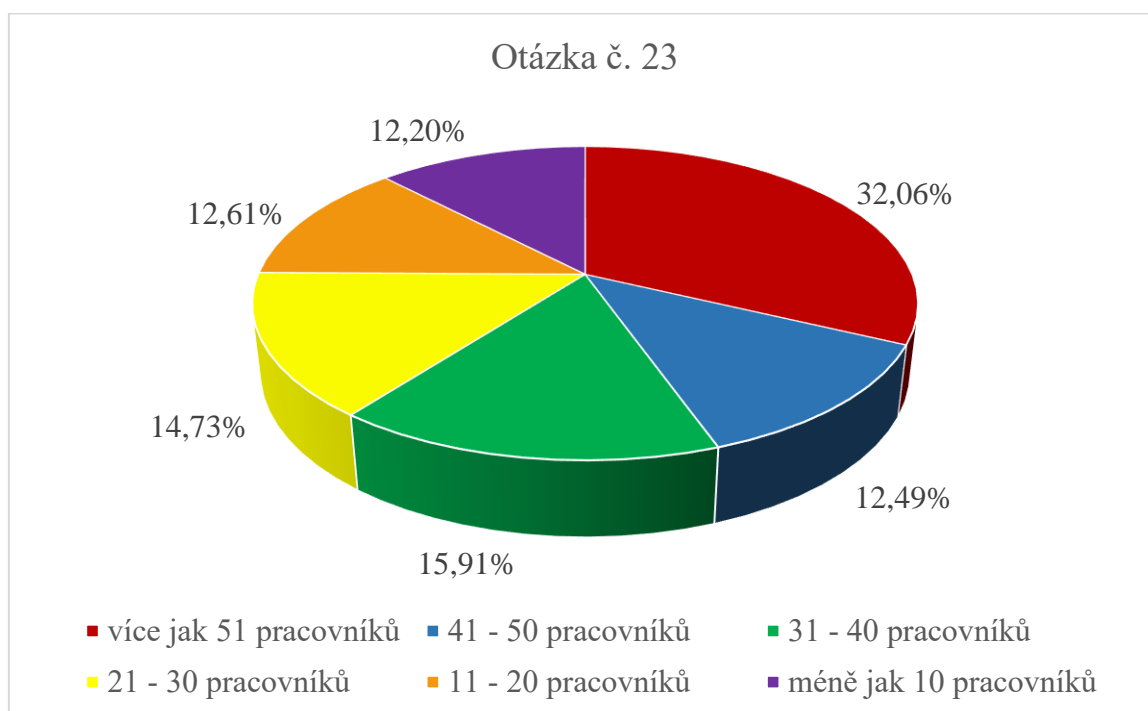
(Vlastní tvorba)

Z výše uvedeného grafu je patrné, že se v České republice zapojili do řešení projektů všechny kraje relativně rovnoměrně. Větší procento řešitelů bylo zaznamenáno především v Jihomoravském kraji, Moravskoslezském a Středočeské kraji. Naopak méně řešitelů oproti průměrnému zastoupení bylo zaznamenáno v Karlovarském a Libereckém kraji. Hlavní město Praha nedosahovalo velkého procenta zapojení a to z důvodu převážného zastoupení výzev, které nebyly určeny pro příjemce, které mají sídlo na území hlavního města.

Otázka č. 23. Kolik Vaše organizace zaměstnává pracovníků (hlavní pracovní poměr, DPČ, DPP)? U OSS velikost oddělení nebo odboru, který se zabývá realizací projektů Evropské unie:

Povinná otázka, respondent musel zvolit jednu z nabízených odpovědí.

Graf 20 – Výsledek otázky č. 23 z dotazníkového šetření

(Vlastní tvorba, 2016)

Z poslední položené otázky v dotazníkovém šetření je patrné rovnoměrné zastoupení organizací dle velikosti respektive počtu zaměstnanců. Tento výsledek je pozitivní a to především z důvodu čerpání finančních prostředků průřezem všech různorodých příjemců v České republice, od velkých organizací po malé školy nebo firmy, které také dosáhly na finanční podporu, i když je často problematické pro menší organizace sestavit projektový tým a mají také méně zkušeností. I řídicí orgán vypisoval výzvy cíleně a tedy i strategické řízení vyhlášených výzev a oblastí podpory je velmi důležité a zajišťuje rovnoměrnější rozdělování finančních prostředků.

Po vyhodnocení dotazníkového šetření a analýze všech získaných podkladů bylo možné odpovědět na začátku stanovené výzkumné otázky a předpoklady. *Jak zlepšit čerpání finančních prostředků z Evropské unie v České republice?* Největším problémem na základě analýzy auditních zpráv Ministerstva financí České republiky a také z výsledků empirického

šetření je možné vyvodit následující: pro zlepšení čerpání je nutné se zaměřit na výběr projektů, které budou podpořeny v realizaci, tedy mít propracovaný systém hodnocení doručených projektů. Zaměřit se na dodržování finančních toků a to především za pomoci jednotného metodického prostředí, které je v souladu s legislativními předpisy, tato zásada umožní realizovat projekty na straně příjemce s menším počtem chyb, které dopadají na rozpočet projektu. A dále na straně řídicího orgánu je nutné dbát opět na dodržování legislativních norem a předpisů vztahující se k čerpání finančních prostředků z Evropské unie. Velkou kapitolou pro zlepšení čerpání jsou nezpůsobilé výdaje, které vnikly v rámci veřejných zakázek, zde je tedy velký prostor pro zlepšení v rámci nastavení zákonných norem vztahujících se k veřejným zakázkám. Mimo jiné Ministerstvo financí České republiky upozornilo na nepřítomnost ex-ante analýzy rizik veřejných zakázek.

Jaké subjekty nejvíce využívají finanční prostředky z Evropské unie v České republice? Na tuto výzkumnou otázku je možné odpovědět na základě empirického šetření, kdy vyplývá, že v OP VK počtem převažovali základní a střední školy, které se zapojili do výzvy EU peníze školám, ale nezaostávají ani vysoké školy, které počtem realizovali méně projektů, ale objemem finančních prostředků se dostávají na přední místa řešitelů. Mezi další významné subjekty využívající finanční prostředky byly organizační složky státu. K této problematice je nutné uvést, že je kladně hodnocené opětovné zapojení institucí respektive, že jeden subjekt řešil více projektů a uplatnil získanou zkušenost pro získání další finanční podpory, ale v novém programovém období je nutné podpořit potenciální příjemce, kteří ještě nevyužili možnosti evropských fondů v předcházejících programových obdobích, především z důvodu účelného a efektivního přerozdělování finančních prostředků a podpoření všech preferovaných oblastí Evropskou komisí. Mimo jiné je v harmonogramu výzev v novém OP VVV plánována výzva pro mateřské školy, které v OP VK výzvu zaměřenou jen na instituce primárního vzdělávání neměly.

S jakými problémy se potýkají příjemci finančních prostředků z Evropské unie při realizaci projektů? Nejčastější problémy, s kterými se příjemci v OP VK setkávali dle dotazníkového šetření je přílišná administrativní zátěž, složitá realizace veřejných zakázek, nesoulad příruček se zákony České republiky, měnící se podmínky při realizaci projektu a zdlouhavé procesní hodnocení a schvalování monitorovacích zpráv. Všechny tyto skutečnosti bude nutné eliminovat v novém programovém období. Prostředky, které bude nutné použít, jsou především v zjednodušení komunikace a to formou elektronické komunikace

prostřednictvím plně fungujícího monitorovacího systému a řádně upravení metodiky, které budou závazné a bez závažných chyb ovlivňující administraci projektů.

Je čerpání formou zjednodušených metod vykazování, zejména šablon, dobrá varianta? Na tuto otázku zcela prokazatelně většina respondentů dotazníkového šetření souhlasně odpověděla, především z důvodu menší administrativní zátěže a plošného využití projektů, pozitivně a tento typ projektů upřednostňuje. Tento trend podporuje i řídicí orgán ve spolupráci s Evropskou komisí. Před uvedením výzvy formou zjednodušených metod vykazování předchází složitý vyjednávací proces s Evropskou komisí, přesto se jedná i ze strany poskytovatele dotačních titulů o žádaný prostředek, jak řídit finanční toky účelně.

Na začátku zpracování diplomové práce jsem si také vydefinovala předpoklady respektive tvrzení, které následně byly z komparovány se zjištěnými výsledky empirického šetření.

Pro zvýšení úspěšnosti respektive ke zvětšení objemu vyčerpaných finančních prostředků jsou dobrým nástrojem zjednodušené metody vykazování, zejména formou šablon. Toto tvrzení bylo empirickým šetřením potvrzeno, jen je nutné pamatovat na správné nastavení metod zjednodušeného vykazování, především při naceňování tzv. šablon a také je potřeba vyjednat výzvy, které budou podporovat projekty formou metod zjednodušeného vykazování s Evropskou komisí, která opět musí mít jistotu, že finanční prostředky budou vynaloženy efektivně a účelně. Proto je nutné počítat s časovou rezervou při vyjednávacích procedurách.

Řídicí orgán Operačního programu vzdělávání pro konkurenceschopnost poskytuje dostatečnou podporu příjemcům programového období. Dle odpovědí respondentů má řídicí orgán prostor pro zlepšení svého fungování a poskytování podpory, ať se jedná o metodické řízení, vstřícnost pracovníků zabývajících se problematikou finančních prostředků Evropské unie nebo zlepšení řízení finančních toků. Často jsou také kritizovány změny během realizace projektů příjemci, tedy velké množství novelizací příruček a změn pravidel pro příjemce finanční dotace. Předpoklad, že řídicí orgán poskytuje dostatečnou podporu, také vyvracejí nálezy auditních šetření Ministerstva financí České republiky. Je tedy nutné minimalizovat systémové chyby a také chyby, které jsou zapříčiněny lidským činitelem. Jednoduché nápravné opatření spočívá ve vyvarování se zjištěných pochybení a aplikaci opatření, které byly pilotovány v předchozím programovém období a měly pozitivní dopad.

Finanční prostředky Evropské unie jsou ve vzdělávacím systému České republiky kladně hodnoceny zainteresovanými subjekty. Tento předpoklad byl potvrzen. Všeobecně jsou finanční prostředky z Evropské unie kladně hodnoceny. Je nezbytné věnovat pozornost vynakládání prostředků na potřebná místa, které pozitivně ovlivňují vzdělávací systém České republiky a přeneseně také trh práce a výzkum a vývoj. Kontrolní mechanismy by tuto nestrannost a spravedlivé přerozdělování finančních prostředků měly deklarovat.

4 ZÁVĚR

Na počátku realizace diplomové práce jsem si stanovila cíle, kterých jsem v průběhu shromažďování, analyzování a zpracování dat dosáhla. V teoretické části jsem se věnovala náhledu na problematiku finančních prostředků Evropské unie především s dopadem na vzdělávací systém České republiky. Dále jsem nastínila historický vývoj čerpání finančních prostředků České republiky až do současnosti, kdy je již v běhu nové programové období 2014-2020 a pro oblast vzdělávání také realizován stěžejní operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání. Všechny použité informace vytvořily základní panel informací pro přiblížení problematiky i nezainteresovaným čtenářům, kteří by chtěli proniknout do složité problematiky finančních toků v rámci Evropské unie.

Dále jsem se v práci věnovala přehledu nejčastějším problémových oblastí při čerpání finančních prostředků a analyzovala možnosti zefektivnění čerpání finančních prostředků na základě rozboru auditních zpráv a provedeného empirického šetření. Mimo často zmiňované problémy veřejných zakázek a například také přílišné administrativní zátěže je nutné zaměřit se na kvalitu výstupů projektů. Intervence zaměřené na věcné výstupy zůstávají zatím v pozadí, právě v novém programovém období se otevírá další dimenze, ve které je možné posunout efektivní a účelné čerpání na vyšší úroveň. Audity neřeší, jak jsou výstupy projektů využívány, kontroluje se spíše kvantita se snahou o kvalitu a další ukazatele, které jsou pro kontrolu hmatatelnější a jednodušší pro samotný výkon kontrolní činnosti. Ale správou cestu dle logického úsudku a zjištěných informací je právě doporučení pro další programové období, zaměřit se na věcné výstupy a jejich kvalitu, kterou by měly posuzovat odborníci. Bude tedy nutné zajistit dostatečné množství kvalifikovaného personálu a dále by měly být tyto kvalitní výstupy plošně využívány mimo pilotní projekt, kde vznikly. Často v rámci projektů vzniknout zajímavé výstupy, metodiky, ale tyto poznatky nejsou sdíleny, i když právě sdílení informací je klíčové pro správné fungování organizace, ať se jedná o malou organizaci nebo přímo stát. Pokud budou známy výstupy a bude se dále stavět na těchto ověřených výstupech a metodikách vytvořených v rámci realizací projektů zamezíme duplicitnímu tvoření výstupů a také můžeme koordinovat implementaci dobrých zkušeností v rámci většího území nebo na území celého státu. S tímto problémem úzce souvisí i hodnocení žádostí o finanční podporu. Problematika hodnocení projektových žádostí by měla být řešena například diskuzí odborníků a dalších zástupců zúčastněných stran tak, aby

system hodnocení zaručoval podpoření opravdu žádoucích projektových záměrů a také deklaroval již určitý stupeň kvality výstupů použitelné pro terén.

Dílčím výstupem diplomové práce bylo vytvoření uceleného textu o problematice čerpání finančních prostředků z Evropské unie, který by mohl sloužit pro další výzkumné práce nebo studenty a vyučující zajímající se o danou problematiku. Tento výstup byl především splněn v teoretické části. Nicméně problematika je velice široká a je zde velký prostor pro další bádání. Zajímavou vztahovou rovnicí můžou být finanční prostředky vynakládané na vzdělávací systém v porovnání s výsledky mezinárodních srovnávacích šetření žáků, jako je například PISA, PIRLS a TIMSS.

Prostřednictvím empirického šetření jsem našla potřebná východiska pro zlepšení klimatu čerpání finančních prostředků na straně žadatelů potažmo příjemců. Právě názory a zkušenosti z terénu jsou pro decizní sféru důležité a mely by mít velkou váhu pro přípravu nových operačních programů.

Téma, kterým jsem se zabývala při zpracování diplomové práce, je velice zajímavé, rozsáhlé a především aktuální. Pro vzdělávací systém má tato problematika nezanedbatelný dopad a musí být pro Českou republiku prioritou. Právě vzdělávání je klíčové pro úspěšnost společnosti. Je žádoucí zabývat se propojením decizní sféry s praxí a společnou spoluprací na využívání finančních prostředků vynakládaných ve prospěch vzdělávacího systému.

5 SOUHRN

Diplomová práce seznamuje čtenáře s problematikou čerpání finančních prostředků z fondů Evropské unie. Také se zabývá specifickými údaji týkající se České republiky a jejího dosavadního průběhu zapojení do čerpání finančních prostředků z evropských fondů. Předkládá ucelený náhled na fungování a zabezpečování problematiky regionální a strukturální politiky Evropské unie.

Významným pilířem práce je empirické šetření, které zajistilo reprezentativní výsledky, které je možné přenést do dalších programových období k zajištění efektivnějšího čerpání finančních prostředků pro Českou republiku.

Nebylo v mých silách zmapovat veškeré informace týkající se této problematiky. Proto bych doporučovala mým následníkům zpracovat práci, která se bude zabývat dalšími operačními programy, ať už ukončenými nebo nyní probíhajícími operačními programy v rámci operačního období 2014-2020. A také se zabývat dopady jednotlivých operačních programů do vzdělávací soustavy respektive do managementu vzdělávání.

Dále bych doporučila věnovat se při zpracovávání diplomových prací spoluprací s organizacemi, které se zabývají danou problematikou, ať na národní úrovni nebo nadnárodní úrovni se zástupci Evropské unie. Právě takové propojení může zajistit kvalitně zpracované práce s dopadem do terénu.

6 SUMMARY

Diploma paper deals with the issue of drawing funds from European Union funds. Also deals with specific information concerning the Czech Republic and its current course of involvement in drawing money from European funds. Presents a comprehensive insight into the functioning and addressing the problems of regional and structural policy of the European Union.

An important pillar of the work is an empirical investigation, which ensure representative results to be transferred to other programming periods to ensure more efficient disbursement of funds for the Czech Republic.

It was not in my power to map all the information regarding this issue. Therefore, I would advise my successors to handle the work, which will address other operational programs, whether or terminated now ongoing operational programs under the operational period 2014-2020. Also addressing the impact of individual operational programs in the educational system or in management education.

Furthermore, I would recommend to pursue a diploma thesis in cooperation with organizations that deal with the issue of whether national or transnational level representatives of the European Union. Just such a connection can ensure the quality of the work, with an impact on the field.

7 REFERENČNÍ SEZNAM

BLAHUŠIAK, Igor. Rada EU. In: Euroskop.cz. *Euroskop.cz.* [online]. 2015 [cit. 2016-01-05]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/98/sekce/rada-eu/>

BLAHUŠIAK, Igor. Rada EU. In: Euroskop.cz. *Euroskop.cz.* [online]. 2015 [cit. 2016-01-08]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/90/sekce/evropska-rada/>

BYDŽOVSKÁ, Marie. Evropská centrální banka. In: Euroskop.cz. *Euroskop.cz.* [online]. 2015 [cit. 2016-01-10]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/82/sekce/evropska-centralni-banka/>

ČESKO. MINISTERSTVO FINANCÍ. MF: Ministerstvo financí [online]. MF, ©2015 [cit. 2015-12-30]. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/>

ČESKO. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. MŠMT: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. MŠMT, ©2013-2016 [cit. 2016-01-16]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/>

ČESKO. Zákon č. 218 ze dne 21. července 2000 zákon o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000.

ČSN ISO 690. *Informace a dokumentace – Pravidla pro bibliografické odkazy a citace informačních zdrojů*. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2011. Třídící znak 010197.

EDUin. *Tisková zpráva: EDUin poprvé zveřejnil Audit vzdělávacího systému v ČR: rizika a příležitosti* [online]. 2014 [cit. 2016-01-29]. Dostupné z: http://www.eduin.cz/wp-content/uploads/2014/10/EDUin_Audit_vzdelavani_2014.pdf

EUROPEAN COMMISSION. Departments (Directorates-General) and services. In: European commission. *European commission.* [online]. 2015 [cit. 2016-02-22]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/about/ds_en.htm

EUROSKOP. Základní data o EU. In: Euroskop.cz. *Euroskop.cz.* [online]. 2015 [cit. 2016-01-16]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9021/sekce/zakladni-data-o-eu/>

EVROPSKÁ UNIE. EVROPSKÁ KOMISE. EK: Evropská komise [online]. EK, ©2016 [cit. 2016-01-16]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/index_cs.htm

EVROPSKÁ UNIE. Nařízení vlády (ES) č. 1081/2006 ze dne 5. července 2006 o Evropském sociálním fondu a o zrušení nařízení (ES) č. 1784/1999. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2006.

EVROPSKÁ UNIE. Nařízení vlády (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2006.

FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ, 2010. *Evropská unie*. Vyd. 2. Praha: Centrum pro studium demokracie a kultury. ISBN 978-80-7325-223-6.

KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, 2006. *Vybrané problémy vzdělávací politiky*. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-1262-3.

KRÁL, David. Evropský unie a svět. In: Euroskop.cz. *Euroskop.cz*. 2015 [online]. [cit. 2016-01-16]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8915/sekce/evropska-unie-a-svet/>

MINTÁLOVÁ, Tatiana. *Evropská unie a euroregiony II*. [online]. 2014 [cit. 2016-01-14]. Dostupné z: http://geography.upol.cz/soubory/lide/mintalova/EURO/Elektronicka_ucebnice_EU_a_euroregiony_II.pdf

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *EU peníze středním školám, Příručka pro střední školy - žadatele a příjemce v oblasti podpory 1.5 Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost* [online]. 2012 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: <http://www.op-vk.cz/cs/eu-penize-skolam/eu-penize-strednim-skolam/prijemce/prirucka-pro-zadatele-a-prijemce-op-1-5.html/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *EU peníze školám, Příručka pro základní školy - žadatele a příjemce 1.4 Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost* [online]. 2012 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: <http://www.op-vk.cz/cs/eu-penize-skolam/eu-penize-zakladnim-skolam/prijemce/prirucka-pro-zadatele-a-prijemce-1-4.html/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost* [online]. 2014 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: <http://www.op-vk.cz/cs/zadatel/zakladni-dokumenty/op-vzdelavani-pro-konkurenceschopnost/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Prováděcí dokument k Operačnímu programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost* [online]. 2014 [cit. 2015.06-15]. Dostupné z: <http://www.op-vk.cz/cs/siroka-verejnost/zakladni-dokumenty-op-vk/provadeci-dokument-op-vk/provadeci-dokument-op-vk-verze-k-24-9-2014.html/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Příručka pro žadatele a příjemce IPn OP VK* [online]. 2011 [cit. 2016-01-22]. Dostupné z: <http://www.op-vk.cz/cs/prijemce/dokumenty-pro-prijemce/prirucka-pro-zadatele-a-prijemce-ipn-op-vk/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Strategie vzdělávací politiky 2020* [online]. 2014 [cit. 2016-01-22]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/uploads/Strategie_2020_web.pdf

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Operační program Rozvoj lidských zdrojů 2004-2006* [online]. 2004 [cit. 2016-02-10]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/operacni-program-rozvoj-lidskych-zdroju>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Výroční zpráva operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost za rok 2009* [online]. 2010 [cit. 2015-06-14]. Dostupné z: <http://www.op-vk.cz/cs/siroka-verejnost/zakladni-dokumenty-op-vk/vyrocni-zpravy-op-vk.html/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Výroční zpráva operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost za rok 2010* [online]. 2011 [cit. 2015-06-15]. Dostupné na Internetu: <http://www.op-vk.cz/cs/siroka-verejnost/zakladni-dokumenty-op-vk/vyrocni-zpravy-op-vk.html/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Výroční zpráva operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost za rok 2011* [online]. 2012 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: <http://www.op-vk.cz/cs/siroka-verejnost/zakladni-dokumenty-op-vk/vyrocni-zpravy-op-vk.html/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Výroční zpráva operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost za rok 2012* [online]. 2013 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: <http://www.op-vk.cz/cs/siroka-verejnost/zakladni-dokumenty-op-vk/vyrocnizpravy-op-vk.html/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Výroční zpráva operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost za rok 2013* [online]. 2014 [cit. 2015-06-13]. Dostupné z: <http://www.op-vk.cz/cs/siroka-verejnost/zakladni-dokumenty-op-vk/vyrocnizpravy-op-vk.html/>

PADRNOS, Jaroslav, 2011. *Sociální potřeba koncepčního vzdělávání k ochraně obyvatelstva za mimořádných událostí*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, s.r.o. ISBN 978-80-86775-25-8.

UNIVERZITA-ONLINE.CZ. Politiky Evropské unie a jejich klasifikace: Evropská ekonomická integrace. In: Univerzita-online.cz. *Univerzita-online.cz*. [online]. 2015 [cit. 2016-02-15]. Dostupné z: <http://www.univerzita-online.cz/sek/ekonomicka-integrace/politiky-evropske-unie-a-jejich-klasifikace/>

ZAHRADNÍK, Petr, 2003. *Vstup do Evropské unie: přínosy a náklady konvergence*. Praha: C. H. Beck. ISBN 80-72015-73-7.

Seznam příloh

Příloha 1 – Ukázka vyplněného dotazníku z empirického šetření.....	89
--	----

Seznam grafů

Graf 1 – Výsledek otázky č. 1 z dotazníkového šetření.....	57
Graf 2 – Výsledek otázky č. 2 z dotazníkového šetření.....	58
Graf 3 – Výsledek otázky č. 3 z dotazníkového šetření.....	59
Graf 4 – Výsledek otázky č. 4 z dotazníkového šetření.....	60
Graf 5 – Výsledek otázky č. 5 z dotazníkového šetření.....	61
Graf 6 – Výsledek otázky č. 6 z dotazníkového šetření.....	62
Graf 7 – Výsledek otázky č. 7 z dotazníkového šetření.....	63
Graf 8 – Výsledek otázky č. 8 z dotazníkového šetření.....	64
Graf 9 – Výsledek otázky č. 9 z dotazníkového šetření.....	65
Graf 10 – Výsledek otázky č. 10 z dotazníkového šetření.....	66
Graf 11 – Výsledek otázky č. 11 z dotazníkového šetření.....	67
Graf 12 – Výsledek otázky č. 12 z dotazníkového šetření.....	68
Graf 13 – Výsledek otázky č. 13 z dotazníkového šetření.....	69
Graf 14 – Výsledek otázky č. 14 z dotazníkového šetření.....	70
Graf 15 – Výsledek otázky č. 16 z dotazníkového šetření.....	71
Graf 16 – Výsledek otázky č. 18 z dotazníkového šetření.....	72
Graf 17 – Výsledek otázky č. 19 z dotazníkového šetření.....	73
Graf 18 – Výsledek otázky č. 21 z dotazníkového šetření.....	74
Graf 19 – Výsledek otázky č. 22 z dotazníkového šetření.....	75
Graf 20 – Výsledek otázky č. 23 z dotazníkového šetření.....	76

Finanční prostředky Evropské unie

Odpovědi respondentů č. 1301 - 1400

Zadavatel průzkumu: Hana Mikulínová

Kontakt na zadavatele: hana.mikulinova@msmt.cz

Termín sběru dat: 7. 1. 2016 - 16. 1. 2016

Počet responsí: 1697

Průměrná délka vyplňování: 00.13:08

realizováno pomocí www.vyplnto.cz

#1301

Pořadové číslo respondenta: 1301

Unikátní ID na Vyplňto.cz: 4258793

Datum a čas vyplnění: 2016-01-10 13:54:39

Délka vyplňování: 00.05:39

Poznámka:

- 1.) Čerpali jste finanční prostředky Evropské unie prostřednictvím Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (dále jen OP VK) dle Vašeho názoru úspěšně? **souhlasím**
- 2.) Byla / je podpora řídicího orgánu OP VK dostatečná pro realizaci Vašeho projektu / projektů? **spíše souhlasím**
- 3.) Byly / jsou dle Vašeho názoru příručky, vydané řídicím orgánem OP VK, pro žadatele a příjemce srozumitelné? **spíše souhlasím**
- 4.) Během průběhu realizace projektu / projektů v OP VK jste měli nezpůsobilé výdaje? **ne**
- 5.) V průběhu realizace projektu / projektů jste narazili na nejasné podmínky, metodické pokyny, příručky? **souhlasím**
- 6.) Realizovali jste v OP VK více než jeden projekt? **ne**
- 7.) Jak velkou finanční podporu se Vám celkem z OP VK podařilo získat pro Vaši organizaci? **500 000 – 1 000 000 Kč**
- 8.) Čerpali jste finanční prostředky v OP VK formou zjednodušeného vykazování tzv. šablon? **ANO**
- 9.) Považujete čerpání formou šablon za efektivnější než čerpání formou individuálních projektů ostatních / národních? **nevím**
- 10.) Čerpání formou šablon považujete za méně rizikové než čerpání formou individuálních projektů ostatních? **nevím**
- 11.) Pokud budou vyhlášeny výzvy v novém programovém období formou šablon, zapojíte se opět do čerpání finančních prostředků? **ne**
- 12.) Přispěl Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost dle Vašeho názoru ke zkvalitnění českého vzdělávacího systému? **souhlasím**
- 13.) Je dle Vašeho názoru potřeba do nového programového období změnit legislativu, podporu řídicího orgánu nebo se zaměřit na jiné změny, aby bylo s finančními prostředky Evropské unie efektivněji hospodařeno? **NE**
- 14.) Uvítali byste v novém programovém období využívání čerpání finančních prostředků především pomocí

zjednodušených metod vykazování? **spíše souhlasím**

15.) Jaké oblasti podpory by dle Vašeho názoru byly potřeby podporovat v dalším programovém období?

Počáteční vzdělávání - nadále podpora výuky cizích jazyků

16.) Představovaly / představují nezpůsobilé výdaje při realizaci Vašeho projektu / projektů především chyby ve veřejných zakázkách?

ano

17.) S jakými problémy jste se setkávali / setkáváte při realizaci projektu / projektů v OP VK?

Nejednotné metodické prostředí.

18.) Pomáhají finanční prostředky Evropské unie ke zkvalitnění vzdělávání a podmínek pro vzdělávání v České republice?

souhlasím

19.) Zvolili byste pro efektivnější čerpání finančních prostředků v dalším programovém období metody zjednodušeného

vykazování? **souhlasím**

20.) Níže je prostor pro Vaše vyjádření (Doporučení, názory, kritika). Všechny podněty jsou důležité k zlepšení spolupráce poskytovatele dotace a příjemci finančních prostředků. **Zaměřit se na nesoulad legislativy při realizaci projektů.**

21.) Vaše organizace je: **SŠ (střední škola)**

22.) Vaše organizace patří pod katastrální území kraje: **Plzeňský kraj**

23.) Kolik Vaše organizace zaměstnává pracovníků (hlavní pracovní poměr, DPČ, DPP)? U OSS velikost oddělení nebo odboru, který se zabývá realizací projektů Evropské unie: **Více jako 51 pracovníků**